

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади
(СІАЗ) НБУВ
тел. /факс: 524-25-48
e-mail: siaz@pochta.ru

Україна: події, факти, коментарі
2008
№ 20
ЗМІСТ

Коротко про головне

Верховна Рада України ухвалила антикризовий закон

Аналітика

О. Ворошилов, канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

**Досрочные парламентские выборы в Украине
в оценках российских экспертов**

І. Вишневська, наук. співроб.

Подготовка к проведению Евро-2012: достижения и проблемы

Партійна позиція

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб.

Избирательная кампания Партии регионов: оценки и прогнозы

В. Копоть, мол. наук. співроб.

Левые политические силы в ожидании внеочередных выборов

В об'єктиві – регіон

Т. Гранчак, канд. іст. наук, заввідділу СІАЗ НБУВ

**II Европейский конгресс русинов
в комментариях политиков и экспертов**

Прогноз на перспективу в публікаціях ЗМІ

Діяльність органів державної влади

Політика

Економіка

Соціальна сфера

Події: експертні оцінки розвитку

Коментарі спеціалістів на звернення громадян *

Наука – суспільству

**Міжнародне співробітництво в галузі науки і освіти
Інноваційні розробки та технології
Охорона здоров'я
Археологічна діяльність
Наука і влада**

Проблеми інформатизації

Матеріали Міжнародної наукової конференції
“Проблеми гармонізації новітніх та традиційних бібліотечно-інформаційних ресурсів”

А. Потіха, наук. співроб.

**Вдосконалення методів обробки інформації та
використання ЗМІ з метою більш ефективного
задоволення інформаційних потреб дистантних користувачів**

До уваги держслужбовця

Т. Добко, заввідділу ДБО, Н. Моїсеєнко, наук. співроб.

Національні інтереси

*Список літератури з фондів Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського (1992–2008 рр.)*

Коротко про головне

Верховна Рада України ухвалила антикризовий закон

31 жовтня Верховна Рада України ухвалила Закон “Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України”. За відповідне рішення проголосували 243 народні депутати. Зокрема, від БЮТ проголосували 154 депутати, від НУ – НС – 69, від Блоку Литвина – 20.

Закон спрямований “на забезпечення конституційних прав громадян, гарантування економічної безпеки держави, мінімізації можливих збитків для економіки та фінансової системи України від фінансової кризи, яка охопила більшу частину промислово розвинутих країн”.

Зокрема, з метою забезпечення макроекономічної стабільності в Україні передбачається створити стабілізаційний фонд за рахунок понадпланових надходжень від приватизації державного майна у 2008 р. та надходжень цих коштів у повному обсязі у 2009 р., а також цільового розміщення державних цінних паперів. Відповідно до закону, вони використовуватимуться, зокрема, на: надання кредитів (позик) для погашення, рефінансування і (або) обслуговування кредитів (позик), одержаних вітчизняними банківськими установами та суб'єктами господарювання в іноземних кредиторів до 15 вересня 2008 р.; кредитування або співфінансування інфраструктурних, інвестиційних та інноваційних проектів загальнодержавного значення на термін до 10 років; надання кредитів на завершення будівництва житла, яке здійснюється з залученням іпотечних кредитів і обов'язковою умовою якого є співфінансування з боку банків та забудовників; розвиток внутрішнього попиту на товари, що виробляються українськими товаровиробниками для експорту і щодо яких спостерігається погіршення світової кон'юнктури тощо.

Закон передбачає також комплекс заходів з посилення фінансово-бюджетної дисципліни, захисту прав вкладників банків та поліпшення стану платіжного балансу.

В основу документа було покладено пропозиції Президента В. Ющенка, але із суттєвими поправками. Головна з них – депутати не погодилися скасувати підвищення мінімальної заробітної плати до рівня прожиткового мінімуму з 1 січня 2009 р., як того вимагали МВФ, Президент і уряд.

Ухвалений закон діятиме, поки депутати не скасують його у зв'язку зі стабілізацією, але не довше ніж 1 січня 2011 р. (*Офіційний веб-сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>), Сьогодні (<http://archive.segodnya.ua>), Українська правда (<http://www.pravda.com.ua>). – 2008. – 31.10).*

Досрочные парламентские выборы в Украине в оценках российских экспертов

Теме очередных парламентских выборов в Украине российские политологи и политтехнологи уделяют значительное внимание.

Говоря об их причинах, известный российский политтехнолог М. Гельман отмечает, что ими в первую очередь являются спешно принятые между вторым и третьим турами президентских выборов изменения к Конституции Украины. „В результате всем игрокам выгодны постоянная нестабильность и пребывание между одними и другими выборами”. Поэтому „на сегодня единственным выходом из сложившейся ситуации являются новые выборы. Ведь все остальные возможности последовательно закупорены, и ничего больше сделать нельзя”.

Директор Института стран СНГ, первый заместитель председателя Комитета Госдумы по делам СНГ и связям с соотечественниками К. Затулин называет истинным виновником роспуска парламента В. Ющенко, который не хочет, чтобы кто-нибудь соседствовал с ним во власти до конца этого года – период, в течение которого могут быть приняты важные решения в присоединении к Плану действий относительно членства в НАТО. Он отметил, что все действия украинского Президента нацелены на то, чтобы, освободившись на несколько месяцев от контроля со стороны парламента, успеть выполнить политический заказ Вашингтона: „В декабре пройдет саммит в Вашингтоне относительно НАТО, и к тому времени парламента не успеет ничего возразить и сказать по этому поводу”.

Данную точку зрения разделяет и заведующий отделом Украины Московского института стран СНГ К. Фролов, который отметил, что Президент стремится сохранить Верховную Раду в подвешенном состоянии как можно дольше. За это время В. Ющенко, фактически лишенный парламентарского контроля, постарается сделать максимум возможного, чтобы добиться присоединения Украины к Плану действий по подготовке к членству в НАТО. Инициатива по приобретению американских военных кораблей для украинского флота, поддержанная министром обороны Ю. Ехануровым, лежит, по мнению эксперта, именно в этом русле.

К. Затулин считает, что для Президента главная мишень на этом этапе – Ю. Тимошенко, которую он „пытается устранить в два хода” – сначала, распустив парламента, а затем, не дав в новом составе парламента сложиться коалиции с ее участием. „Но за этим нет серьезной стратегии, это авантюрные

действия... Он пытается удержаться и успеть спровести в политическую могилу своих основных соперников. Ради этого он идет на обострение: внутри страны – роспуском парламента и отставкой Тимошенко, извне – ухудшением отношений с Россией”.

А вот заместитель директора Института стран СНГ В. Жарихин объясняет появление соответствующего президентского указа тем, что В. Ющенко решил упредить БЮТ и Партию регионов, которые „вот-вот уже собирались” поднять проходной барьер до 7–10 %, и тогда бы однозначно пропрезидентская НУ – НС не прошла в новый парламент.

Как отмечает генеральный директор Фонда эффективной политики К. Танаев, ни один из советников В. Ющенко и ни один из сценариев, который разрабатывался в его Секретариате, не предполагал такого быстрого принятия решения о назначении выборов. „Дело в том, что идея была как можно дольше затянуть ситуацию, сделать ее более вязкой, непонятной, а тем временем снижать рейтинг Тимошенко. И уже принимать решение о выборах несколько позже”.

Известный российский политолог, депутат Госдумы РФ С. Марков акцентирует внимание на том, что это не простой роспуск парламента и простые выборы. Во-первых, с большой вероятностью Ю. Тимошенко не признает этот роспуск, поскольку один закон говорит о том, что нужно распустать когда нет большинства, а другой закон говорит, что нельзя распустать, пока парламента не проработал год, а год ему исполнится только 23 ноября, с тех пор как зарегистрировались избранные депутаты. С другой стороны, украинцы привыкли, что все кризисы нормально заканчиваются в конечном итоге. „Не надо забывать, что предыдущие два кризиса закончились благополучно потому, что Янукович уступил – во время оранжевой революции и в прошлый раз, когда был распущен парламента. Но Тимошенко – не Янукович, она уступать не будет”, – уверен С. Марков.

В. Корнилов, директор украинского филиала Института стран СНГ, говоря о перспективах в судебном порядке оспорить Указ Президента о проведении новых выборов в Верховную Раду, отмечает, что „есть шанс оспорить президентский Указ, так как суды во многом контролируются Блоком Юлии Тимошенко. Но и у Ющенко есть достаточно жесткий контроль над рядом судей. В первую очередь над Высшим административным судом. Я думаю, что сейчас мы будем видеть каждодневные решения: один суд будет признавать данный указ, другой – опротестовывать его. То есть это точная калька того, что мы видели в 2007 г. Только с одной лишь разницей: если тогда Партия регионов оспаривала указы Президента в районных судах, а БЮТ во всю заявлял, что это преступление против народа, то теперь БЮТ оспаривает указы Президента в районных судах и совершенно забывает о том, что еще недавно считал это уголовным преступлением”.

В свою очередь российский политолог, директор Института национальной стратегии С. Белковский не исключает того, что „БЮТ, если подаст иск в суд, добьется своего, так как Председатель Верховного Суда Украины В. Онопенко является сторонником и другом Юлии Тимошенко. Однако пока в БЮТ не приняли решения”.

При этом политолог подчеркнул, что желание БЮТ опротестовать проведение досрочных выборов будет зависеть и от вероятности победы Блока Юлии Тимошенко на парламентских выборах. По его словам, сейчас как раз завершаются аналитические и социологические исследования политических предпочтений населения, после получения результатов которых можно будет говорить более конкретно на эту тему. „Если в БЮТ увидят, что смогут победить на парламентских выборах и обойти Партию регионов в общем зачете, то обращаться в Верховный Суд они не будут”, – прогнозирует С. Белковский.

Вместе с тем он полагает, что „Юлия Владимировна просто хочет выиграть время для того, чтобы лучше подготовиться к избирательной кампании, и ее конечной целью не является отмена выборов. Ее конечной целью является их перенос. Просто сейчас она хочет еще заработать политические очки, поскольку прекрасно знает, как и все остальные украинские политики, что идея досрочных выборов непопулярна. Поэтому она хочет привлечь на свою сторону всех избирателей, которым не нравится идея досрочных выборов, чтобы потом, когда досрочные выборы все же состоятся, она была единственным принципиальным политиком, который выступал против хаоса и был сторонником какого-то конструктивного решения”.

Большинство российских экспертов уверены, что выборы в Украине состоятся в любом случае. И сейчас дело только в дате. И сама Ю. Тимошенко, которая сегодня против досрочных выборов, все равно понимает, что придется на них идти. Но она не хочет этого, поскольку понимает, что больше уже не станет Премьером, даже если БЮТ наберет 51 %, по той простой причине, что В. Ющенко не внесет ее кандидатуру в парламент ни при каких условиях.

Как отмечает аналитик Центра политических технологий Т. Становая, для В. Ющенко досрочные выборы стали наиболее выигрышным вариантом, который был реализован, несмотря на готовность Ю. Тимошенко принять любые условия восстановления коалиции. Последним требованием В. Ющенко, фактически поставившим крест на коалиции, стала отставка самой Ю. Тимошенко. На этом фоне кризис, фактически спровоцированный лидером БЮТ, обернулся в пользу Президента.

Т. Становая прогнозирует, что в случае проведения досрочных выборов, БЮТ, скорее всего, снизит свое представительство: по данным „ФОМ-Украина”, в январе за БЮТ готовы были проголосовать 29,2 %, а в сентябре всего 18,8 %.

Эксперты отмечают, что задачей действующего Президента на предстоящих выборах станет набор максимального количества голосов „для

своих” депутатов при помощи собственного рейтинга, который находится на уровне 5–9 %. „Сам Ющенко полагает, что его рейтинг составляет 11 %. Любому действующему Президенту с таким рейтингом надо в отставку уходить”, – полагает генеральный директор Международного института политической экспертизы Е. Минченко. По его словам, в Верховную Раду помимо своего блока В. Ющенко может попытаться провести блоки Яценюка, Литвина, Черновецкого и националистическую партию „Свобода”, на которых он рассчитывает.

В. Корнилов считает, что главная стратегия будущего блока В. Ющенко будет антироссийской. „Ющенко мог бы не поддерживать так однозначно своего кума в Грузии. Но антироссийская тактика на предвыборную кампанию Президента выбрана”, – уверен директор украинского филиала Института стран СНГ. По его оценке, МИД Украины и В. Ющенко используют тактику радикального украинского национализма.

Что касается Партии регионов, то, по мнению С. Маркова, сейчас позиция В. Януковича состоит в том, чтобы пойти на выборы для дискредитации В. Ющенко и Ю. Тимошенко, чтобы „стравить” их друг с другом. В то же время группировка Р. Ахметова пытается, наоборот, построить некую платформу для совместной политической деятельности с действующим Президентом. С. Марков обратил внимание, что такое внутривнутрипартийное противостояние и попытки пойти на союз с В. Ющенко уже приводили к поражению Партии регионов на выборах. „Группировка Ахметова уже привела к поражению ПР, когда уговорила Януковича пойти на досрочные парламентские выборы в прошлом году. Сейчас этот конфликт может привести к еще одному серьезному поражению ПР, если Ахметов и Колесников добьются моратория на обсуждение статуса русского языка, так как это одна из важнейших причин, почему избиратель голосует за ПР”, – подчеркнул С. Марков.

Данную точку зрения разделяет и Т. Становая, отметившая, что досрочные выборы Партии регионов невыгодны, поскольку в рамках нового кризиса она оказалась в стороне от основных событий: ее рейтинги пока снижаются. В партии обостряется конкуренция между сторонниками В. Януковича и Р. Ахметова (напомним, что по инициативе В. Януковича из партии исключена секретарь Совета национальной безопасности и обороны Р. Богатырева, считающаяся протеже Р. Ахметова). В то же время Партия регионов пока остается наиболее популярной: за нее проголосовали бы 22,5 % респондентов.

Б. Макаренко, председатель правления Центра политических технологий, пытаясь спрогнозировать ход выборов, „если все же выборы состоятся”, считает, что они пройдут со скандалами и взаимными обвинениями, потому что борьба там настолько настоящая, что за ее развитием не успевают ни законодатель, ни судья. Вместе с тем он замечает, что „все же такого „шахрайства”, как на выборах 2004-го, уже нет. „Административный ресурс” плохо работает, если победитель не известен заранее”.

Замдиректора Центра политических технологий России, руководитель департамента стран СНГ С. Михеев считает, что Президент В. Ющенко не сможет использовать роспуск Верховной Рады как аргумент в свою пользу в диалоге с Россией. По его мнению, после роспуска Верховной Рады и вероятной отставки Ю. Тимошенко политический диалог Москвы с Киевом не прервется: “Я плохо представляю ситуацию, когда единственным полномочным переговорщиком останется Ющенко. Эта ситуация не реальна ни сейчас, ни в будущем. Кроме того, что перспективы у Ющенко на выборах достаточно сомнительны, на Украине нет такой жесткой вертикали власти, которая позволила бы одному только президенту вести с кем-либо диалог”.

Москве же, по его словам, сейчас не нужно как-то по-особому акцентировать свою позицию: “Нужно еще понять, какой расклад сил вырисовывается на Украине. Нужно подождать”.

Что касается данного аспекта вопроса, то российские эксперты довольно много рассуждают о будущей конфигурации власти в Украине.

В. Корнилов считает, что расстановка политических сил в новой Верховной Раде будет приблизительно такой, как сейчас. „Но есть большая угроза в том, что радикальные ультранационалистические партии имеют реальные шансы пройти в новый парламент. По той простой причине, что будет работать административный ресурс, который уже сегодня мобилизован нынешней властью”.

Более конкретно по этому поводу высказался Е. Минченко, который убежден, что первое место займет Партия регионов, второе – с небольшим отрывом – Ю. Тимошенко. „А вот дальше расклад довольно интересен, – говорит эксперт. – Многое зависит от того, даст ли Ющенко появиться проекту спикера Арсения Яценюка, который может набрать до 5–7 %”. По его мнению, А. Яценюк – единственный украинский политик, который имеет положительный рейтинг доверия (то есть больше доверяющих ему, чем не доверяющих избирателей), да и желающих профинансировать этот проект будет достаточно. Поэтому А. Яценюк имеет твердый шанс пройти в парламент, полагает Е. Минченко.

Как прогнозирует К. Танаев, на 100 % пройдут в новую Верховную Раду Блок Литвина и коммунисты. „Возможно, что в новой Раде появятся какие-то новые партии. Не исключено, что, положим, нынешний мэр Киева Леонид Черновецкий, который давно думает об общенациональном политическом проекте, выступит на этих выборах”.

Интриг две, и они взаимосвязаны: сколько будут “весить” посты Президента и Премьера и кто их будет занимать, считает Б. Макаренко. В этой связи политтехнолог отмечает, что В. Ющенко продолжает терять вес, устраивая второй раз подряд досрочные выборы. „Возникает ощущение, что для Ющенко плох тот премьер, который занимает этот пост сейчас, а хорош тот, который в оппозиции. Каждая такая “рокировка” убавляет рейтинг и

Президенту, и его партии. Так что у Ющенко есть только один шанс стать Президентом на второй срок – пообещать будущему Премьеру ни во что не вмешиваться, стать этакой английской королевой”. Так что „именно от Юлии Владимировны зависит, пойти ли ей самой в президенты (тогда надо действующего Президента “добивать”) или “пропустить” его в обмен на обещание „царствовать лежа на боку”.

Нужно понимать, что на этих выборах война идет не столько за кресло Премьера или места в парламенте – борьба идет за президентское кресло, резюмирует В. Корнилов.

Довольно много говорят о возможности (или невозможности) „силового сценария”.

Так, заместитель генерального директора Центра политических технологий А. Макашкин отмечает, что „новый Майдан” с политической точки зрения не выгоден никому, поскольку окончательно может вывести ситуацию из-под контроля. А это, в свою очередь, может окончательно лишить поддержки и В. Ющенко, и Ю. Тимошенко со стороны Запада. На Майдане 2004 г. стояли во многом идеалисты, а сейчас таких на политической арене Украины попросту нет, считает политтехнолог. „Война кланов, а по-другому назвать ситуацию на Украине нельзя, максимум что может, так это вывести определенное количество людей в качестве групп поддержки того или иного политика”. По мнению эксперта, все последние осложнения очень похожи на ситуацию с прошлыми парламентскими выборами, когда даже проходила информация о выдвижении войск в сторону Киева в поддержку Президента. Войска в конечном итоге нигде не дошли, а Верховную Раду спустя время все же выбрали.

С другой стороны, высказываются мнения и о том, что В. Ющенко будет использовать силовой вариант. Как отмечает С. Марков, „вопрос остаётся в том, хочет ли Ющенко выборов. У многих экспертов, в том числе и у меня, есть глубокие сомнения в этом. Многие считают, что он хочет выборы, роспуск парламента и объявление выборов использовать как элемент для силового подавления своих оппонентов”, поскольку в противном случае остаться Президентом на второй срок с рейтингом 4,5 %. будет очень сложно. Поэтому „нормальных” парламентских выборов на Украине не будет. Это можно сказать с высокой долей вероятности, так как в планах Виктора Ющенко, который распустит парламент, такого намерения нет: цивилизованные выборы в Раду принесут ему сокрушительное поражение. Поэтому сегодня проведение голосования является для украинского Президента частью более жесткого сценария, в том числе с использованием силы против оппонентов”.

По словам депутата, многие также считают, что для прикрытия силового варианта В. Ющенко попытается спровоцировать конфликт с Россией или с пророссийскими силами в Крыму.

„Вполне может быть, что приказ Ющенко подразделениям внутренних войск Украины взять под охрану здания государственных органов власти (ЦИК,

Конституционного Суда и Генпрокуратуры) – это начало силового сценария. Его реализация напрашивалась уже давно. И других логических причин, для чего ему нужно было распускать Верховную Раду, я, честно говоря, не вижу”, – заявил в свою очередь В. Жарихин.

Не исключается и возможность того, что в решающий момент может быть дана команда губернаторам сорвать парламентские выборы – обеспечить явку населения ниже 50 %. В результате новый парламент может быть признан нелегитимным. По логике украинской Конституции это означает, что легитимным будет старый парламент, который „сейчас ведет дело к введению элементов прямого президентского правления”.

Вместе с тем, „даже если В. Ющенко введет прямое президентское правление (чего отнюдь нельзя исключать), то это не усилит его позиций. Вертикаль власти в Украине слаба, и опереться ему будет просто не на кого. Видимо, Президенту внушили, что на выборах он наберет 25 %, но это весьма сомнительно”, – заявил политолог А. Окара.

Е. Минченко также считает, что сценарий по срыву выборов сейчас наименее вероятен: „Ситуация со срывом выборов грозит самому Ющенко, так как предполагает использование им силовых рычагов. Но у украинского Президента для этого слишком маленький уровень общественной поддержки. Возможно, украинский Президент будет ждать, пока финансовый кризис нанесет серьезный удар по экономике Украины. При таком развитии ситуации у Виктора Ющенко появится возможность обвинить Юлию Тимошенко в кризисе украинской экономики, свалить на нынешнего Премьера всю вину за происходящее, таким образом обеспечить результат для пропрезидентских сил на досрочных выборах”.

Многие российские эксперты отмечают, что роспуск Верховной Рады и перспектива новой избирательной кампании оставляют Украину и без того зыбких шансов присоединиться до конца года к Плану действий по членству в НАТО.

Вместе с тем, по мнению основателя Фонда эффективной политики Г. Павловского, в действиях Президента Украины есть “своя безумная логика”. “В. Ющенко держит все политические силы в напряжении, не давая объединиться против него”, – отметил Г. Павловский. По оценке политолога, нынешняя внутривластная ситуация в Украине является крайне нестабильной, “но Президенту В. Ющенко стабильность не нужна”. “В условиях стабильности вполне реальна перспектива импичмента Президенту, либо изменений в Конституцию, которые В. Ющенко не устроили бы”, – считает политолог.

С другой стороны, Г. Павловский затрудняется сказать, на что рассчитывает Президент со своей партией. „Ничего законного он сделать не может. Видимо, стоит ждать каких-то неординарных действий. Например, через

бывшего премьера Лазаренко против Юлии Тимошенко может быть возбуждено уголовное дело”.

В контексте предстоящих выборов довольно популярной среди российских экспертов является также тема взаимоотношений украинского Премьера Ю. Тимошенко с Кремлем. В частности, С. Белковский заявил, что обвинения Секретариата Президента Украины относительно подконтрольности Премьер-министра Украины Ю. Тимошенко Кремлю являются необоснованными. Он уверен, что интересы Ю.Тимошенко в данный момент совпадают с интересами Кремля в части „политического уничтожения” Президента Украины В. Ющенко. „Когда эта задача будет решена, Тимошенко может в мягкой или жесткой форме дезавуировать свои обязательства перед Кремлем. Думаю, в Кремле это понимают”, – считает политолог.

Он добавил, что Ю. Тимошенко никогда не ориентировалась на Кремль и не ориентируется на него сегодня. Она намерена использовать Кремль для решения своих собственных внутривластных задач. „Тимошенко намерена воспользоваться кремлевскими ресурсами, однако это не значит, что она становится прокремлевским политиком. Тимошенко была и будет политиком протимошковским, цель у которого одна – обретение всей полноты власти в Украине. Все, что хорошо для этой цели, будет ею востребовано и использовано – и кремлевская, и вашингтонская, и брюссельская поддержка, равно как и любая другая”, – считает эксперт.

В то же время он выразил уверенность, что РФ будет делать ставку на Ю. Тимошенко на следующих президентских выборах. По его мнению, такие договоренности были достигнуты задолго до последней встречи Ю. Тимошенко и В. Путина. “Это произошло задолго до последней встречи Тимошенко и Путина. Тимошенко выстраивала свои лоббистские позиции в России около трех лет. Ее поход за кремлевской благосклонностью и стратегическим партнерством начался еще в сентябре 2005 г. Вскоре после своей первой отставки с должности Премьера Тимошенко в конфиденциальной обстановке дважды встречалась с Путиным”, – напомнил С. Белковский.

Что же касается сотрудничества Москвы и В. Януковича, то, по мнению эксперта, Кремль разочаровался в сотрудничестве с лидером Партии регионов. Кроме того, по словам политолога, для Кремля стало очевидным, что пророссийская риторика В. Януковича предназначена лишь для электората, а в глубине души он в целом является прозападным политиком как и вся политическая элита Украины. „Янукович воспринимается как „лузер”, а Тимошенко – как неизбежный победитель, который так или иначе придет к власти в Украине – с кремлевской поддержкой, или без. Так что лучше оказать ей поддержку, чтобы у Кремля тоже был пакет акций в этом предприятии, хотя, конечно, не контрольный”, – отметил С. Белковский.

Если говорить о возможных последствиях досрочных парламентских выборов в Украине, отмечает В. Жарихин, то здесь, скорее, следует обратить

внимание на угрозы Украине, которые аукнутся и в России. „Надо договариваться о торговле газом не „вообще в принципе”, а по совершенно конкретным ценам. Но сейчас абсолютно непонятно, с кем договариваться. Кто будет конечный договор подписывать на следующий год? Останется сейчас Тимошенко и. о. или не останется?”

В свою очередь сотрудник Центра политической конъюнктуры Е. Войко считает, что очевидным внешнеполитическим последствием роспуска ВР станет пробуксовка процесса евроатлантической интеграции Украины.

В целом же российские эксперты уверены в том, что сейчас мы наблюдаем не подготовку к парламентским выборам, а пролог к президентским. Отмечается, что В. Ющенко предпочел выборы, которые дадут ему возможность не только выиграть время, но и получить более фрагментированный парламент, в котором его основные противники будут более ослаблены: по сути, он стремится создать заведомо неработоспособный парламент. Как замечает в этой связи А. Макаркин, украинский Президент реально заинтересован в том, чтобы следующая Верховная Рада была „максимально слабой и противоречивой, чтобы там невозможно было создать коалицию, чтобы Янукович в этой Раде конкурировал с Тимошенко. А Президент будет выступать, как альтернатива этому хаосу. И тогда его выберут на второй срок”.

I. Вишневська, наук. співроб.

Подготовка к проведению Евро-2012: достижения и проблемы

В последние месяцы в подготовке Украины к чемпионату Европы по футболу 2012 г. наметились некоторые позитивные сдвиги. В частности, наиболее критический вопрос относительно реконструкции НСК «Олимпийский», от решения которого зависела сама возможность проведения Евро в Украине, практически снят: все работы на объекте идут по графику. Это позволило получить менее критичные оценки от членов исполкома УЕФА на последнем заседании в Бордо. Вместе с тем европейские футбольные чиновники выдвигают достаточно жесткие требования и условия, которые должны быть выполнены в четко отведенные временные рамки. Основные из них касаются строительства и реконструкции стадионов, отелей, а также развития транспортной инфраструктуры, телекоммуникаций и информационного обеспечения. Европейский футбольный союз требует, чтобы все без исключения условия были выполнены до мая следующего года. За это время города-претенденты могут еще побороться за право на проведение матчей чемпионата. Учитывая постоянно возникающие проблемы с подготовкой объектов Евро-2012 в регионах, запасные города – Одесса и Харьков имеют

равные шансы стать городами принимающими. Все зависит от деятельности и активности самих городов. Как заявил вице-президент Федерации футбола Украины И. Федоренко, УЕФА снял ответственность с ФФУ, которая теперь не обязана подталкивать города к подготовке к Евро-2012. УЕФА будет сам выбирать мегаполисы по степени их готовности, при этом количество городов от каждой страны не фиксировано. Т. е. это может быть и шесть городов и один город. Окончательный список украинских и польских городов, которые примут чемпионат Европы по футболу 2012 г., станет известным 15 мая 2009 г. на очередном собрании исполкома УЕФА.

Что касается **Киева**, то тут основные проблемы уже разрешены, вернее, по словам чиновников, их решение вошло в плановый характер. На сегодня уже закончен демонтаж недостроенного ТРЦ «Троицкий», который был выполнен в точно поставленный срок – 100 дней, о чем с гордостью отчитались власти столицы 14 октября. Демонтажные работы на самом стадионе также закончены. Министерство семьи, молодежи и спорта сейчас рассматривает концептуальный проект реконструкции НСК «Олимпийский», предложенный немецким архитектурным бюро GMP, который ныне проходит экспертизу в госархитектурной инспекции. По словам эксперта Дирекции по подготовке к Евро-2012 А. Мыкытыва, немецкий проект выглядит проще того, что предлагали тайцы, а потому и более реальный.

Как сообщил директор архитектурного бюро Ф. Марг, кардинальных изменений в конструкции стадиона не будет. Здание облагородят: «оденут» в стеклянный фасад, а сам стадион накроют полупрозрачной крышей из стекла. На верхних ярусах построят вип-ложи, места для зрителей сделают шире и удобнее. Вместительность НСК превысит 70 тыс. зрителей.

Планируется, что до 5 ноября будет закончена экспертиза и проект и смета будут утверждены правительством. После чего станет возможным начать процедуру проведения тендера для определения генерального подрядчика по реконструкции НСК «Олимпийский». Уже сегодня на НСК начаты подготовительные работы. Само же строительство начнется в начале декабря. Срок сдачи обновленного стадиона – осень 2011 г. Самое главное на сегодня, как заверил министр по делам семьи, молодежи и спорта Ю. Павленко, это то, что выдерживаются графики и соблюдаются все сроки работ, согласованные с УЕФА.

Начались работы и по строительству нового терминала международного аэропорта «Борисполь». В конце сентября руководство аэропорта наконец подписало контракт на строительство терминала D, пропускной способностью 1,5–2 тыс. человек в час, за счет средств JВІС в сумме около 167 млн долл. Как уверяет министр транспорта и связи И. Винский, генподрядчик (консорциум компаний во главе с турецкой Dорю Энюаат) пообещал даже сократить сроки строительства с 29 до 26 месяцев. Таким образом, можно надеяться, что новый объект введут в эксплуатацию уже к концу 2010 г.

Вместе с тем, как отмечают аналитики, проблемы с нехваткой денег могут сказаться уже достаточно скоро. Ведь процесс получения кредита затягивали целых четыре года. За это время стоимость строительства терминала повысилась с 220–230 млн до 377 млн долл. Некоторые эксперты называют даже сумму в 450–500 млн долл. Всею виной инфляция. Строительные материалы подорожали, металл также возрос в цене, изменились цены и на оборудование для терминала. Свободных денег у аэропорта нет. Найти сумму около 200 млн долл. сегодня проблематично. Министр транспорта И. Винский несколько раз заявлял о возможной передаче терминала в концессию или привлечении стратегического инвестора, который и профинансирует недостающую часть. Однако никакой конкретной информации по этому поводу на сегодня нет.

Вместе с тем кроме терминала D в аэропорту уже до конца этого года планируют начать строительство частного терминала компании «Аэросвит» и аэровокзала для low-cost авиакомпаний. Таким образом пропускная способность аэропорта «Борисполь» увеличится более чем на 4 тыс. пассажиров в час.

Наиболее сложная ситуация на сегодня складывается во **Львове**. Там не начато строительство ни стадиона, ни аэропорта. Из-за этого город может быть исключен из списка претендентов на проведение матчей чемпионата Европы по футболу, заявил вице-президент ФФУ И. Федоренко.

Хотя еще в конце августа власти Львова рапортовали, что подготовка к строительству стадиона началась, в реальности – строить есть где, но некому. Земля под стадион выделена, но генподрядчик – австрийская компания «Альпине Бау ГМБХ» отказалась от проведения работ. Как сообщает Financial Times Deutschland, пресс-секретарь концерна объяснила причину отказа тем, что не удалось договориться с городской властью Львова о финансовых условиях строительства арены. По ее информации, город готов был оплатить 85 млн евро. «Каждый, кто занимается сооружением стадионов, знает, что построить за такие деньги – нереально», – подчеркнула пресс-секретарь. По ее словам, концерн не хочет испортить свою хорошую репутацию, принимаясь за заказ на сооружение стадиона, который он потом не сможет выполнить. «Строительство этого стадиона, учитывая требования клиента, которые превышают уровень требований УЕФА и, кроме того, включают особенные пожелания города, за такую цену реализовать невозможно», – передала она слова руководителя концерна Р. Эстербауэра.

Как сообщили во львовской мэрии, австрийская компания потребовала большую, чем было обусловлено ранее, сумму: вместо 85 млн евро – 120 млн, объяснив свой шаг новой калькуляцией. В результате мэрия отказалась от ведения дальнейших переговоров с «Альпине Бау ГМБХ» и уже сейчас начала переговоры с немецкой фирмой «Хохтиф», которая строила стадион в Днепропетровске и согласна возвести спортивную арену во Львове на условиях,

которые раньше мэрия предлагала австрийцам. Проект строительства и проект договора уже передан компании на рассмотрение.

В свою очередь члены областного оргкомитета по подготовке к Евро-2012 отдают свои симпатии турецкой фирме Yeditepe, которая также была подрядчиком строительства стадиона в Днепропетровске. Кроме того, она известна и как серьезный партнер во Львове. Здесь Yeditepe строит большой торговый центр напротив будущего стадиона, здесь сосредоточено триста специалистов и необходимая техника, которые в любое время можно перебросить на новую площадку. Фирма готова построить львовский стадион за 22 месяца. Это значительно быстрее, чем планировала «Альпина». Согласна она и с предложенными львовянами условиями. По словам председателя облгосадминистрации Н. Кмитя, Yeditepe представила членам оргкомитета подробный график работы, ежедневный и почасовой план. «И это сейчас доминирующая предпосылка, которая преобладает над ценовым фактором. Оргкомитет планирует заключить договор с Yeditepe уже в ближайшее время», – заявил Н. Кмитя.

Вместе с тем депутаты Львовского горсовета настаивают на проведении открытого конкурса до 15 ноября, на котором бы определили не только генподрядчика, но и инвестора. По их словам, на сегодня рассматривается инвестиционное предложение ФК «Карпаты», кроме того, итальянские, испанские, хорватские и турецкие компании уже заявили о готовности строить стадион во Львове.

Еще одна проблема может возникнуть в связи с тем, что власти Львова не намерены менять проект, поскольку это потребует повторной государственной экспертизы, что займет немало времени. В результате город просто не уложится в отведенные сроки. Проект, разработанный компанией «Альпине», уже утвержден и прошел госэкспертизу, поэтому мэрия настаивает на воплощении именно этого проекта. Однако здесь могут возникнуть определенные трудности. А. Садовый утверждает, что договор с «Альпине» был составлен так, что город получил проект совершенно бесплатно, хотя его стоимость достигает 50 млн грн. В то же время некоторые депутаты горсовета сомневаются в правдивости слов градоначальника. Они предостерегают, что согласно закону об авторском праве, если компания не подписала дарственную на проект, то об этом проекте лучше забыть или же заплатить за него. Так как после судов он обойдется Львову в сумму, равную строительству стадиона.

Хотя проблемы на сегодня очевидны, власти не склонны драматизировать ситуацию. По словам министра по делам семьи, молодежи и спорта Ю. Павленко, спецгруппа министерства во главе с заместителем министра Р. Карандеевым детально проанализировала ситуацию по подготовке Львова и дала необходимые рекомендации городским властям. У Львова еще есть время для устранения всех недостатков и он с ними справится, уверены в министерстве.

Относительно аэропорта, то он, по словам вице-президента ФФУ И. Федоренко, находится в «подвешенном состоянии» из-за неопределенности с реконструкцией аэровокзала и достройкой взлетно-посадочной полосы. Проблема заключается в том, что местная власть, уже зная о Евро-2012, разделила земли, прилежащие к существующему аэропорту на паи и передала местным жителям. «Теперь ее нужно выкупать, а это время и средства, которых катастрофически не хватает», – отмечает И. Федоренко.

Вместе с тем местные чиновники уверены, что проблему с землей удастся решить в ближайшее время. На сегодня с целью согласования земельных вопросов работают две межведомственные комиссии в составе специалистов Минтранса, Львовской ОГА и Львовского областного совета. По словам начальника Главного управления земельных ресурсов во Львовской области Д. Завтура, из Государственного бюджета на выкуп 56 паев земли, на которых планируется продлить взлетно-посадочную полосу, будет выделено 3,5 млн грн, владельцам будут предложены равноценные участки взамен. Проблемы могут возникнуть лишь с возвращением в госсобственность участков, на которых располагаются одноэтажные здания и гаражи. Сумму, которая необходима на выкуп этой земли, в настоящий момент подсчитывают экономисты. Однако в случае, если с владельцами не удастся достигнуть соглашения, удлинение полосы будет возможным лишь в одном направлении.

Что касается самой реконструкции аэропорта, то, как утверждает его гендиректор А. Загрева, слова председателя исполнительной дирекции по Евро-2012 Федерации футбола Украины И. Федоренко не вполне соответствуют действительности. По словам А. Загревы, уже практически полностью завершен проект реконструкции взлетной полосы аэропорта, и как только будут решены земельные вопросы, проект будет направлен на экспертизу. Кроме того, 1 октября, по поручению вице-премьер-министра Украины И. Васюныка и министра транспорта И. Винского, был проведен тендер на проект строительства нового пассажирского терминала. В течение 30 дней будет определен победитель конкурса. А. Загрева акцентировал, что все работы выполняются качественно, с опережением графика и «нет никаких оснований для заявлений о неготовности подготовки аэропорта». Вместе с тем очевидно, что в настоящее время подготовка аэропорта ведется исключительно на бумаге.

Проблемы с реконструкцией аэропорта стали также камнем преткновения для **Днепропетровска**, который единственный из всех принимающих городов может похвастаться готовностью стадиона. «Если не решить вопрос о строительстве нового аэропорта в самое ближайшее время, город может стать вторым после Львова, которому грозит реальная потеря Евро-2012!» – заявил И. Федоренко.

Проблема на сегодня, по словам городского головы Днепропетровска Ив. Куличенко, состоит в том, что не решен вопрос о судьбе аэропорта на государственном уровне. В частности, Президент Украины В. Ющенко

инициирует его выведение из состава ОАО «Авиационная компания «Днеправиа» и преобразование в государственное предприятие «Международный аэропорт «Днепропетровск». Вместе с тем есть меморандум, подписанный на уровне Кабинета Министров, о начале процедуры приватизации ОАО «Днеправиа», а также Днепропетровского аэропорта, согласно которому Фонд госимущества должен выставить их на аукцион. «Следовательно, государство или должно взять на себя всю ответственность за этот объект и, соответственно, финансирование его реконструкции (город и область при таких условиях возьмут на себя разве что дороги, освещение, гостиницу, даже терминал – это может быть инвестпроектом, и мы готовы этим заниматься). Или же продать его – уже есть инвестор, который готов вложить средства в реконструкцию аэропорта. Но пока вопрос не решится в законном порядке, дело не сдвинется с места», – утверждает мэр.

Местные власти настаивают на приватизации аэропорта. Как утверждает глава облминистрации В. Бондарь, подготовить аэропорт на бюджетные деньги не удастся, т. к. средства из госбюджета на подготовку к Евро не поступают вообще, а город и область средств, необходимых для строительства и реконструкции воздушного порта не имеют. Областные власти предлагают выставить аэропорт на аукцион. Однако механизма его проведения, который должно бы разработать правительство, на сегодня нет, несмотря на многочисленные просьбы и письма со стороны региональной власти. В. Бондарь надеется, что решить вопрос смогут до конца первого квартала 2009 г., ведь торможение с принятием решения относительно аэропорта приведет к тому, что его не успеют реконструировать к «Евро-2012».

По словам руководителя региона, приобрести Международный аэропорт «Днепропетровск» уже высказали желание компании из Израиля, России и Украины. Один из крупнейших украинских претендентов – группа «Приват», которая согласна вложить лишь в строительство нового терминала аэропорта 1,250 млрд грн. С желающими инвестировать в аэропорт – проблем нет, есть только непонимание со стороны правительства, подчеркивает В. Бондарь.

По этой же причине затягиваются вопросы со строительством дорог. Как отметил мэр Днепропетровска И. Куличенко, соответствующие проекты уже разработаны, составлена документация, задержка только в согласовании из Киева. А промедление сегодня ведет к удорожанию самих проектов из-за стремительного повышения цен на материалы. Губернатор В. Бондарь предлагает взять кредиты на подготовку дорог. Заемные деньги обойдутся в 3–4 раза дешевле, чем попытки догнать инфляцию и подорожание материалов, считает он. Отсутствие бюджетного финансирования также сильно тормозит подготовку объектов к Евро 2012. Чтобы выйти из положения, местные власти предлагают оставлять в городском бюджете как минимум 10 % налога на прибыль и 25 % от перевыполнения плана по сбору налогов. Ведь в отсутствие государственных средств строительство, например, метро, находящегося в

госсобственности, ведется за городские или за областные средства, а в этом случае страдают другие статьи бюджета. По мнению главы Нацагентства по вопросам подготовки и проведения в Украине финальной части чемпионата Европы 2012 г. по футболу Е. Червоненко, главная надежда Евро-2012 – частный украинский капитал, понимающий перспективность вложений в такие проекты и готовый вкладывать в них средства.

Хорошим примером привлечения частных средств может похвастаться **Донецк**. Так, в основном благодаря им подготовка спортивных объектов Донецка к Евро-2012 ведется по графику. Главный объект региона – 50-тысячный стадион «Донбасс-Арена» будет сдан летом следующего года. Кроме него, будут подготовлены еще пять спортивных объектов. В частности, за счет собственных средств в размере нескольких миллионов гривен ФК «Шахтер» и «Металлург» запланировали модернизацию существующих спортивных баз клубов. В 2009 г. планируется завершение реконструкции стадионов «Олимпик» и «Макси» за счет средств инвесторов и частично города. Запланирована также реконструкция регионального спортивного комплекса «Олимпийский», что позволит увеличить число зрителей с 25,5 до 30 тыс., однако средств из бюджета на проведение работ еще не поступало.

Лучше чем у соседей ситуация в Донецке и с реконструкцией аэропорта. Уже проведен конкурс на проект строительства нового международного терминала и в ноябре будет объявлен победитель. Кроме того, по графику ведется и строительство взлетно-посадочной полосы, несмотря на задержки с финансированием. На сегодняшний день в Донецком аэропорту уложено 800 погонных метров тяжелого бетона шириной 15 метров. Генподрядчик – фирма «Альтком» рассчитывает все работы закончить уже до конца нынешнего года. Для этого планирует выдавать за смену 400–600 новых метров покрытия.

Таким образом, на сегодня Донецк является лидером в подготовке объектов к Чемпионату Европы по футболу 2012 г.

Среди лидеров подготовки – **Харьков**, имеющий все шансы из запасных перейти в разряд принимающих городов. На главных объектах активно ведутся строительные работы. Реконструкция стадиона «Металлист» приближается к завершающей стадии. Уже идут отделочные работы фасадов Восточной и Южной трибун, начато возведение новой крыши. Проект реконструкции финансируется из областного и местного бюджетов, а также средств инвестора – ФК «Металлист». Кроме того, в нынешнем году из госбюджета предоставлена субвенция в размере 20 млн грн, она будет использована на реконструкцию стадиона, которую планируется завершить до 1 июля 2010 г. В то же время главный инвестор – владелец ФК «Металлист» А. Ярославский, вложивший в строительство стадиона около 30 млн грн, обещает сдать спортивную арену уже к концу следующего года.

К середине 2010 г. должен быть сдан в эксплуатацию новый терминал международного аэропорта «Харьков». ООО «Нью Системс АМ», входящая в

группу DCH, уже приступила к его реконструкции. В настоящее время идет закладка котлована под строительство нового терминала, а к середине декабря строители приступят к возведению здания. Новый терминал будет полностью отвечать международным требованиям к аэровокзалам и будет рассчитан на обслуживание 650 пассажиров в час.

Представители инвестиционного проекта заверили, что помимо строительства новых терминалов в их планы входит удлинение на 250 метров взлетно-посадочной полосы и ее усиление, что даст возможность принимать самые современные воздушные суда. Так же инвесторы планируют приобрести для аэропорта новую технику для обслуживания пассажиров и самолетов, в частности – машин для борьбы с обледенением воздушных судов. Стоимость инвестиций в проект составляет 118,9 млн долл.

Как подчеркнул руководитель Харьковской области А. Аваков, он доволен ходом работ и уверен, что Харьковский аэропорт сможет достойно принять гостей Евро-2012. Что же касается финансирования, то, по словам А. Авакова, несмотря на все проблемы с выделением средств из госбюджета, областной бюджет и инвесторы полностью выполняют свои обязательства по выделению средств на строительство и реконструкцию Харьковского аэропорта.

По словам главы Нацагентства по вопросам подготовки к Евро-2012 Е. Червоненко, по темпам и уровню подготовительных работ Харьков является одним из лидеров в Украине. Поэтому именно он первый претендент на получение статуса принимающего города в случае, если Львов не разрешит вовремя свои проблемы и будет исключен из списка претендентов.

Неплохо обстоят дела и в **Одессе**, где уже приступили к строительным работам на главных объектах. Как сообщил директор Департамента по подготовке и проведению в Одессе финального турнира Чемпионата Европы 2012 г. по футболу Одесского городского совета А. Терзиев, «реализация программы подготовки осуществляется в плановом режиме. ЗАО «ФК Черноморец» ведет строительство футбольной арены элит-класса согласно программе. Этот инвестор уже неоднократно доказывал свою способность успешно выполнять важные проекты в определенный срок. Реконструкция международного аэропорта также получила одобрительную оценку со стороны экспертов УЕФА. Финансирование проектов строительства и реконструкции объектов транспортной инфраструктуры внесено в Государственную программу».

В целом, несмотря на наличие определенных проблем в некоторых городах, короткий обзор подготовки главных объектов – стадионов и аэропортов – свидетельствует, что ситуация с подготовкой к проведению европейского футбольного первенства 2012 г. в целом в Украине приобретает довольно оптимистичные черты. По подавляющему большинству объектов уже приняты решения, выделены земельные участки, подписаны договоры с местными властями на строительство, подтверждены инвестиции.

Что касается строительства отелей, то подавляющее их большинство строится за счет частных инвестиций. Однако в последнее время в связи с финансовым кризисом в этом секторе наблюдается заметный спад, характерный для всей строительной отрасли. Это связано как с удорожанием материалов, так и с невозможностью получения инвесторами кредитов в банках на строительство и реконструкцию гостиничных объектов. По информации самих инвесторов, на сегодня некоторые стройки заморожены.

Вместе с тем эксперты опасаются, что спад инвестиционной активности, связанный с глобальным финансовым кризисом, уже затронувший Украину, негативно скажется на реализации многих проектов Евро-2012. В частности, министр транспорта И. Винский подчеркивал, что есть определенные проблемы с привлечением средств инвесторов на реконструкцию аэропортов, автомобильных и железных дорог. Поэтому с целью «ограждения от последствий финансового кризиса подготовки к чемпионату Европы по футболу 2012 г.» Кабинет Министров увеличил расходы на подготовку турнира более чем на 50 % – с 33 млрд до 53 млрд грн. Об этом сообщил вице-премьер-министр Украины И. Васюник. Таким образом, мощные государственные инвестиции выступают гарантом своевременного выполнения Украиной всех обязательств перед УЕФА. Вместе с тем, убеждены большинство экспертов, следующим шагом со стороны государства в направлении стимулирования вложения средств должно быть как можно скорейшее принятие закона о привлечении и защите инвестиций, связанных с подготовкой объектов континентального первенства. Впрочем, этот законопроект, как и многие другие необходимые законы, касающиеся подготовки к Евро, в очередной раз станет заложником политической ситуации и сможет обрести реальные черты только после внеочередных парламентских выборов. Уже сейчас тема подготовки к Евро приобретает предвыборную риторику. В частности ее активно начал использовать лидер Партии регионов В. Янукович. В свою очередь вице-премьер-министр Украины И. Васюник призывает все парламентские политические силы вынести тему Евро-2012 за рамки политической борьбы и в завершение каденции парламента шестого созыва проголосовать за необходимые законопроекты для своевременной подготовки страны к европейскому футбольному первенству. Пакет законов Евро-2012 давно подан в Верховную Раду, но не принимается уже долгое время. «Евро-2012 является темой аполитической. Лидеры партий должны были бы на деле прилагать максимум совместных усилий, чтобы подготовить турнир на достойном уровне, а не пытаться заработать себе дивиденды заявлениями «об угрозах для Евро-2012», – отметил вице-премьер.

В то же время перспективность долгосрочных вложений в проекты Евро не подвергается сомнению, а потому остается уверенность, что ни политическая ситуация ни мировой финансовый кризис не будут иметь длительного негативного воздействия на подготовку страны к европейскому футбольному

первенству *(При подготовке использованы материалы таких изданий: Коммуникационный портал Украины (<http://www.kpnews.com>), RIC.ua (<http://ric.ua>), ИА «Новый мост», Газета по-одесски (<http://odessa.mycityua.com>), ИП Транспортный бизнес (<http://tbi.com.ua>), President.org.ua (<http://president.org.ua>), Политсовет.info (<http://politsovet.info>), FINANCE.UA, ForPost (<http://rus.4post.com.ua>), Украинский бизнес портал (<http://news.ubr.com.ua>), Комсомольская правда в Украине (<http://www.kp.ua>)).*

Партійна позиція

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб.

Избирательная кампания Партии регионов: оценки и прогнозы

Партия регионов на сегодняшний день является одной из ведущих политических сил страны и по многим прогнозам имеет все шансы получить наибольшее количество голосов на внеочередных парламентских выборах. Как показывают результаты социологических опросов, рейтинг Партии регионов в октябре составил от 20,7 до 22,5 % и является самым высоким среди вероятных участников внеочередных выборов. Ближайшие конкуренты ПР – БЮТ набирают 19,5 %, “Народный союз “Наша Украина” – 7,3 %, Блок Литвина – 6,0 %, КПУ – 5,2 %.

Эксперты считают, что ситуация может измениться ввиду большого процента людей, которые еще окончательно не определились. В частности, 23 % не видят ни одной политической силы, которую они могли бы поддержать, а 20,7 % могут поддержать несколько политических сил. Таким образом, итоги выборов будут зависеть от того, с какими идеями партии выйдут к народу.

Пытаясь смоделировать избирательную кампанию Партии регионов, эксперты сходятся во мнении, что эта политическая сила будет опираться на уже готовые наработки, используемые в ходе предыдущих кампаний. Активно используемый личный бренд В. Януковича в сочетании с несколькими популистскими обещаниями повышения зарплат и пенсий может и здесь дать выигрышные очки. Традиционно будет также подниматься тема русского языка как второго государственного и административно-территориальной реформы Украины в сторону федерализации. Риторика, отражающая текущие события, будет опираться на верность своим избирателям, противодействие вступлению Украины в НАТО и предоставление большей автономии регионам. Также стандартным элементом будет обвинение оппонентов из бывшего „оранжевого” лагеря в неконструктивности и неадекватности действий во всех сферах жизни Украины – начиная от поддержки В. Ющенко Грузии в конфликте с Россией и заканчивая экономическим кризисом, в неэффективном противодействии

которому обвиняют Ю. Тимошенко и ее правительство. Однако каких-либо серьезных обвинений из уст основных спикеров „регионалов” по отношению к оппонентам не будет – они вряд ли получат возможность создать коалицию самостоятельно или в блоке с левыми, поэтому ПР вынуждена идти на компромиссы, в том числе и публично. Мало того, В. Янукович может сыграть в явно нетрадиционной для него роли „миротворца” – обвиняя „оранжевых” в „деструктивной” деятельности, он может попытаться презентовать ПР как единственную „конструктивную” политическую силу в стране.

Основные позиции Партии регионов накануне внеочередных выборов озвучил ее лидер В. Янукович в интервью на телевидении и во время поездок по регионам.

Лидер “регионалов” рассчитывает стать премьер-министром после внеочередных парламентских выборов. Об этом он сказал в эфире телекомпании „Интер” вечером 19 октября. „Мы рассчитываем на то, что так случится”, – сказал В. Янукович, отвечая на вопрос, не исключает ли он своего возвращения в правительство в качестве его главы. Лидер ПР подчеркнул, что его политическая сила имеет достаточное количество профессионалов, которые готовы принимать самое активное участие в жизни государства. При этом он считает, что досрочные выборы в Верховную Раду Украины должны состояться как можно скорее. По его словам, противостояние на высших ступенях власти “достигло такого уровня, что может быть спровоцирован серьезный конфликт, в который могут быть вовлечены граждане нашей страны”. Он считает, что “верхушка занята исключительно борьбой за властные кресла”.

Партия регионов гарантирует возвращение бывшим вкладчикам Сбербанка СССР утраченных сбережений. Об этом заявил лидер ПР В. Янукович во время своего визита на Донетчину. “Партия регионов, придя к власти, преодолеет экономический кризис и вернет вкладчикам утраченные ими сбережения в Сбербанке СССР”, – пообещал В. Янукович. “Мы сделаем это не на основе авантюрных, популистских решений, а на твердой подпочве экономического роста и точных расчетов”, – добавил лидер Партии регионов.

В русле подготовки к выборам следует рассматривать и заявление Партии регионов об основании фонда по сбору средств для выкупа украинских моряков с судна *Faina*, попавших в плен к сомалийским пиратам. Как сообщили в пресс-службе партии, согласие на перечисление средств в фонд дали народные депутаты от фракции Партии регионов Б. Колесников, Э. Прутник, Е. Геллер и В. Зубик.

Пребывая в Крыму, В. Янукович заявил о необходимости повысить плату для России за пребывание Черноморского флота РФ на территории Украины. Политик впервые выступил с подобным заявлением. Как известно, ранее он критиковал политических противников за то, что они портят отношения с Москвой, предлагая повысить плату для России за пребывание ее флота на украинской территории. В то же время лидер Партии регионов предположил,

что баз, которые сегодня занимает ЧФ, „мы никогда эксплуатировать не будем, они нам практически не нужны”. Следовательно, если в переговорах будут достигнуты взаимовыгодные условия, Украина должна согласиться с продолжением срока базирования ЧФ в Крыму.

Нынешняя власть в Украине сознательно ухудшает отношения с Россией, создает из нее образ врага и пытается привить эту мысль всему украинскому народу, заявил В. Янукович. „Мы не видим угроз для Украины. Запугивание войной с Россией – это дежурная авантюра, очень унижительная как для украинского, так и для российского народов. Именно формирование из России образа врага и постоянная конфронтация приводят к отсутствию взаимопонимания и взаимовыгодного сотрудничества между Украиной и Российской Федерацией”.

Выступая с трибуны XVIII партийной конференции Одесской областной организации ПР, лидер Партии регионов заявил, что для эффективного проведения в Украине „Евро-2012” необходимо сменить правительство.

“Угроза срыва „Евро” огромна. Есть единственный вариант не сорвать „Евро-2012” – это отправить правительство в отставку и дальше сформировать новое правительство, которое может эффективно работать и навести порядок в стране”, – подчеркнул он.

Одной из топ идей Партии регионов остается идея придания русскому языку статуса второго государственного. Однако позиция партии по этому вопросу имеет некоторые спорные моменты. Речь идет о заявлении заместителя лидера фракции ПР Б. Колесникова о необходимости ввести мораторий на спорные вопросы для основных противоборствующих политических сил, в том числе и о статусе русского языка в Украине. Это заявление стало поводом для обвинения Партии регионов в отказе от своих программных принципов. В частности, лидеры русских общественных организаций Крыма обвинили “регионалов” в обмане избирателей Крыма, поскольку дважды Партия регионов выходила на выборы с политическим лозунгом „русский язык – второй государственный”, а после выборов забывала о своих предвыборных обещаниях.

Ни одна из крупнейших политических партий не будет защищать права и интересы русского населения Украины. Партия регионов отказывается от предвыборных обещаний, данных русским избирателям Крыма в период парламентских выборов. Об этом на пресс-конференции в Симферополе заявили лидеры русских общественных организаций, входящих в Крымский окружной координационный совет организаций соотечественников.

По словам председателя Конгресса русских общин Крыма С. Шувайникова, „регионалы” идут на сговор с окружением Президента В. Ющенко, чтобы сохранить власть. „Ради этого они готовы забыть обо всех предвыборных обещаниях, которые давали украинским и русским избирателям”, – подчеркнул С. Шувайников.

Лидеры общественных организаций напомнили, что Партия регионов получила большинство голосов крымчан как на очередных, так и на внеочередных выборах в Верховную Раду благодаря политическому лозунгу „русский язык – второй государственный”.

„Избирателей в который раз обманули”, – отмечали выступавшие. По их мнению, недавнее высказывание ближайшего соратника Р. Ахметова, авторитетного “регионала” Б. Колесникова о пятилетнем моратории на все спорные вопросы, в том числе по вступлению в НАТО и статусу русского языка, свидетельствует о готовности ПР переформатировать предвыборные лозунги для объединения с командой Президента. Итогом такого альянса станет второй президентский срок для В. Ющенко и гарантированное премьерство для В. Януковича.

В. Янукович в свою очередь назвал заявление Б. Колесникова „попытками посеять неверие в кругу наших избирателей” путем „различных спекуляций и искажения фактов”. „Мы верны сейчас, были и будем верны в будущем нашим сторонникам, для которых вопрос языка является очень важным. И мы сделаем все, чтобы, получив конституционное большинство в парламенте, принять закон о русском языке как о втором государственном в Украине”, – подчеркнул В. Янукович в своем заявлении.

Лидер Партии регионов также заявил о том, что “регионалы” не снимают с повестки дня вопрос о принятии закона о государственной службе, в котором предусматривается обязательное знание госслужащими, кроме государственного украинского, и русского языка.

Во время визита в Крым В. Янукович затронул еще один актуальный для автономии вопрос – национальный. Он пообещал в случае прихода ПР к власти создать равные условия для всех национальностей, проживающих в государстве.

Говоря о проблемах Крыма, В. Янукович отметил, что на полуостров „наложена межнациональная проблема”. При этом, считает он, „это создается искусственно”. Лидер “регионалов” считает, что межнациональной проблемы на полуострове нет, и не может быть, „потому что все национальности, которые живут в Украине, должны быть в равных условиях”. „И мы такие условия создадим и для крымскотатарского населения. Мы не допустим никакой дискредитации крымских татар, и мы не будем разжигать рознь между русскоязычным населением, которое проживает в Крыму, и другими национальностями”, – отметил лидер „регионалов”, заметив, что крымские татары являются коренным народом полуострова. В. Янукович отметил, что у Партии регионов есть „конкретная программа”, которую она уже выполняла, будучи при власти, и которую, по его словам, нужно продолжить.

Однако похоже, что крымские татары уже не питают иллюзий по поводу учета их национальных интересов во внутривластной деятельности ПР. Народный депутат Украины, председатель меджлиса крымскотатарского народа

М. Джемилев считает, что обещания главы Партии регионов В. Януковича оказать поддержку в решении проблем крымских татар являются демагогией. По его словам, глава “регионалов”, будучи Премьер-министром Украины, ничего не делал для крымских татар. В качестве примера лидер меджлиса посетовал, что представители Партии регионов в Верховной Раде Автономной Республики Крым „всячески борются против восстановления исторической топонимики полуострова, когда тысячи крымскотатарских населенных пунктов были переименованы на советский лад”.

В этой связи М. Джемилев подчеркнул, что у него нет никакой надежды на то, что после выборов в Верховную Раду Украины лидер “регионалов” сделает что-либо для крымских татар.

Эксперты отмечают еще один нюанс начинающейся предвыборной кампании. Показательно, что позиция Партии регионов, которая ранее критиковала В. Ющенко, в последнее время сменилась обвинениями в адрес Ю. Тимошенко.

„Сегодня вместо спасения Украины правительство Тимошенко не только не подало программу защиты Украины и граждан от кризиса, депутаты от БЮТ еще и заблокировали парламент и не дали проголосовать по изменениям в бюджет и созданию стабилизационного фонда, не дали гарантировать людям возвращение их банковских вкладов”, – говорится в заявлении лидера Партии регионов В. Януковича.

Тем самым, считает В. Янукович, власть еще раз доказала, что занимается исключительно внутренними склоками и борьбой за президентское кресло. Поэтому, резюмирует В. Янукович, “ответственность за последствия угроз, которые сегодня возникли перед Украиной”, ложится на действующее правительство: “Именно оно будет отвечать за катастрофическое ухудшение жизни людей, за уничтожение экономики, за скачок безработицы, за рост цен и за высокую инфляцию”.

В. Янукович убежден, что правительство Ю. Тимошенко нужно немедленно отстранить от власти. По его словам, весь этот год Украину „лихорадит внутренний конфликт между Президентом и Премьер-министром”, а „неэффективная работа правительства на протяжении всего года привела к тому, что мы сегодня имеем”.

Согласен с этим мнением член парламентской фракции Партии регионов, министр финансов оппозиционного правительства Н. Азаров. По его словам, смена правительства является самой главной антикризисной мерой на сегодняшний день. Н. Азаров считает, что действующее правительство не может эффективно противостоять экономическому кризису, поскольку не понимает, что нужно делать, и не понимает причины возникшего кризиса. В то же время Н. Азаров заявил, что “регионалами” подготовлен четкий и ясный законопроект, где есть четкая и ясная программа действий по минимизации последствий кризиса.

Вместе с тем Партия регионов готова после внеочередных парламентских выборов вести переговоры с Блоком Юлии Тимошенко и другими политическими силами, которые пройдут в новый парламент, о возможности создания коалиции.

В этой связи в настоящее время у обозревателей складывается мнение, что Партия регионов пошла на союз с В. Ющенко и готова отказаться от самых принципиальных пунктов своей программы, в частности, обсуждения вопросов вступления Украины в НАТО и статуса русского языка, ради гарантированного премьерства В. Януковича после внеочередных выборов. Многие наблюдатели сходятся во мнении, что решающим фактором в сближении позиций действующего Президента и ПР стал Р. Ахметов, имеющий очень большое влияние в партии В. Януковича.

Однозначно говорить об условиях договоренностей бывших оппонентов сложно. Между тем ранее уже высказывались предположения, что альянс Ющенко – Ахметов – Партия регионов может держаться на газовых соглашениях.

Между тем, как считает известный российский политолог, депутат Госдумы РФ С. Марков, в настоящее время в ПР обострился внутривнутрипартийный конфликт, поскольку идея построить альянс с В. Ющенко принадлежит только одному крылу “регионалов”. “Эта часть Партии регионов давно работает с Ющенко. Тогда их логика заключалась в том, что они не были довольны усилением позиций Януковича. Кроме того, у них есть свой интерес к В. Ющенко, они хотели, чтобы Президент Украины помог легитимировать их капитал на Западе. Также они вели переговоры с В. Ющенко о возможном расколе ПР и формировании новой группы – “Единый центр”, – заявил С. Марков.

Речь при этом идет о группе Ахметова, которая пытается построить некую платформу для совместной политической деятельности с Президентом.

Политологи обращают внимание, что такое внутривнутрипартийное противостояние и попытки пойти на союз с В. Ющенко уже приводили к поражению “регионалов” на выборах. “Группировка Ахметова уже привела к поражению ПР, когда уговорила Януковича пойти на досрочные парламентские выборы в прошлом году. Сейчас этот конфликт может привести к еще одному серьезному поражению ПР, если Ахметов и Колесников добьются моратория на обсуждение статуса русского языка, так как это одна из важнейших причин, почему избиратель голосует за ПР”, – подчеркнул С. Марков.

Член фракции Партии регионов Б. Колесников отрицает существование раскола в партии. „Раскола нет. Но внутри партии есть много мнений. Ведь избиратели видят только готовый продукт и не видят дебатов, которые постоянно ведутся на президиуме партии”, – сказал Б. Колесников.

Кроме этого, он отрицает существование разногласий с лидером ПР В. Януковичем, подчеркивая при этом, что у него с Януковичем одна позиция

по практически всем принципиальным вопросам, среди которых видение рыночной экономики и статуса русского языка.

Ввиду большой степени персонификации украинской политики важным моментом предвыборной кампании становится презентация личностей, олицетворяющих ту или иную политическую силу. По некоторой информации, Партию регионов на выборы поведут В. Янукович, А. Герман, Б. Колесников, И. Богословская и экс-министр топлива и энергетики Ю. Бойко. Ключевая интрига первой пятерки “регионалов” состояла в том, кто придет на высокие места в списке, которые ранее занимали исключенные недавно из партии Р. Богатырева и Т. Чорновил. Показательно, что среди названных фамилий первых лиц ПР нет бывшего министра по вопросам чрезвычайных ситуаций Н. Шуфрича. Это связано, по-видимому, с тем, что на протяжении последнего года, являясь народным депутатом от Партии регионов, он часто в комментариях журналистам демонстрировал симпатию к Ю. Тимошенко, что вызвало недовольство руководства партии.

Кроме секретаря СНБО Р. Богатыревой и Т. Чорновола, в списках “регионалов” может не оказаться и фамилии вице-премьера по гуманитарным вопросам в правительстве Януковича Д. Табачника, который якобы ведет переговоры о своем участии в выборах с руководством Компартии.

Список “регионалов” может также пополниться выходцами из других партий, с которыми, по словам В. Януковича, идут переговоры о слиянии с ПР. Речь идет о Республиканской партии, которую ранее возглавляли экс-глава Минтопэнерго Ю. Бойко и нынешний посол Украины в России К. Грищенко, „Вече” И. Богословской и Партии промышленников и предпринимателей Украины А. Кинаха. Бывшие главы этих политических сил сейчас народные депутаты по списку “регионалов”.

А. Кинах косвенно подтвердил информацию о вхождении ПППУ в ПР: „Сотрудничество с ПППУ будет продолжаться – я лично курирую этот процесс. С нами хотят объединиться не только партии, но и общественные организации”.

Что касается партии “Вече”, то, по словам ее бывшего члена, позднее вступившего в Партию регионов И. Гориной, вопрос о слиянии находится на стадии обсуждения.

Кроме того, как стало известно из СМИ, ведутся активные переговоры ПР с СДПУ(о) о формате участия в выборах. В частности сообщается, что “регионалы” выдвинули СДПУ(о) два требования: прежде всего отказаться от поддержки Ю. Тимошенко, а также заявить о самороспуске с последующим вступлением членов СДПУ(о) в ряды Партии регионов. Взамен, как утверждает один из заместителей главы фракции ПР, “эсдекам” гарантируются два места в проходной части избирательного списка Партии регионов. Эти места скорее всего займут бывший глава Администрации Президента Л. Кучмы В. Медведчук и глава СДПУ(о) Ю. Загородний.

Вхождение СДПУ(о) в ПР дает возможность последней опереться во время избирательного процесса на мощную партийную структуру и вертикаль по всем населенным пунктам, созданную объединенными социал-демократами. Высказываются также мнения, что присутствие “эсдеков” в ПР – это зеленый свет для коалиции с БЮТ в следующем созыве.

В свою очередь согласие СДПУ(о) на самоликвидацию мотивировано, по некоторым мнениям, слабым финансированием партии ввиду отхода от партийных дел В. Медведчука. Так, уже около месяца не работает официальный портал СДПУ(о), не выходит партийная газета „Наша газета+”.

По мнению экспертов, объединяясь с другими политическими силами, В. Янукович пытается создать свой именной блок, как площадку перед президентскими выборами 2010 г. „Именные блоки есть у Ю. Тимошенко и В. Ющенко. Ранее В. Януковичу не давали это сделать, поскольку это привело бы к монополизации его влияния в ПР”, – считает шеф-редактор аналитического проекта „Политтех” Т. Березовец. Он подтвердил информацию о том, что ряды “регионалов” могут пополнить активисты ПППУ и Республиканской партии, а также сообщил, что переговоры с “регионалами” ведут бывшие социалисты В. Цушко, Н. Рудьковский, В. Бойко и С. Матвиенков.

В целом вопросы участия Партии регионов во внеочередных выборах будут обсуждаться на партийном съезде, который запланирован на 31 октября. Однако предвыборная кампания “регионалов” уже стартовала, о чем свидетельствуют заявления руководства партии по актуальным политическим вопросам. Руководителем избирательной кампании Партии регионов утвержден В. Янукович. Заместителями В. Януковича стали А. Ефремов, Б. Колесников и В. Джарты. Кроме того, назначены заместители, которые будут заниматься избирательной кампанией в регионах. Это М. Папиев, Ю. Бойко и С. Тулуб. За Ю. Бойко закреплена была Киевская область, за М. Папиевым – Буковина и прилегающие к ней области, а за С. Тулубом – Ивано-Франковск и Львов.

Эксперты высоко оценивают шансы ПР на предстоящих выборах. Они прогнозируют для “регионалов” первое место среди всех политических сил. Кроме того, без Партии регионов не будет создано ни одного варианта коалиции в новом составе парламента. Наиболее реальными вариантами коалиции эксперты называют коалицию Партии регионов, „Нашей Украины” и Блока Литвина (16,7 %), а также Партии регионов, КПУ и Блока Литвина (16,7 %). Допускается также возможность образования коалиции БЮТ и Партии регионов или БЮТ, „Нашей Украины” и Блока Литвина.

Среди других вариантов развития событий в новоизбранной Верховной Раде эксперты называют, в частности, „образование ядра коалиции на основе Партии регионов и Блока Литвина и проведение переговоров с другими силами” и „создание основы коалиции в составе Партии регионов и КПУ”.

Левые политические силы в ожидании внеочередных выборов

Будут ли внеочередные выборы в Верховную Раду в этом году, до сих пор никто не берется однозначно заявлять. Ранее выборы были назначены Президентом Украины **В. Ющенко** на 7 декабря 2008 г. Позже глава государства приостановил действие своего указа, отстрочив выборы на 14 декабря. Многие специалисты, в число которых входят аналитики, политологи, правоведы, прогнозируют, что это не последний перенос выборов. Но несмотря на такую неопределенность, большинство политических сил уже успели заявить о своей позиции на будущих выборах, а также объявить свое решение о самостоятельном выдвижении или в походе в Верховную Раду в блоке с другими партиями.

Очередные внеочередные выборы партии из левого эшелона украинского политикума ожидают с особым интересом. Ведь, кроме КПУ, в парламенте не представлена ни одна партия левого спектра. Поэтому декабрьские выборы рассматриваются ими как очередной шанс попасть во власть. Однако, по мнению политологов, для большинства левых партий, за исключением коммунистов, этот шанс призрачный. Как считают обозреватели, голоса левого электората в состоянии аккумулялировать КПУ, часть же голосов избирателей, ориентированных на социальную риторику, вероятнее всего, отойдет к БЮТ.

Учитывая проблематичность самостоятельного прохождения в парламент, остальные левые партии выразили заинтересованность в создании блока с Компартией. В первую очередь это касается социалистов. Напомним, СПУ неоднократно пыталась создать блок с другими левыми силами, в частности с КПУ. В середине марта по инициативе СДПУ(о) и СПУ велись переговоры о создании блока левых сил под названием „Социалистический выбор”, однако они не привели ни к какому результату. Летом Политсовет СПУ предложил коммунистам объединиться в „Левый блок”, но они проигнорировали это предложение. Лишь 10 сентября лидер КПУ **П. Симоненко** в своем открытом письме заявил о „преждевременности” подобного объединения. 12 сентября А. Мороз в очередной раз призвал коммунистов подумать над возможностью объединения с СПУ. Но в Компартии заявили, что главным условием объединения должно стать слияние двух партий.

По мнению лидера СПУ **А. Мороза** создание сильного левого блока актуально: для избирателя проще голосовать за „Левый блок”, потому что избиратель нечетко различает нюансы спектра, детали партийных программ. „Такой союз поставит заслоны „левым клонам”, и в сумме принесет больше процентов партиям левого толка”, – отмечает А. Мороз. По его мнению,

созданием такого блока партии левого спектра не дадут „псевдолевым политическим силам”, таким как Блок Юлии Тимошенко, отобрать голоса соответствующего электората.

Эксперты соглашаются с тем, что в идее объединения СПУ и КПУ в один левый блок для социалистов есть рациональное зерно. Союз КПУ и СПУ (плюс еще кто-нибудь из левых) действительно едва ли не единственная возможность для партии А. Мороза гарантированно попасть в парламент. Тем не менее для коммунистов, проходящих в Верховную Раду самостоятельно, СПУ с отрицательным имиджем ее лидеров, скорее, сыграет роль дополнительного балласта. Не заявляя о категорическом отказе от создания левого блока, соратники П. Симоненко, вместе с тем, предпочли оставить вопрос открытым, что, фактически, в условиях скоротечности предстоящей избирательной кампании равносильно отказу.

В этом контексте 22 октября лидер Социалистической партии (СПУ) А. Мороз на пресс-конференции заявил, что его политическая сила пойдет на возможные досрочные парламентские выборы самостоятельно, не дожидаясь объединения левых сил в один избирательный блок. „Создание блока предусматривает множество процедурных моментов, их быстро не решить”, – объяснил свою позицию А. Мороз.

Лидер СПУ изменил свою первоначальную позицию, заявив также, что не видит перспективы создания единого левого блока с коммунистами. „КПУ не поняла сути наших предложений, сделанных два месяца назад. Речь шла о создании технологического блока, а не о слиянии партий”, – подчеркнул он.

По всей видимости, выборы-2008 могут стать для А. Мороза и его Соцпартии решающей битвой: или СПУ вернется в большую политику, или же окончательно потеряется в числе партий, возможно, и имеющих славную историю, но лишенных какой-либо политической перспективы.

Понимая значение предстоящих выборов для СПУ, А. Мороз как представитель оппозиционной политической силы, тем не менее, прогнозировано критикует Указ Президента о роспуске парламента. „Принятое Президентом решение – это исключительно забота о его собственных интересах. Президент имел формальное право принимать такое решение и воспользовался им. Но нужно иметь в виду, что это право стало следствием незаконных действий Президента в прошлом году, связанных с роспуском Верховной Рады пятого созыва. Они с Юлией Тимошенко разыграли эту авантюру вдвоем, а сегодня пожинают ее горькие плоды”, – заявил А. Мороз.

Однако несмотря на критику, партия А. Мороза не намерена упускать шанс возврата во власть и полным ходом готовится к выборам, делая заявления, анализируя свои шансы, создавая плацдарм для будущего объединенного блока. А. Мороз отметил, что социалисты готовы к выборам – свои штабы СПУ развернула еще летом. „Мы со своими сопартийцами надеемся, верим и настроены на то, что у нас будет фракция в парламенте. Ее численность будет

зависеть от многих факторов, в том числе и от мультипликатора. В связи со снижением базовых показателей у всех партий, мультипликатор будет высоким. И это даст возможность иметь в Верховной Раде работоспособную фракцию СПУ, которая будет добиваться реализации социальных программ, их финансирования и решения, поднимаемых избирателями вопросов. Это – то, что связано с работой, с заработной платой, с пенсионным обеспечением, социальной сферой вообще. У Соцпартии есть конкретные предложения по жилищно-коммунальной реформе, относительно перспектив использования земли в Украине, поддержки мелкого и среднего бизнеса, созданию среднего класса в Украине. Я думаю, что это люди поддержат. Например, сейчас обостряется проблема жилья, и СПУ занимается конкретным воплощением нашей программы, организовывая людей, создавая юридические структуры в защиту их интересов. Это прежде всего касается обитателей общежитий. Уже сейчас мы принимаем конкретные меры по защите интересов сельхозпроизводителей, в частности, производителей молочной продукции. И я уверен, что мы там добьемся определенных сдвигов, уже есть хорошие показатели. Скажем, в Сумской области люди хорошо отзываются на усилия социалистов, сплачиваются, добиваются повышения закупочных цен на молоко. А это важная составляющая всей экономики, производства... Я думаю, что именно таким путем и нужно идти. СПУ настроена на конкретику, на организацию сопротивления нарушениям прав и интересов граждан. Мы возобновим свое присутствие в Верховной Раде на уровне 2006 г.”, – заявил лидер социалистов.

Однопартиец А. Мороза С. Бульба считает, что при нынешних обстоятельствах эти выборы не изменят конфигурацию Верховной Рады, за исключением того, что в какой-то степени потеряют НУ – НС, БЮТ и Партия регионов. „Я не говорю, что они не будут представлены, они обязательно будут в новом парламенте (под сомнением разве что президентская команда), но в меньшем количестве... Уверен, что среди тех, кто войдет в состав новой Верховной Рады, будут и социалисты”, – считает социалист С. Бульба.

„Наши конкуренты называют цифру 2,1–2,2 %. Эти данные недавно были опубликованы в СМИ. Внутренняя социология партии говорит о том, что в ряде областей Соцпартия может набрать 7–8 %”, – заявил лидер партии А. Мороз. Напомним, на внеочередных парламентских выборах в 2007 г. социалисты набрали 2,86 % голосов и не прошли в парламент.

Как отмечают аналитики, сейчас у социалистов пространство для маневра ограничено еще заметнее. За внепарламентские месяцы „морозовцам” всерьез не удалось напомнить избирателям о себе. По большому счету, самыми громкими поводами вспомнить о когда-то парламентской партии стали заявления лидера социалистов относительно роли Л. Кучмы в исчезновении Г. Гонгадзе и новая идея о создании „Левого блока”.

Не слишком оптимистическое предвыборное будущее прогнозируют обозреватели Прогрессивной социалистической партии Украины во главе с **Н. Витренко**. По мнению большинства политологов, шансов вернуться в законодательный орган у Н. Витренко и ее товарищей не много, поскольку с одной стороны, популярность партии с каждым годом уменьшается (если в 2006 ПСПУ с сателлитом показала результат в 2,93 % голосов, то в 2007 – уже 1,32 %), с другой – идейная основа, которую используют левые – раздроблена, а на одной идее „НАТО-нет” всем выехать не удастся, особенно с учетом того, как активно и довольно-таки успешно использует этот лозунг Партия регионов. Тем не менее, с большой долей вероятности Н. Витренко в очередной раз поведет свою силу „на баррикады”, хотя пока повышенную активность в этом направлении не демонстрирует. Также как и А. Мороз, Н. Витренко была бы не против повести за собой своих соратников вместе с коммунистами. По крайней мере, лидер ПСПУ обратилась письменно к лидеру коммунистов П. Симоненко с предложением пойти партиям на парламентские выборы единым блоком. „Предлагаю Вам рассмотреть вопрос о создании предвыборного блока наших партий для участия в досрочных парламентских выборах. Мы – за объединение антиоранжевых сил. И главная задача – организация отставки Президента Ющенко” – заявила лидер ПСПУ.

Сегодня возглавляемая Н. Витренко политсила, вследствие критики вступления Украины во все европейские структуры, рьяной пророссийской риторики, позиционирования себя не только как левой политсилы, но и яркой защитницы православия и вообще „русской идеи” в Украине, пропаганды ЕЭП – воспринимается как „последнее прибежище” для аналогично настроенного электората юго-востока. Подобную позицию Н. Витренко сразу же связали с российским фондом „Общественное мнение”, которым руководит скандальный политический пиарщик Г. Павловский. Не меньший скандал вызвали слухи о спонсорстве ПСПУ покойным российским бизнесменом М. Курочкиным. Тем не менее, поддержка прогрессивных социалистов растет. Объективно они могли бы набрать 3 % голосов, однако это вряд ли возможно практически на всем юго-востоке, контролируемом Партией регионов, в оппозиции к которой также находится ПСПУ. Союзниками Н. Витренко выступает часть пророссийских партий Крыма, однако другая часть этих же партий и движений входит во Фронт левых сил под эгидой Компартии – более привлекательной в силу однозначной „проходимости” в Верховную Раду.

Что касается Союза левых сил во главе с **В. Волгой**, то представители этой политсилы сделали следующее заявление по поводу объявления Президентом Украины о роспуске парламента и проведении досрочных парламентских выборов: „Огласив свой Указ об очередном роспуске парламента, Президент Украины В. Ющенко окончательно показал, что ему глубоко безразлична судьба людей, живущих в нашей стране. В условиях нарастающего кризиса в экономике, когда на грани увольнения оказались десятки тысяч металлургов и

строителей, когда в преддверии отопительного сезона не определена цена на газ, а на Западной Украине снова подтоплены сотни домов и не ведутся работы по восстановлению инфраструктуры, нам предлагают потратить более миллиарда гривен на выборы... Эти выборы антинародны и преступны. И ответственность за последствия этого шага несет Президент Ющенко и силы, его поддерживающие”.

В используемом партией политическом инструментарии – как эффективный рычаг в работе с русскоязычным электоратом – требование положительного решения вопроса о статусе русского языка. Как первые шаги в этом направлении партия предлагает начать в Украине введение двойного гражданства. По мнению В. Волги, идея двойного гражданства до сих пор востребована в Украине, однако для ее реализации необходим промежуточный этап, в ходе которого можно будет оценить форму и определить сроки введения этого института.

Однако шансы на попадание в будущий парламент у СЛС не слишком отличаются от ПСПУ. Единственное, что прибавляет бонусов СЛС – это то, что партия может воспользоваться своей новизной в украинском политикуме, поскольку является новым участником предвыборного марафона, хотя и со старыми идеями. Как отмечают обозреватели, партия молодая и пока не успела „отличиться” в борьбе за власть, что самое главное, не надоела украинскому избирателю. Но в действительности идеи СЛС отчасти схожи с идеями Партии регионов и в силу объективных причин (электоральное поле и финансирование) возглавляемая В. Волгой партия не сможет полноценно конкурировать с ПР. В то же время если СЛС сможет перестроиться на новые прогрессивные лозунги (а не только эксплуатировать идеи русского языка, и антиНАТО), то партия вполне вероятно сможет обойти ПСПУ, отобрав ее электорат.

Выборы в конце текущего года для СЛС несколько несвоевременны, поскольку данная политсила имеет низкий уровень развития партийной структуры, невысокие рейтинги в обществе, не „узнаваемую” собственную идеологию. Обсудив создавшееся положение, президиум Политсовета Союза левых сил все же решил „ввязаться в борьбу за парламентские места и поручил лидеру партии В. Волге начать консультации с руководством идеологически близких партий относительно создания избирательного блока. Возможное название блока – „Блок Василия Волги – Союз левых сил”.

Таким образом, исходя из заявлений партий левой политической ориентации, все они осуждают решение Президента о роспуске ВР, но, вместе с тем, не против еще раз испытать свой электоральный потенциал и прорваться в новый парламент. Также досрочные выборы расцениваются „левыми” как возможность обеспечения собственного присутствия в информационном поле и напоминания о себе избирателям.

Следуя описанным возможным сценариям развития ситуации в левом политическом лагере, возможно, ни одна из партий левой ориентации, кроме

КПУ, не в состоянии будет самостоятельно попасть в парламент. Хотя, по прогнозам специалистов, сценарий похода левых партий на выборы все еще может измениться, и левые политические силы, за исключением коммунистов, теоретически все-таки смогут сформировать единый левый блок для прохождения в парламент. В любом случае, окончательную точку в вопросе формата предвыборной борьбы поставят съезды СПУ, КПУ, ПСПУ и СЛС, которые примут соответствующие решения с конкретными идеями и предложениями друг для друга (*Матеріал підготовлено за інформацією видань: ProUa (www.proua.com), Українська правда (www.pravda.com.ua), Главред (www.glavred.info), Корреспондент (www.korrespondent.net), MIGnews (MIGnews.com.ua), Подробности (www.podrobnosti.ua), ForUm (www.for-ua.com), Версии (www.versii.com.ua), Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua), сайт КПУ (www.kpu.com.ua), сайт ПСПУ (www.vitrenko.org), сайт Союза левых сил (ppsls.org.ua), сайт СПУ (www.spu.in.ua).*

В об'єктиві – регіон

Т. Гранчак, канд. іст. наук,
завідділу СІАЗ НБУВ

II Европейский конгресс русинов в комментариях политиков и экспертов

25 октября в Мукачево закончился II Европейский конгресс русинов. В заседании конгресса приняли участие более 100 членов русинских организаций: Сойма подкарпатских русинов и Народной рады русинов Закарпатья. Кроме закарпатских русинов, в мероприятии приняли участие и два делегата из Чехии (некоторые СМИ информируют об участии одного чешского делегата). Поддержать закарпатских русинов приехало по разным данным от 100 до 500 человек, митинговавших под флагами пророссийской политической партии „Родина”.

Перед заседанием все участники возложили цветы к памятнику А. Духновичу и там же исполнили гимн подкарпатских русинов. Собственно конгресс касался принятия важных документов относительно обновления русинской государственности.

“Мы требуем восстановления статуса своей земли. Мы не субэтнос, не производный продукт от украинцев. Мы уважаем Украину, но хотим статус республики в республике. Мы свидетельствуем, что украинская власть проводит с нами этноцид”, – заявил один из лидеров русинского движения священник Д. Сидор.

II Европейский конгресс подкарпатских русинов принял и утвердил акт провозглашения восстановления русинской государственности в статусе от 22 ноября 1938 г. и образование государственной исполнительной власти – временного правительства в количестве 50-ти человек.

По словам председателя Сойма подкарпатских русинов отца Димитрия, данное решение конгресса „немедленно вступает в силу при условии дальнейшего отказа властей Украины сесть за стол переговоров с представителями русинов и оформления законных конституционных условий пребывания республики Подкарпатская Русь в составе Украины с 1 декабря 1991 года, а также при условиях введения чрезвычайного положения, при условиях гонений, репрессий, попытки территориально-административного изменения территории подкарпатских русинов и оккупационных акций со стороны националистически-террористических организаций”.

Таким образом, провозглашен пакет документов, направленных на восстановление в прежних правах республики Подкарпатская Русь.

Закарпатский областной совет должен до 1 декабря 2008 г. объявить регион национальной автономией русинов в составе Украины, в противном случае русины намерены провозгласить собственную государственность и обратиться к Европе с просьбой о помощи в связи с нарушением прав малых народов со стороны Украины.

Также Д. Сидор поблагодарил партию “Родина” за поддержку конгресса. На вопрос о том, не боятся ли они обвинений в сепаратизме, Д. Сидор ответил, что “терроризмом и сепаратизмом сегодня занимаются спецслужбы Украины, а не мы. Мы хотим иметь конституционные условия, а не колонизацию и рабство”.

Во время выступления один из лидеров русинского движения на Закарпатье Е. Жупан обвинил Украину в проведении политики ассимиляции и дискриминации русинов, что проявляется в отсутствии в Закарпатье факультета русинского языка и русинских школ. А также обвинил украинские СМИ в искажении истории русинов.

Премьер-министр временного правительства русинов профессор И. Туряница заявил, что “Украина неправомочно на территории Подкарпатской Руси образовала свою область”.

Как отмечают исследователи вопроса, русины – славянское население украинского Закарпатья, чья история уходит во времена Киевской Руси. Ряд ученых определяют русинов как этнографическую группу украинцев, другие – как отдельный этнос. Помимо Украины они живут в Словакии, Польше, а также в Венгрии, Сербии, Румынии, Молдове, Хорватии, США, Канаде, Австралии, России. Русины, в частности, проживающие в США, добиваются признания их как отдельного от украинцев этноса. Русинская национальность признана всеми странами, в которых есть русинское национальное меньшинство или крупные диаспоры, однако не в Украине. В августе 2006 г. признать русинов в качестве

национального меньшинства призвал правительство Украины Комитет по ликвидации расовой дискриминации ООН. Русины являются членами международной Организации непризнанных народов (UNPO).

Для Украины корень русинской проблемы в том, что ещё с XIII в. Закарпатье было оторвано от остальных украинских территорий.

Большую часть истории закарпатцы жили в составе Венгрии, и их культура, язык, самосознание развивались иначе, чем в соседней Галичине. Несмотря на интеграцию в украинский социум, в целом осознание местным населением своего историко-культурного своеобразия сохранилось. С самого начала 1990-х гг. началось русинское национальное движение за признание своей национальности и за право на автономию. На референдуме 1 декабря 1991 г. 78 % населения Закарпатья высказалось за возвращение краю прав автономии.

7 марта 2007 г. на очередной сессии Закарпатского областного совета было принято решение признать национальность „русин” и внести её в перечень национальностей края. Тогда за это проголосовал 71 депутат из 79-ти. А 15 декабря 2007 г. две крупнейшие русинские организации края – Сойм подкарпатских русинов (во главе с прот. Димитрием Сидором) и Народная рада русинов Закарпатья (во главе с Е. Жупаном) приняли очень жёсткую декларацию с требованием создания для русинов „самоуправляемой административно-национальной территории под международным контролем”.

При этом возможными гарантами такого статуса были объявлены ЕС и Россия. В документе содержались также и обвинения официального Киева в этноциде русинского народа.

7 июня 2008 г. состоялся объединительный съезд русинских организаций Закарпатья – I Европейский конгресс подкарпатских русинов. Он был создан как постоянно действующий орган русинского самоуправления. Был принят меморандум с призывом к „правительствам, президентам и парламентам ЕС, Чешской Республики и Российской Федерации с настоятельной просьбой выступить гарантами государственно-правового статуса Закарпатья – Подкарпатской Руси”.

Следует отметить, что официальный Киев без энтузиазма отнесся к самоуправленческим инициативам подкарпатских русинов. В основе проводимой им в отношении русинского вопроса политики – интерпретация истории украинцев-русинов Закарпатья как неотъемлемой части истории украинского этноса.

СБУ официально предупредила русинские организации о недопустимости действий, направленных на посягательство на территориальную целостность Украины, а 27 июня стало известно о возбуждении против лидеров Сойма ПР уголовного дела. Глава СБУ В. Наливайченко заявил в интервью, что русинские активисты обвиняются в сепаратизме.

Ситуацию с проведением II Европейского конгресса подкарпатских русинов Служба безопасности Украины держала под контролем и приобщит материалы к уголовному делу, возбужденному в июне в 2008 г. по ст. 110 Уголовного кодекса, предусматривающего уголовную ответственность за посягательство на территориальную целостность государства. Об этом РБК-Украина сообщила пресс-секретарь СБУ М. Остапенко. Она также добавила, что в работе этого конгресса не принимали участия представители местной власти.

Следует отметить, что в отличие от предыдущих акций русинских организаций, 25 октября впервые был принят документ, призывающий изменить территориальное устройство Украины. Неудивительно поэтому, что решения II Европейского конгресса русинов вызвали резкую критику со стороны ряда политических партий Украины. В частности, “Наша Украина” решительно осуждает проведение в Мукачево II Европейского конгресса подкарпатских русинов и решения о возобновлении “русинской государственности в статусе республика Подкарпатская Русь и избрании ее “государственной исполнительной власти”.

Такие решения и действия содержат признаки преступления, предусмотренного ст. 110 Криминального кодекса Украины – посягательство на территориальную целостность и неприкосновенность Украины, отмечает “Наша Украина” в заявлении, распространенном пресс-службой НУ – НС.

“Мы неоднократно осуждали попытки выдать древнее самоназвание украинцев, которое в разное время употреблялось на всех этнических украинских землях, за название какого-то отдельного народа. Однако теперь эти попытки приобрели откровенно антиукраинский характер и служат для сепаратистов прикрытием их незаконных действий”, – идет речь в заявлении.

“Вполне очевидно, что сепаратистская провокация 25 октября была бы невозможной без поддержки из-за границы Украины, а также без содействия со стороны отдельных закарпатских чиновников, которые целенаправленно поддерживают политическое русинство”, – говорится в нем.

“Наша Украина”, как “политическая сила, которая всегда стояла на позициях независимости и территориальной целостности Украины”, требует дать решительный отпор “сепаратистам, какими бы должностями и политическими лозунгами они не прикрывались”.

Партия требует от Службы безопасности, Генеральной прокуратуры, Министерства внутренних дел Украины возбудить уголовное дело относительно организаторов сепаратистского собрания в Мукачево.

Также она требует от Закарпатского областного совета и областной госадминистрации “упразднить свои решения, направленные на поддержку политического русинства, а также прекратить любую финансовую и организационную поддержку организаций, пропагандирующих политическое русинство, их мероприятий и средств массовой информации”.

Кроме того, “Наша Украина” требует от руководителей центральных органов государственной власти обеспечить выдворение с территории Украины и объявления персонами нон-грата иностранных граждан, “подстрекающих к нарушению единства и территориальной целостности Украины”.

“Наша Украина” считает, что антиукраинские провокации в Крыму, Донбассе, Закарпатье и других регионах Украины являются звеньями одной цепи и направлены на дестабилизацию ситуации в Украине и разрушение целостности нашего государства”, – сказано в заявлении.

“Все эти действия должны стать объектом бдительного внимания и надлежащей реакции руководства государства и правоохранительных органов”, – убеждены в НУ.

Закарпатская областная организация Украинской народной партии также требует от Службы безопасности Украины привлечь русинских сепаратистов к уголовной ответственности. Об этом говорится в заявлении Закарпатской областной организации УНП.

Как заявил председатель организации И. Габор, УНП требует от СБУ “привлечь к уголовной ответственности “делегатов” так называемого “европейского конгресса подкарпатских русинов” 25 октября 2008 г. по ст. 110 Уголовного кодекса Украины “Посягательство на территориальную целостность и неприкосновенность Украины”.

Закарпатская УНП также требует “от Президента и Премьера дать политическую оценку сепаратистским действиям в Закарпатье; от СНБО – немедленно разработать план чрезвычайных мер по нейтрализации подрывных группировок и прекращения сепаратистских действий; от МИД – объявить персонами нон-грата всех иностранных граждан, которые принимали участие в так называемом “европейском конгрессе подкарпатских русинов” 25 октября 2008 года; от Генпрокуратуры – обратиться в суд с иском об отмене решения Закарпатского областного совета от 7 марта 2007 года о признании национальности “русин” на областном уровне”.

Закарпатская УНП расценивает настоящий акт как “очередное звено систематических провокаций разветвленной сети агентуры и организованных подрывных групп” и отмечает, что “Закарпатье и Крым уже стали болевыми точками, на которые оказывает давление Кремль с целью подчинения Украины”.

Закарпатская УНП требует “от руководства политических сил, чьи фракции в Закарпатском областном совете поддержали решение “О признании национальности “русин”, – признать свою ответственность перед народом Украины за совершенные действия, отозвать причастных к этому депутатов и соответствующим решением осудить преступные акты сепаратистов”.

„Провозглашение республики Подкарпатская Русь в составе Украины является дежурным звеном систематических провокаций разветвленной сети

агентуры, которая руководится непосредственно из Кремля”, – заявил 26 октября лидер Всеукраинского объединения „Свобода” О. Тягнибок.

„Любителей сепаратизма на Закарпатье вдохновляют пример Южной Осетии и автономный статус Крыма, ситуация в котором фактически не контролируется Киевом”, – уверен О. Тягнибок.

В связи с этим националисты требуют от Президента и Премьер-министра Украины дать политическую оценку сепаратистским действиям на Закарпатье и в Крыму, а от Совета национальной безопасности и обороны – немедленно разработать план чрезвычайных мер по нейтрализации подрывных группировок. Кроме того, по мнению „Свободы”, Служба безопасности Украины „должна привлечь к уголовной ответственности всех “делегатов” так называемого “европейского конгресса подкарпатских русинов” 25 октября 2008 г. по статье “Посягательство на территориальную целостность и неприкосновенность Украины”. А МИД Украины, по мнению О. Тягнибока, должен объявить персонами нон-грата всех иностранных граждан, которые принимали участие в съезде.

В свою очередь БЮТ использовал решения конгресса, как повод для очередного выпада в адрес главы президентского Секретариата. Возглавляемая Премьером политическая сила обратилась к СБУ и Генпрокуратуре с требованием проверить возможную причастность главы Секретариата Президента В. Балог к финансированию подкарпатских русинов. Об этом сообщили в пресс-службе БЮТ.

В БЮТ отметили, что основанием для расследования должны стать публикации в СМИ, „в которых достаточно авторитетные журналисты сообщают о том, что политические и бизнес-партнеры Балог оказывают финансовую помощь движению подкарпатских русинов”.

„Понятно, что за опереточным „конгрессом” и его рассчитанными на дешевую рекламу „решениями” стоят, тем не менее, достаточно мощные спонсоры, которые пытаются разыграть русинскую карту в своей борьбе за власть. Но посягательство, даже далекое от реализации, на государственную целостность Украины – это антигосударственное преступление, за которое должны понести наказание не только исполнители, но и его организаторы и покровители, которые, испытывая фиаско в Киеве, мечтают поруководить т. н. Подкарпатской Русью”, – идет речь в сообщении БЮТ.

Более откровенно происходящее охарактеризовал член фракции НУ – НС, экс-губернатор Закарпатья Г. Москаль. Он заявил, что решение конгресса русинов неслучайно, особенно после слухов о возможной отставке В. Балог с должности главы Секретариата Президента.

“Это прямой, абсолютно провокативный и бессмысленный шантаж Президента и общественности со стороны Балог, мол, если вы меня снимете, то я устрою такое, что Крым, Приднестровье, Абхазия и Осетия покажутся ягодками”, – предположил парламентарий.

Закарпатский облсовет может пойти навстречу решению конгресса, допустил Г. Москаль. “Облсовет и администрация полностью находятся под контролем Балоги, это его вотчина, и никакие русины не пикнули бы без его согласия”, – уверен член НУ – НС. С его слов, В. Балога со своими соратниками всегда поддерживал движение русинов и был “ярым приверженцем РПЦ”.

“Давно пора было обратить внимание, еще когда облсовет в марте 2007 г. принял решение признать национальность “русин” и внести ее в региональный перечень”, – подчеркнул Г. Москаль. Он напомнил, что СБУ в феврале 2008 г. уже возбуждала дело в отношении председателя Сойма Подкарпатской Руси Д. Сидора, но ему не был дан ход.

В то же время, по мнению директора киевского Института глобальных стратегий В. Карасёва, “обвинение русинов в сепаратизме сильно преувеличено”. По мнению эксперта, участники II Европейского конгресса русинов действовали в рамках закона. „Русины просто хотят получить статус этнического меньшинства, что даёт право на культурную автономизацию, удовлетворение культурных равенств”, – считает политолог.

Он также заметил, что, скорее всего, с помощью конгресса и митинга происходит попытка давления на украинскую власть. А самая интересная версия – что действия русинской общины могут серьёзно „подставить” главу Секретариата Президента В. Балогу (выходца из Закарпатья), которому сейчас пытаются приписать организацию „демарша”.

Следует отметить, что в русинском движении большую, а по некоторым мнениям, даже определяющую роль играет внешний фактор. В частности, ощутимым влиянием пользуется русинская диаспора в Америке. Важнейшая организация здесь – Карпато-русинский исследовательский центр во главе с известным историком Полом Робертом Магочи. Однако последнее время между русинами Закарпатья и их американской диаспорой стали нарастать противоречия, в чём-то носящие и конфликтный характер. Американские русины также опасаются того, что русинское движение может сыграть роль катализатора кризисных процессов в украинской государственности, а соответственно, линию на его политическую радикализацию не поддерживают.

Помимо этого существуют крупные русинские национальные меньшинства в европейских странах – и там они имеют гораздо большие возможности для развития, ведь их там признают и поддерживают финансово (как и любые другие нацменьшинства тех же стран). Особенно сильно активизировалась национально-культурная жизнь у русинов в Словакии. Там издаются русиноязычные журналы и газеты, словари и пособия. За 10 лет количество признающих себя русинами увеличилось здесь на 41 % (по переписям 1991 и 2001 гг.). Есть и крупная русинская община-колония в Сербии, где русинский язык даже является одним из пяти официальных языков автономного края Воеводины. В целом роль зарубежных русинов в общем движении за возрождение русинского народа очень велика.

Помимо этого, обозреватели обращают внимание на наличие условий, содействующих сохранению среди русинов пророссийских настроений. В этом контексте в первую очередь следует упомянуть о православии, которое исповедует большая часть русинов. Лидирующей церковной организацией в Закарпатье является Украинская православная церковь Московского патриархата (более 70 % прихожан). Немалое значение имеет и тот факт, что русином был глава Русской православной церкви за границей митрополит Лавр (Шкурла), сумевший преодолеть внутренний раскол в русском православии, подписав 17 мая 2007 г. с патриархом Алексием II акт о каноническом общении церквей.

Кроме того, Россия официально признала русинскую национальность во время подведения результатов Всероссийской переписи населения 2002 г. по национальностям. Хотя русинская тема для современной Москвы не приоритетна – она для неё имеет значение лишь как составляющая взаимоотношений с Киевом – тем не менее рядом экспертов высказывается мнение о заинтересованности России в поддержке сепаратистских настроений в Закарпатье.

„Москва поддерживает сепаратистские устремления политических русинов не только из-за своего стремления ослабить Украину, а еще потому, что в России издавна существует план по фальсификации истории, направленный на утверждение превосходства великорусской нации над всеми восточными славянами”, – такое мнение высказал вице-президент Института моделирования и политико-экономического анализа „Перспектива”, писатель К. Коверзнев, комментируя заявление главы Сойма подкарпатских русинов, священника УПЦ Московского патриархата Димитрия Сидора.

„Русины – это самоназвание украинцев со времен Древней Руси, – считает К. Коверзнев. – А во время национальной революции 1917–1918 годов политическая элита страны окончательно отказалась от этого названия в пользу „украинцы”, не в последнюю очередь из-за того, чтоб не было путаницы в головах людей из-за массивированной российской имперской пропаганды. Ведь Киев как мать городов русских – это одно, а как мать русских городов – это совсем другое...”.

„Я был знаком с известным закарпатцем, талантливым ученым-филологом Олексой Мишаничем, который был твердо убежден, что политическое русинство направлено на отрыв Закарпатья от Украины и искусственное образование из закарпатских украинцев нового народа, и в подтверждение своих идей он написал несколько книг, не оставляющих камня на камне на политическом русинстве”, – подчеркнул писатель.

В целом, несмотря на поддержку международного сообщества, активную деятельность по развитию русинской культуры русинских нацменьшинств и диаспоры, поддержку требований русинов Закарпатья о восстановлении его автономного статуса гораздо большим процентом населения края, чем процент

собственно тех, кто разделяет русинскую идентичность, вероятнее всего, судьба русинского движения будет определяться не в Закарпатье – она зависит от того, как будет развиваться вся украинская государственность и насколько успешной будет проводимая центральной властью региональная политика. Пока что эксперты отмечают ее недостаточную эффективность. “Ясно одно, – считает крымский политолог С. Киселев, – власти Киева не могут контролировать ситуацию не только в Крыму, но и, как ни странно, в западных областях – традиционном электорате Президента”. “На наших глазах происходит провал проекта создания моноэтнического государства”, – заключил эксперт. В этом контексте симптоматично, что в отличие от ситуации с Южной Осетией и Абхазией, повлекшей незамедлительную реакцию официального Киева, несмотря на политический резонанс, к вечеру понедельника 27 октября, реакции официальных властей на решение конгресса русинов не последовало. Можно попробовать согласиться с аргументами крымского политолога О. Романько о том, что „лучшая стратегия поведения официального Киева в ситуации с русинами, которые провозгласили республику Подкарпатская Русь в составе Украины – молчание”, так как, по его словам, „главное – не дать русинам возможности вступить в дискуссию на мировом информационном поле, а там, глядишь, покричат и успокоятся, и все обо всем забудут”. Тем не менее, можно прогнозировать, что такой подход сам по себе будет способствовать не столько решению проблемы, сколько ее консервации, что вряд ли соответствует национальным интересам государства.

Прогноз на перспективу в публікаціях ЗМІ

Діяльність органів державної влади

За Указом Президента і рішенням РНБО до кінця цього року нафтопровід Одеса – Броди повинен бути переведений в аверсний режим експлуатації. Це завдання – одне з визначальних у диверсифікації постачань енергоносіїв в Україну, забезпеченні енергобезпеки країни, а також реалізації міжнародного проекту Євро-Азійського нафтотранспортного коридору. Однак, у черговий раз стратегічне питання стало заручником політичного протистояння у вищих ешелонах влади, різного підходу до розуміння завдань забезпечення національних інтересів, зокрема, у енергетичній сфері (*Вишневецька І. Бути чи не бути аверсному режиму? // Україна – Business. – 2008. – 23.10*).

Керівник департаменту з питань військової безпеки апарату Ради національної безпеки й оборони С. Хімченко заявив, що Україна не має наміру відмовлятися від постачань озброєння в Грузію.

Він підкреслив, що Україна співпрацює з Грузією у військово-технічній сфері відповідно до «національних інтересів і дотримуючись норми міжнародного права», керуючись міждержавною угодою, яка діє з 4 липня 1997 р.

С. Хімченко нагадав, що Грузія ніколи не знаходилася під дією яких-небудь санкцій чи ембарго Ради Безпеки ООН, ОБСЄ, Європейського Союзу чи інших міжнародних організацій...

У РНБО категорично заперечують факт постачань Україною зброї в Грузію під час збройного конфлікту...

За інформацією ЗМІ, між Україною та Грузією нині укладені контракти на постачання засобів протиповітряної оборони і радіолокації, боєприпасів для усіх видів стрілецької й артилерійської зброї, бойових броньованих машин і танків Т-72. Крім того, Україна має намір поставити системи радіоелектронної боротьби типу «Мандат», запчастини для зразків озброєнь і військової техніки, що постачалися раніше, а також провести їх техобслуговування (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 29.10).*

Прем'єр-міністр України Ю. Тимошенко рассчитывает подписать соглашение с российским ОАО «Газпром» по поставкам газа до конца ноября 2008 года. Об этом глава украинского правительства сообщила на брифинге, отвечая на вопросы журналистов (*Вовремя.info (www.vovremya.info). – 2008. – 27.10).*

Міністерство економіки України ініціює запровадження декларування цін у гірничо-металургійному комплексі (ГМК) для подолання кризи, пов'язаної з різким падінням цін на зовнішніх ринках, яка зробила неконкурентоспроможною українську металургію порівняно з російською і китайською. Про таку ініціативу повідомив міністр Б. Данилишин на зустрічі Прем'єр-міністра Ю. Тимошенко з керівниками ГМК.

На його думку, декларування має поширюватися як на сировину, зокрема на залізорудну сировину (ЗРС) і коксівне вугілля, так і на продукцію самих металургійних підприємств.

«Декларування цін має стосуватися і металургійних підприємств у частині металопродукції, виробленої для внутрішнього ринку, зокрема для потреб «Укрзалізниці», «Укравтодору», «Нафтогазу», вітчизняного машинобудування», – наголосив Б. Данилишин. За його словами, держава має всі важелі для впровадження декларування цін відповідно до Закону «Про ціни і ціноутворення» і Господарського кодексу України (*Мінекономіки пропонує запровадити декларування цін // Дзеркало тижня. – 2008. – 25 – 31.10).*

Правительство решило отменить целевую надбавку на природный газ в размере 12 % на октябрь – декабрь, которую металлурги доплачивают стране. Помимо этого, Кабмин планирует ввести мораторий на повышение тарифов «Укрзалізницею» на ее услуги для предприятий до конца 2008 г., а также заморозить повышение тарифов на электроэнергию. Правда, перечень предприятий, которым попытаются облегчить жизнь, будет утверждаться правительством. Список пока неизвестен.

Эксперты сомневаются, что такие меры смогут помочь металлургической и химпромышленности. Металлурги, к примеру, оценивают свои убытки в октябре – декабре в сумму выше 4 млрд грн. Среди причин называют отсутствие заказов, рост стоимости сырья, снижение цен на металлопродукцию, и только потом рост цен на энергоресурсы и услуги.

Директор донецкого филиала Нацинститута стратегических исследований Ю. Макагон предлагает пойти другим путем. По его словам, так как проблема в том, что некуда сбывать продукцию, то ее можно направить на внутренний рынок. К примеру, договориться о выполнении заказа для государства, например, для построения автомобильных и железных дорог.

Кроме того, Ю. Макагон считает, что кризис металлургии будут переживать как минимум до весны, потом начнется застой, и только к осени ситуация изменится к лучшему. «Правда, к тому моменту российские и китайские производители могут окончательно вытеснить наших с рынка», – отмечает он (*Соломко И. Металлургов решили воскресить. Но не всех // Сегодня. – 2008. – 25.10*).

Продать крупные промышленные предприятия до конца года не удастся. Такое мнение высказал министр промышленной политики В. Новицкий, комментируя возможность реализации в 2008 г. «Турбоатома» и других объектов. Он напомнил, что от момента объявления конкурса до его проведения по крупным предприятиям должно пройти минимум 75 дней.

Министр отметил, что процесс передачи «Турбоатома» и других компаний в сферу управления Минпромполитики еще не завершен. В случае принятия решения об их продаже их снова вернут Фонду государственного имущества (*FINANCE.UA (www.news.finance.ua). – 2008. – 28.10*).

Министерство по вопросам чрезвычайных ситуаций планирует до конца ноября завершить рекультивацию земель на бывших артиллерийских складах под Новобогдановкой Запорожской области.

Об этом сообщил глава МЧС Украины В. Шандра.

По словам министра, сейчас на территории бывшей артбазы завершается углубленная (до 5 м) очистка земли (*Главред (www.glavred.info)*. – 2008. – 28.10).

Министр иностранных дел Украины В. Огрызко надеется, что до 2012 г. украинцы смогут ездить в государства Евросоюза без виз. Об этом он сообщил после разговора с вице-президентом Еврокомиссии Ж. Барро. Встреча стала началом переговоров об отмене визового режима для украинцев.

По словам В. Огрызко, переговоры по поводу отмены виз для украинцев должны длиться несколько лет, а не десятилетий. «Для Украины особенно важно завершить этот процесс до 2012 года. Одной из причин является проведение Евро-2012, который мы будем принимать вместе с Польшей», – сказал глава украинского МИД.

В то же время заместитель председателя Еврокомиссии Ж. Барро сказал, что все зависит в первую очередь от Украины, то есть, от того прогресса, которого достигнет Киев в течение переговоров. По словам вице-президента Еврокомиссии, процесс внедрения безвизового режима будет значительно упрощен, если Украина постепенно перейдет на биометрические паспорта (*Главред (www.glavred.info)*. – 2008. – 30.10).

Министерство иностранных дел объявило конкурс на рекламирование североатлантической интеграции. В рамках этой кампании до конца года должны появиться рекламные ролики и бигборды о НАТО на общую сумму в 1 млн грн.

Директор фонда «Демократические инициативы» И. Кучерив, который уже несколько лет осуществляет общественную кампанию по повышению уровня осведомленности населения о НАТО, назвал бюджет государственной рекламной кампании в 1 млн грн недостаточным: «Информационная кампания должна была бы стоить столько же, сколько избирательная кампания. А здесь это будет не больше пяти-десяти процентов стоимости полноценной общенациональной кампании. Делаются определенные шаги. Но фактически все будет зависеть от того, как определяются политические лидеры, прежде всего, Партия регионов».

По мнению И. Кучерива, власть начала прилагать усилия, пытаясь объяснить населению свои евроатлантические цели. Но в стране все еще дает о себе знать тоталитарное прошлое, когда государство не заботилось о налаживании диалога с народом (*Главред (www.glavred.info)*. – 2008. – 27.10).

Верховная Рада открыла возможность предоставления Германией Украине ссуд и грантов на проекты по энергоэффективности. Согласно ратифицированному договору, предусматривается поддержка малых и средних предприятий, повышение энергоэффективности и поиск обновительных источников энергии.

В марте этого года Украина и Германия подписали соглашение, которое дает украинцам возможность воспользоваться значительными средствами для проведения реформ в энергетике. Идет речь, в частности, о ссудах сроком 40 лет с льготным периодом 10 лет, ставкой годовых 0,75 % и грантами.

Адресатов этих денег изберут совместно правительства Украины и Германии. Член Комитета по вопросам евроинтеграции В. Вечерко подчеркнул, что Украина заинтересована в получении финансовой и технической помощи в сферах, которые являются приоритетными для немецкой стороны. В первую очередь, это повышение энергоэффективности и энергосбережение, модернизация энергетических объектов, в частности реконструкция гидро- и теплоэлектростанций, альтернативные источники энергии.

Главное научно-экспертное управление Верховной Рады выразило депутатам лишь две рекомендации в связи с этим соглашением. Во-первых, более четко определить условия предоставления кредитов и грантов исполнителям проектов с точки зрения их прозрачности и обоснованности. Во-вторых, следовало бы установить регулярную отчетность относительно процесса выполнения соглашения (*Главред (www.glavred.info)*. – 2008. – 30.10).

Председатель Севастопольской городской государственной администрации С. Куницын предложил создать в Севастополе свободную экономическую зону.

По информации пресс-службы, С. Куницын считает, что создание СЭЗ обеспечит механизмы притока инвестиций в регион. «В контексте тех финансовых и кризисных явлений, которые происходят в Украине, создание СЭЗ в нашем городе будет серьезным прорывом. Потому что за счет снижения налогов мы сможем мобилизовать ресурс в Севастопольском регионе и вытянуть предприятия, которые у нас уже работают, и те, которые к нам придут», – заявил глава городской администрации (*Новости Крыма (www.news.allcrimea.net)*. – 2008. – 30.10).

Официальный визит Президента Украины В. Ющенко в республику Македония состоится до конца текущего года. Об этом сообщил министр иностранных дел Украины В. Огрызко.

По словам министра, в ходе визита планируется «подытожить всю проделанную работу в двухсторонних отношениях, проанализировать экономическое сотрудничество, а также установить векторы на дальнейшее сотрудничество на многие годы».

Кроме того, министр сообщил, что в рамках визита Президента Украины в Македонию состоится бизнес-форум в столице Македонии в Скопье, на котором будут «проанализированы все возможности экономического сотрудничества двух стран» (*Версии.com (www.versii.com.ua)*. – 2008. – 30.10).

Новый Посол США при НАТО К. Волкер считает, что на встрече членов Альянса в декабре будет «сложно» достичь решения о присоединении Украины и Грузии к Плану действий по обретению членства в НАТО. Выступая перед журналистами, он сослался на сопротивление такому решению нескольких европейских стран.

В то же время Посол США при НАТО считает, что европейские страны поддерживают расширение Альянса (*Вовремя.info (www.vovremya.info)*. – 2008. – 24.10).

Министр иностранных дел Люксембурга Ж. Ассельборн прогнозирует проведение тщательного анализа готовности Украины и Грузии к Плану действий относительно членства в НАТО. Об этом он заявил на пресс-конференции в Москве.

«Анализ готовности Украины и Грузии относительно присоединения к ПДЧ будет проводиться очень тщательно», – сказал Ж. Ассельборн, добавив, что эта работа будет не менее тщательной, чем при подготовке к рассмотрению этого вопроса на Бухарестском саммите НАТО.

По его словам, для этого будет проведен ряд встреч на высоком уровне (*Главред (www.glavred.info)*. – 2008. – 24.10).

У рамках «Східного партнерства» Україна має бути прирівняна до країн-кандидатів на вступ до ЄС.

Із такою вимогою виступає громадська рада при українській частині Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС.

Рішення Євросоюзу щодо польсько-шведської ініціативи «Східне партнерство» має бути оприлюднене в грудні цього року.

Поки у Брюсселі думають, що ж запропонувати Україні та ще п'ятьом країнам-партнерам в рамках цього проекту, українські експерти вже розробили нові шляхи співпраці з ЄС.

Вони пропонують, щоб Єврокомісія скоригувала фінансові плани на наступні роки з урахуванням грошової допомоги для України, Молдови, Грузії, Азербайджану, Вірменії та Білорусі.

Крім цього має бути розроблена чітка дорожня карта запровадження безвізового режиму за прикладом Балканських країн та створення політичного форуму формату 27+6, аби країни, яких охоплюватиме «Східне партнерство», були інтегровані в процес ухвалення рішень.

Також українські експерти вважають, що цей проект повинен включати претендентів на «Східне партнерство» до регіональної політики ЄС (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 29.10).*

На базі Ровенського інститута славянознавства буде діяти Центр євроатлантичної інтеграції. Об цьому було заявлено во время інформаційно-просвітительського семінара, в котрому прийняли участь учасники і вчителі загальноосвітніх шкіл області, представники вишів, громадських організацій і військовослужбовці 13 армійського корпусу Збройних сил України.

Як повідомив голова обласної громадської організації «Євроатлантичний вибір України» В. Волков, центр євроатлантичної інформації відкриють в місті Рівно через три місяці (*Главред (www.glavred.info). – 2008. – 26.10).*

Для України 2009 г. стане роком подвійних виборів – парламентських і президентських. Таке передбачення зробив заступник Голови Верховної Ради України Н. Томенко.

Він висловив переконання, що в 2008 г. парламентські вибори не будуть проводитися ні при яких умовах.

Він також підкреслює, що вибори «не є акцією, яка важлива для України», а тому представникам політичних сил владі краще зосередитися на зменшенні впливу світового фінансового кризи на економіку України.

За словами Н. Томенка, проведення президентських і парламентських виборів одночасно дасть можливість мінімізувати ризики і витрати (*РЕЗОНАНС (www.rezonans.info). – 2008. – 28.10).*

Один из лидеров Компартии Украины Л. Грач прогнозирует, что досрочных выборов не будет, но правительство Ю. Тимошенко отправят в отставку.

«... Совокупность «Нашей Украины», Блока Литвина и Партии регионов, – я думаю, что они с Ющенко сейчас откажутся от идеи выборов, – подберут недостающие три-четыре голоса, отправят в отставку Тимошенко вместе с правительством, и этот парламент будет работать до очередного светопреставления Виктора Андреевича», – сказал Л. Грач.

«Они просто внесут предложение об отчете правительства, утвердят эту повестку дня, по итогам отчета отправят в отставку Тимошенко и тут же, через полчаса, просто сформируют новую коалицию», – прогнозирует коммунист, отмечая, что в этой ситуации Ю. Тимошенко не будет и. о. Премьера (*Главред (www.glavred.info)*). – 2008. – 29.10).

Економіка

С 1 января МАГАТЭ начнет реализацию нового проекта в Украине по управлению ядерными знаниями, заявил в ходе круглого стола «Сохранение и управление ядерными знаниями в Украине» ученый секретарь секции МАГАТЭ «Управление ядерными знаниями» А. Косилов.

Он уточнил, что новый проект технической помощи для Украины был утвержден в начале октября на конференции МАГАТЭ. «А в начале декабря этого года состоится координационное совещание МАГАТЭ-Украина, где будет обсуждаться детальный рабочий план проекта», – заявил эксперт и отметил, что на встрече в ГП НАЭК «Энергоатом» уже «обсуждалась суть этого проекта».

По словам А. Косилова, «Управление ядерными знаниями» – многокомпонентный проект, предполагающий разработку национальной концепции управления ядерными знаниями в Украине. Он будет включать и помощь индустрии, и непосредственную помощь университетам, которые специализируются на подготовке кадров для ядерной индустрии в стране, а также ряд других компонентов. Сегодня пилотный национальный проект при поддержке МАГАТЭ по управлению системой подготовки персонала проводится на Запорожской АЭС (*Украина промышленная (www.ukrindustrial.com)*). – 2008. – 28.10).

Международный валютный фонд выделит Украине кредит в размере 16,5 млрд долл. По словам главы фонда Д. Стросс-Кана, кредит предоставляется «для поддержания экономической и финансовой стабильности в стране в условиях мирового кризиса и падения цен на металл». Но деньги дадут после

того, як досягнуте з керівництвом України угода про кредит одобрить Рада директорів МВФ, а в країні будуть внесені необхідні зміни в банківське законодавство (*Патиківський Ю. Гривню підтримав увесь світ // Україна молода (www.uinoloda.kiev.ua). – 2008. – 28.10; www.bin.com.ua. – 2008. – 29.10; Мищенко М. Потрібні чи Україні гроші МВФ? // (www.unian.net). – 2008. – 28.10; Тучинська С. МВФ вимагає заморожити зарплати і підняти ціни // Сьогодні. – 2008. – 28.10; www.obozrevatel.com. – 2008. – 29.10).*

Міжнародний валютний фонд очікує початок відновлення української економіки після кризи з середини 2009 р. Об цьому говориться в меморандумі об економічній і фінансовій політиці, узгодженій Кабінетом Міністрів, Національним банком і МВФ.

Кабмін, НБУ і МВФ вважають, що до середини 2010 р. темпи зростання ВВП України досягнуть 5–6 %.

Інфляція, як вважають автори меморандума, до кінця 2010 р. знизиться до менше 10 %, а з 2011 р. закріпиться на рівні 5–7 %. За оцінками Кабміна, НБУ і МВФ, дефіцит поточного рахунку в 2009 р. скоротиться до 1–2 % ВВП, а золотовалютні резерви Нацбанку залишаться практично на нинішньому рівні (*Главред (www.glavred.info). – 2008. – 29.10).*

Поетапно зрівняння цін на український і імпортований природний газ необхідно почати з 1 грудня поточного року і завершити до кінця 2011 р.

Відповідні зобов'язання містяться в меморандумі, який погоджений урядом і Національним банком України (НБУ) з Міжнародним валютним фондом (МВФ).

Україна також зобов'язується до 1 липня 2010 р. припинити компенсувати різницю між цінами закупівлі імпортованого природного газу і його реалізації суб'єктам господарювання на виробництво теплової енергії, що споживається населенням, шляхом щоквартального коректування тарифів (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 29.10).*

Україна в 2009 р. відмінить коридор для обмінного курсу гривні і обмежить відхилення офіційного курсу національної валюти від ринкового на рівні не більше 2 %.

Відповідні зобов'язання містяться в меморандумі, який узгоджений урядом і Національним банком України (НБУ) з Міжнародним валютним фондом (МВФ).

У НБУ наголосили, що гнучкий обмінний курс захистить економіку від зовнішніх шоків, а також надасть великі можливості для контролю за інфляцією.

Згідно з меморандумом, Україна також має намір забезпечити прозорість проведення інтервенцій на валютному ринку, основним інструментом яких будуть заздалегідь оголошувані регулярні валютні аукціони.

Документом передбачається відміна зборів з операцій з іноземною валютою, а також відміна до кінця жовтня-2008 валютно-курсових обмежень на здійснення авансових платежів (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 29.10).*

У Національному банку вважають, що інфляція в Україні в 2008 р. може досягти історичного максимуму.

Про це заявив керівник групи радників Нацбанку В. Литвицький.

Він підкреслив, що інфляція в Україні, що досягла 16 %, наближається до історичного максимуму за час існування національної валюти гривні, який у 2000 р. становив 25 %.

Він зазначив, що на погіршення економічного стану України впливає той факт, що в Україні протягом п'яти років не збалансовано бюджет, а інфляція «вимірюється двозначними цифрами».

Крім того, В. Литвицький зазначив відсутність приватизації протягом трьох років.

Він також сказав, що в Україні в останні роки постійно спостерігається дефіцит торговельного балансу, у той час як в 1999–2005 рр. торговельний баланс був із профіцитом (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 29.10).*

На Запорізькому заводі феросплавів, єдиному в СНД комбінаті, що виплавляє широкий асортимент марганцевих і крем'янистих феросплавів, а також металевий марганець, планують перейти на триденний робочий тиждень. Адже нині виробничі потужності підприємства завантажені лише на 10 %. Про це повідомив голова Запорізької обласної державної адміністрації О. Старух. Керівник області також зазначив, що утворилася серйозна проблема зі збутом готової продукції.

Тим часом на ВАТ «Дніпроспецсталь» зупинено п'ять печей з восьми. Спад обсягів виробництва в жовтні там становить 10,2 % (*Світова криза зупиняє наших велетів промисловості // Голос України. – 2008. – 30.10).*

Російське ВАТ «Татнефть» сподівається на повернення контролю над «Укртатнафтою», заявив начальник управління консолідованої фінансової звітності компанії В. Воскобойников.

«Що стосується питання повернення контролю над «Укртатнафтою» – це просто питання часу. Ми плануємо звернутися до Міжнародного арбітражного суду. Наші юристи дають високий відсоток з відновлення наших прав на заводі», – сказав він.

Він нагадав, що нині «Татнефть» не поставляє нафту на «Укртатнафту» (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 29.10*).

Французские аграрии будут поставлять в Украину высокопродуктивных племенных животных крупного рогатого скота мясного направления продуктивности французской селекции. Об этом была достигнута договоренность в рамках украинско-французского семинара «Животноводство – новое поле для развития аграрной экономики Украины».

Как сообщили в пресс-службе компании «Агрикор», соответствующее соглашение было подписано между ООО «Агрикор» (Украина, Черниговская область) и компанией «Ажена» (Франция).

Заключение контракта станет возможным после подписания Государственного сертификата о покупке племенных животных между Украиной и Францией. Сертификат четко определяет категории, по которым оценивается животное и осуществляется проверка его ветеринарного состояния.

Между тем процесс согласования сертификата вышел на завершающую стадию, благодаря усилиям аграрных министерств обеих стран, Национальных аграрных университетов Франции и Украины, а также развития проекта «Франция аграрная для Украины». После подписания украинские компании получают возможность пополнять стадо крупного рогатого скота высокопроизводительными животными французской селекции (*Главред (www.glavred.info). – 2008. – 29.10*).

В Украине хотят ввести новую систему «единый билет» для проезда в пассажирском транспорте. Как утверждают в Минтрансе, это даст возможность заказывать так называемый «сквозной» билет сразу на автобус – поезд – самолет. А также купить один проездной документ из одного населенного пункта в другой, даже если между ними нет прямого сообщения.

Например, из села в облцентр – автобусом, дальше – поездом, а далее за рубеж – самолетом – все по одному билету. Продавать их планируют в почтовых отделениях, а также через Интернет. Новая система, как планируют транспортники, предусматривает также то, что пассажир сможет оставить

заявку на билет, если мест нет, с обязательством выкупить его, если место появится, то есть, попасть в так называемый «лист ожидания». Система, как утверждают в Минтранспорта, уже действует в Европе. Впрочем, подтверждения этому нам найти не удалось, нечто подобное существует в Словакии и Германии, но без привлечения почтовых отделений.

Непонятно, как именно Минтранс будет договариваться с сотнями частных перевозчиков, которые работают на маршрутах из большинства украинских сел в райцентры и города. Эта сфера вышла из-под контроля государства после развала СССР (*Ихельзон Е., Серов И. Минтранс готовит «сквозной» билет // Сегодня. – 2008. – 25.10).*

Єврокомісія вважає, що нові правила імпорту деревини в ЄС істотно знизять нелегальні вирубки в Росії, Україні та Білорусі.

Про це йдеться в робочому документі Єврокомісії щодо оцінки наслідків введення нового законодавства, спрямованого на боротьбу з нелегальним вирубуванням лісів.

При цьому для досягнення зниження нелегального вирубування лісів Єврокомісія пропонує провести переговори про добровільні угоди про партнерство в галузі захисту лісів.

На сьогодні переговори про такі угоди проводяться з шістьма країнами: Індонезією, Малайзією, Ганою, Камеруном, Габоном та Конго-Браззавілем, однак Єврокомісія вважає можливим розширити їх ще на шість країн: Бразилію, Китай, В'єтнам, Росію, Білорусь та Україну.

Разом з тим, у документі зазначається, що «ніяких формальних дискусій з цього приводу поки не проводиться, і вони можуть розпочатися лише за наявності бажання цих країн».

За оцінками Єврокомісії, у випадку підписання цих шести угод, імпорт нелегально вирубаного деревини зменшиться на 13 %, або на 9 млн куб. м на рік (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 28.10).*

Національне агентство з підготовки до Євро-2012 планує здійснити анкетування усіх діючих готелів з метою перевірки їх на відповідність задекларованому зірковому рівню відповідно до вимог як національного стандарту, так і УЄФА. Про це повідомила експерт з розміщення Національного агентства з підготовки Євро-2012 Л. Мещерських.

Такий крок експерт пояснила тим, що не всі діючі готелі відповідають тим зірковим категоріям, які їм присвоєно. Л. Мещерських повідомила, що з 1 квітня 2009 р. будуть введені нові державні будівельні норми, які впливатимуть на покращення готельних умов і відповідно якості послуг (*Львівський портал (www.portal.lviv.ua). – 2008. – 24.10).*

Наступного року вартість землі для забудови падатиме, присадибних ділянок – зростатиме, а земельні паї після скасування мораторію будуть «золотими» (Опанасенко Т. Чим далі в ліс, тим дорожча сотка // Україна молода. – 2008. – 30.10).

Первый вице-президент ХК «Киевгорстрой» В. Можар прогнозирует возобновление банками ипотечного кредитования в декабре текущего года. Об этом он сообщил в ходе «Дня открытых дверей» в двух жилых домах шестого микрорайона массива «Осокорки» в столице.

В. Можар добавил, что холдинг ведет активную работу с разными банками, чтобы они возобновили кредитование строительства жилья – как застройщиков-заказчиков, так и инвесторов, которые хотят вложить средства в приобретение недвижимости (*Главред (www.glavred.info).* – 2008. – 28.10).

КГГА готовит решение о дифференциации тарифов на жилищно-коммунальные услуги для разных групп потребителей.

При введении дифференцированных тарифов средства, полученные за счет этих заведений, направят на социальные программы защиты малоимущих киевлян.

В перечне элитных потребителей – 22 позиции: коммерческие банки, кредитные учреждения, туристические организации, рекламные агентства, биржи, ломбарды, брокерские, маклерские, дилерские, риелторские конторы, развлекательные ночные клубы, казино. Коммунальные тарифы для них планируется поднять в десять раз (*Гуторова Л. Потребителей поделят на элитных и малоимущих // Киевские Ведомости.* – 2008. – 29.10).

На производстве № 2 ЗАО «Лисичанский стеклозавод «Пролетарий» завершается наладка линии по выпуску энергосберегающего стекла. Подобный цех в Украине строится впервые, но в мире такое стекло популярно и используется довольно широко. Его применение дает значительную экономию энергоресурсов при обогреве помещений.

Техническую документацию, монтаж и наладку линии выполняют специалисты немецкой фирмы «Фон Арденн» – одной из ведущих в области вакуумного напыления.

Согласно проекту линия будет выпускать 80 % энергосберегающего стекла и 20 % – солнцезащитного: по 10 % голубого и цвета бронзы (*В Луганской*

области будут выпускать энергосберегающее стекло // Молодогвардеец (www.rakurs.pl.ua). – 2008. – 22.10).

В ноябре начнется первый этап строительства мусороперерабатывающего завода в Симферополе, сообщил председатель Совмина автономии В. Плакида. Общая стоимость строительства мусороперерабатывающего завода составляет 4,5 млн долл. Завод будет расположен вблизи полигона твердых бытовых отходов Симферополя. Строительство всего комплекса предусматривает мощность переработки 250 тыс. т отходов в год. Инициатором инвестиционного проекта выступил исполнительный комитет Симферопольского горсовета (Симферополь займется мусором // Первая крымская (www.1k.com.ua). – 2008. – 24–30.10).

Соціальна сфера

Україну готова залишити найбільша кількість висококваліфікованих спеціалістів, якби з'явилася можливість роботи за кордоном.

Такі дані опитування, в якому взяли участь 50 тис. фахівців та керівників з 18 країн.

Міжнародне опитування провів інтернет-портал StepStone, який займається посередницькими функціями з працевлаштування.

Згідно з результатами, 84 % висококваліфікованих українських спеціалістів не відмовилися б від роботи за кордоном.

Серед них майже порівну тих, хто в будь-якому випадку розглядає таку можливість, і тих, хто погодився б лише за умови доброї пропозиції роботи...

На думку організаторів дослідження, їхнє опитування засвідчило, що висококваліфіковані працівники досить-таки відкриті для глобального ринку праці. А тому, якщо якимсь підприємству потребує тих чи інших фахівців, йому слід більше позиціонувати себе як привабливого роботодавця на міжнародному ринку праці. Тоді шанси поповнити нестачу висококваліфікованих працівників спеціалістами з інших країн істотно зростають (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 28.10).*

Этой осенью бюджетникам придется несладко. Кризис привел к тому, что у Донецка просто нет денег на зарплаты в следующем месяце.

Из-за экономического кризиса в стране скоро появятся серьезные проблемы с наполнением бюджета. Об этом заявил председатель Донецкой облгосадминистрации В. Логвиненко.

Уже в ноябре нечем будет платить зарплаты работникам бюджетных сфер *(В ноябре бюджетники останутся без зарплаты // Комсомольская правда в Украине. – 2008. – 23.10).*

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів, карпатські лісові господарства майже повністю перейдуть до поступово-вибіркових вирубів лісів уже з 1 січня. Площу суцільного вирубу, що раніше могла сягати 5 га, тепер зменшено до 1–3, також зменшено зі 100 до 50 м максимальну ширину лісосіки. Крім того, господарства зобов'язують слідкувати за тим, щоб лісистість окремих ділянок залишалася не менше 65 %.

За словами начальника Управління лісового господарства Держкомлісгоспу В. Романовського, ділянки, на яких дозволять вируб, уже визначено. Наразі проводяться розрахунки для визначення нових норм лісозаготівель *(Свиридовський А. Зачохліть сокири! // Україна молода. – 2008. – 28.10).*

Через два года все тесты для проведения внешнего оценивания знаний выпускников будут предоставляться только на украинском языке. В течение следующих двух лет будет проходить так называемый «переходной период», когда для учеников, которые обучались в школах на языках национальных меньшинств, тесты будут переводиться. Об этом сообщил министр образования и науки Украины И. Вакарчук *(Главред (www.glavred.info). – 2008. – 28.10).*

Пункт временного содержания нелегальных мигрантов в Павшино Закарпатской области будет ликвидирован до конца этого года. Расформирование проходит согласно постановлению Кабинета Министров и распоряжению Госпогранслужбы.

Как объясняют пограничники, пункт содержания в Павшино не соответствует международным стандартам, а его переоборудование требует больших капиталовложений. И территория принадлежит местной общине. На закрытии пункта настаивали местные депутаты и неправительственные организации, которые занимаются вопросами прав нелегальных мигрантов *(Главред (www.glavred.info). – 2008. – 24.10).*

Исполком Запорожского горсовета принял программу социальной адаптации бездомных граждан и лиц, вернувшихся из мест заключения, рассчитанную на период с 2008 по 2012 гг.

Сначала проведут их учет, затем предполагается адресная помощь в виде продовольственных наборов и денежных средств, а также медицинская помощь.

Зимой людей, которые остались без крова и родственников, смогут приютить в районных центрах реабилитации, где будут действовать пункты горячего питания. Кроме того, будут работать телефонные «горячие линии» для сообщений о людях, оказавшихся в экстремальной ситуации и требующих помощи.

Запорожская областная организация Красного Креста Украины создаст резервный запас лекарственных средств, одежды, обуви и обогревательных приборов для помощи бездомным.

По словам начальника городского управления труда и социальной защиты О. Полковниковой, к ним уже обратились 120 человек. Тем не менее в мэрии признают, что полностью решить проблему бомжей не удастся, поскольку не каждый из них хочет менять образ жизни (*Пункты горячего питания для бомжей // Киевские Ведомости. – 2008. – 28.10*).

На базе средней школы № 60 в Севастополе будет создан украинский казачий лицей. Об этом сообщает издание Министерства обороны газета «Флот Украины».

По данным издания, в школе уже открыт «особый» украинский казачий класс. Создание лицея будет во исполнение программы В. Ющенко о возрождении украинского казачества (*Новый регион (www.nr2.ru). – 2008. – 28.10*).

В Одессе установят памятники гениальному конструктору ракетно-космической техники академику Сергею Королеву, который определенное время жил и учился в Одессе, и выдающемуся русскому полководцу Александру Суворову, осуществлявшему командование войсками при освобождении от турков крепости Хаджибей (ныне – Одесса).

Как сообщили в городском управлении информации, депутаты Одесского городского совета согласовали места установления в городе памятников этим деятелям (*Главред (www.glavred.info). – 2008. – 29.10*).

В Полтаве отреставрируют памятник выдающемуся писателю Николаю Гоголю и сквер, в котором он установлен. В пресс-службе Полтавского горисполкома сообщили, что финансирование работ будет осуществляться за счет субвенции в 1 млн грн, выделенной для проведения мероприятий по празднованию 200-летия со дня рождения писателя (*Главред (www.glavred.info). – 2008. – 25.10*).

Події: експертні оцінки розвитку

Эксперты скептически оценивают шансы создания любой коалиции в новом составе Верховной Рады. Об этом свидетельствуют результаты опроса 30 ведущих украинских политологов и политических экспертов, которое представил председатель правления Центра социологических и политологических исследований «Соціовимір», директор Международного института демократий С. Таран.

36,7 % опрошенных экспертов считают, что ни одного варианта коалиции не будет создано в новом составе парламента.

Наиболее реальными вариантами коалиции эксперты назвали коалицию Партии регионов, «Нашей Украины» и Блока Литвина (16,7 %), а также Партии регионов, КПУ и Блока Литвина (16,7 %).

Только один эксперт допускает возможность образования коалиции БЮТ и Партии регионов и один эксперт предусматривает образование коалиции БЮТ, «Нашей Украины» и Блока Литвина.

Среди других вариантов развития событий в новоизбранной Верховной Раде эксперты называют, в частности, «образование ядра коалиции на основе Партии регионов и Блока Литвина и проведение переговоров с другими силами» и «создание основы коалиции в составе Партии регионов и КПУ».

Как отметил С. Таран, если новая коалиция будет создана, то это будет коалиция, с высокой вероятностью, при участии Партии регионов. БЮТ, вместо этого, очевидно, займет оппозиционную нишу после досрочных выборов (*Главред (www.glavred.info). – 2008. – 23.10.*)

Президенту В. Ющенко не доверяют 81,7 % украинцев. Об этом на пресс-конференции заявил генеральный директор ООО «ФОМ-Украина» А. Бухалов, комментируя результаты социологического опроса.

А. Бухалов уточнил, что число украинцев, не одобряющих действия Президента, с января 2008 г. увеличилось с 55,6 до 81,7 %, а людей, одобряющих действия главы государства, уменьшилось – с 34,8 до 10,4 %.

В частности, 67,6 % респондентов не одобряют Указ Президента о роспуске Верховной Рады и досрочных выборах, в то время как поддерживают такой шаг 17 %.

О том, что указ о роспуске парламента не отвечает Конституции, говорят 43,4 % опрошенных, конституционным этот документ считают 19,8 %, затруднились ответить 36,8 %.

В то же время 42,4 % украинцев одобряют действие Блока Юлии Тимошенко, опротестовывающего в суде Указ Президента о роспуске парламента.

А. Бухалов сообщил, что 26,6 % респондентов не одобряют судебный иск БЮТ относительно указа В. Ющенко, в то же время 31,1 % затруднились дать ответ на этот вопрос.

Кроме того, в досрочных парламентских выборах примет участие 60,6 % опрошенных, не будут участвовать в выборах 27,6 % опрошенных, затруднились ответить 11,9 %.

В то же время 39 % уверены, что при подсчете голосов на досрочных парламентских выборах могут возникнуть определенные нарушения, но это не повлияет на окончательный результат выборов. 34,8 % уверены, что результаты выборов будут полностью сфальсифицированы. Затруднились ответить 18,9 % опрошенных.

При этом 72,4 % респондентов считают, что выборы не разрешат политический кризис в Украине. Уверенность в том, что досрочные выборы помогут прекратить политическое противостояние в Украине, высказали только 15,6 %, 12,1 % затруднились ответить.

Виновником политического кризиса украинцы видят всех политиков в равной степени (47,1 % опрошенных). 37,5 % уверены, что в политическом противостоянии виноват Президент В. Ющенко.

Опрос проводился с 12 по 23 октября 2008 г. В опросе участвовало 2000 респондентов из 160 населенных пунктов. Погрешность выборки составляет 2,2 % (*www.jankou.org.ua. – 2008. – 28.10*).

Президент, еще недавно нацеленный на досрочные выборы, столкнулся с неожиданной проблемой – идти на них не с кем. Из тех сил, которые готовы идти под его знаменем, единый Блок Ющенко никак не составляется. И этот кажущийся локальным конфликт ставит под сомнение проведение выборов вообще.

Эпицентр конфликта – взаимоотношения лидеров «Нашей Украины» В. Кириленко и Р. Зварича с главой Секретариата Президента В. Балогой. Они накалены еще со времен создания В. Балогой внутри «Нашей Украины» своей партии – «Единого центра». А накануне досрочных выборов В. Балоба колебался – идти с ЕЦ на выборы самостоятельно или же слиться с НУ. Выбор был сделан в пользу второго варианта – по планам главы Секретариата, должен был быть создан Блок Ющенко, который возглавит сам Президент, а В. Балоба станет его начальником штаба.

Однако у его многочисленных противников были свои планы. По слухам, помимо обиженного «единоцентровским сепаратизмом» В. Кириленко, испортились отношения у В. Балоби и с братом Президента П. Ющенко. В этих условиях лидер «Нашей Украины» пошел в атаку. Партия распространила специальное заявление, что «Единый центр» не может идти с ней единым блоком.

В итоге в СМИ попали сведения, что В. Балогоа написал заявление об отставке и с помощью одного шантажирует Президента: мол, или В. Ющенко «нагибает» «Нашу Украину» и та создает блок с «Единым центром», или В. Балогоа уходит в отставку, идет на выборы самостоятельно, а Президент пусть сам всю кашу расхлебывает и организует победу на выборах «полумертвой» НУ.

Впрочем, близкий к В. Балогое политолог В. Карасев опровергает, что глава Секретариата написал заявление об уходе и шантажирует Президента.

По мнению политологов, заменить своего серого кардинала Президенту сейчас не на кого. «Называют кандидатуры харьковского губернатора Авакова, близкого к брату Президента П. Ющенко, или главы СБУ Наливайченко, однако это фигуры не того масштаба, – считает политолог В. Фесенко. – Губернатор Киевской области Ульянченко – мастер интриги и договоренностей с олигархами, но она не имеет нужного влияния в регионах и опыта ведения избирательной кампании. Самый реальный вариант – возвращение Бессмертного (замглавы СП и руководитель штаба Ющенко-2004), однако я слышал, что он сам не хочет этого».

Фактически В. Ющенко сейчас стоит не перед вопросом – убирать В. Балогоу или нет. Его дилемма: создание блока имени себя с начальником штаба Балогой или его разделение на несколько колонн – «Наша Украина», «Единый центр» (скорее всего, с Блоком Черновецкого) и Украинская народная партия Ю. Костенко со «Свободой» О. Тягнибока. Причем в последнем варианте сам В. Ющенко в выборах не участвует и делает ставку на Блок Балогои–Черновецкого.

Первый вариант более выгоден с точки зрения набирания голосов, но он возможен только в двух случаях: или Президенту удастся «уломать» В. Кириленко на союз с В. Балогой, или он меняет власть в «Нашей Украине» (в этом варианте, по мнению В. Фесенко, В. Кириленко может заменить А. Яценюк). В случае неудачи будет задействован второй вариант, однако, при нем есть вероятность, что по итогу ни одна из пропрезидентских партий в Раду не пройдет.

По словам В. Карасева, ситуация должна разрешиться в течение ближайших десяти дней. Однако, до тех пор не будет четкой мотивации в выборах ни у В. Балогои, ни у В. Ющенко. А без нее продавить проведение досрочных выборов будет очень трудно.

Конфликт внутри своего лагеря Президенту надо решать быстро, говорит политолог В. Фесенко: «Оттягивание выборов создает предпосылки для новой попытки создания коалиции между БЮТ и Партией регионов. А вот в будущем парламенте такая коалиция уже будет невозможна, что жизненно важно для Президента».

Совершенно неожиданные результаты опроса общественного мнения были обнародованы Киевским международным институтом социологии (КМИС)

через газету «Зеркало недели». По его прогнозам, «Наша Украина» – на грани непопадания в парламент, а Президентом Украины во всех вариантах становится В. Янукович.

Лидером в парламентской гонке, согласно опросу КМИСа, является Партия регионов, которая набирает 30,5 % голосов (от числа готовых участвовать в выборах). За ней идут Блок Юлии Тимошенко (25,7 %) и Компартия (8,1 %). В Раду проходит также Блок Литвина (4,1 %) и, «на грани фола» – «Наша Украина», рейтинг которой оценивается рекордно низко (3,2 %). Последнюю обходит даже виртуальный Блок Яценюка (4,0 %). В 1,9 % оценивается электорат «Свободы» О. Тягнибока, в 1,4 % – СПУ, а остальные не дотягивают и до 1 %: ПСПУ – 0,7 %, «Народная самооборона» – 0,7 %, Блок Черновецкого – 0,3 %, «Единый центр» – 0,2 %.

Что касается президентских выборов, то тут В. Янукович набирает 23,8 %, Ю. Тимошенко – 21,1 %, В. Ющенко – 5,2 %, П. Симоненко – 5,1 %, В. Литвин – 4,4 %, А. Яценюк – 4,3 %. В случае, если Ю. Тимошенко в выборах не участвует, второй тур выигрывает В. Янукович – 44,2 %, у В. Ющенко – 15,9. Но интересно, что при выборе между В. Януковичем и Ю. Тимошенко перевес на стороне первого – 39,1 % против 37,1 %.

Интересно, что результаты опроса удивительно созвучны сразу двум тезисам БЮТ: Президенту выгодно отказаться от парламентских выборов (он может остаться в новой Раде без фракции), а Партии регионов выгодно идти на одновременные президентские и парламентские выборы (она побеждает в обоих). Также опрос недвусмысленно «шепчет» А. Яценюку: иди на выборы сам, а не с В. Ющенко (*Коротков Д. Ющенко пока не до выборов // Сегодня. – 2008. – 27.10*).

Партия регионов поддерживает идею о создании так называемого «переходного правительства», чтобы провести в 2009 г. непопулярную у населения реформу социальных льгот и выплат. Об этом сообщил депутат Верховной Рады от этой политической силы Я. Сухой.

По его мнению, “переходное правительство, которое придет, должно немедленно установить четкий, жесткий порядок. Социальная помощь – адресная. Она сегодня безадресная. Ну, например, что это за социальная помощь – бесплатный проезд в общественном транспорте в зависимости от профессиональной принадлежности? Вы меня извините, если это страшно бедный человек, ему надо дать, или он заслужил своими подвигами, в труде или на фронте, он инвалид, это понятно. А просто паспортистка из милиции какой-то, она-то чего бесплатно ездит? С этим надо кончать”.

По мнению Я. Сухого, идея о переходном правительстве и отмене безадресных льгот исходит от народа и будет поддержана промышленниками

(«Регионалы» хотят «переходное правительство», чтобы отменить льготы // www.rupor.info/news-politika. – 2008. – 27.10).

Коментарі спеціалістів на звернення громадян *

Державна реєстрація нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади

Чи скасовано рішення про державну реєстрацію Наказу Міністерства внутрішніх справ від 20.07.2006 р. № 722 “Про затвердження Переліку посад начальницького складу підрозділів боротьби з економічною злочинністю органів внутрішніх справ, за якими зараховується час проходження служби на пільгових умовах з розрахунку один місяць служби за півтора місяця”?

Зазначений наказ виданий на виконання вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 22.06.2005 р. № 497 “Про доповнення пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 17 липня 1992 року № 393” та з метою посилення соціального захисту працівників Державної служби боротьби з економічною злочинністю МВС України.

Відповідно до абзацу 27 підпункту “в” п. 3 Постанови Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 р. № 393 “Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей” (із змінами), до вислуги років для призначення пенсій особам, зазначеним в абзаці 1 п. 1 цієї постанови, зараховується на пільгових умовах (один місяць служби за півтора місяця) час проходження служби особами начальницького складу органів внутрішніх справ у підрозділах боротьби з економічною злочинністю за переліком посад і на умовах, що визначаються Міністерством внутрішніх справ.

Наказ видано в межах компетенції Міністерства внутрішніх справ, він відповідає чинному законодавству і підстав для скасування рішення про його державну реєстрацію, визначених п. 17 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю, що зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731 (із змінами), немає.

Міністерство юстиції України

* * *

Чи підлягають державній реєстрації в Міністерстві юстиції України накази Міністерства фінансів України, такі як “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” від 27.12.2001 р. № 604, “Про внесення доповнень до бюджетної класифікації” від 3.11.2005 р. № 758, “Про внесення змін і доповнень до бюджетної класифікації” від 22.11.2005 р. № 796?

Наказ Міністерства фінансів України від 27.12.2001 р. № 604 “Про бюджетну класифікацію та її запровадження”, а також накази Міністерства фінансів України від 3.11.2005 р. № 758 “Про внесення доповнень до бюджетної класифікації” та від 22.11.2005 р. № 796 “Про внесення змін і доповнень до бюджетної класифікації”, якими внесено зміни до нього, не є нормативно-правовими актами і, відповідно, не підлягають державній реєстрації в Міністерстві юстиції України.

Міністерство юстиції України

* * *

Чи належить Державна інспекція з контролю якості лікарських засобів Міністерства охорони здоров'я до органів нормотворення, акти яких підлягають державній реєстрації в Міністерстві юстиції України?

Відповідно до Указу Президента України від 03.10.1992 р. № 493 “Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади” (із змінами) Міністерство юстиції України здійснює державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю, які зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер. Відповідно до Положення про Державну інспекцію з контролю якості лікарських засобів Міністерства охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.1998 р. № 179, Державна інспекція є спеціальним органом державного контролю якості лікарських засобів.

Державна інспекція не належить до органів нормотворення, акти яких підлягають державній реєстрації, у своїй діяльності керується Конституцією України та законами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, цим Положенням, а також нормативними документами МОЗ.

Міністерство юстиції України

* * *

Чи підлягає державній реєстрації в Міністерстві юстиції України Наказ Державної податкової адміністрації від 9.08.2006 р. № 462 “Про проведення перерахунку пенсій пенсіонерам податкової міліції”?

Зазначений наказ ДПА є актом оперативно-розпорядчого характеру і відповідно до підпункту “в” п. 5 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю, що зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731, державній реєстрації в Міністерстві юстиції України не підлягає.

Міністерство юстиції України

* * *

Чи існують підстави для скасування рішення про державну реєстрацію Наказу Державної податкової адміністрації від 28.02.2003 р. № 98 “Про затвердження форми Розрахунку сплати єдиного податку суб’єктом малого підприємництва – юридичною особою та Порядку його складання”, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.03.2003 р. за № 221/7542 (із змінами)?

Підстави для скасування рішення про державну реєстрацію вказаного наказу ДПА, вичерпний перелік яких встановлено п. 17 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю, що зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731, відсутні.

Міністерство юстиції України

* * *

Чи застосовується без державної реєстрації в Міністерстві юстиції України Наказ Міністерства оборони від 14.04.2007 р. № 175 “Про встановлення граничних розмірів премії військовослужбовцям Збройних сил України”?

За результатами проведеної правової експертизи зазначеного наказу встановлено, що він виданий у межах компетенції Міністерства оборони, має

організаційно-розпорядчий характер, спрямований на виконання рішень вищестоящих органів, не містить нових правових норм, і, відповідно до підпунктів “в” і “д” п. 5 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю, що зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731 (із змінами), державній реєстрації в Міністерстві юстиції не підлягає і застосовується без такої.

Роз’яснення стосовно застосування нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади надають органи, що видали ці акти.

Міністерство юстиції України

Правові відносини у сфері постачання та користування електричною енергією

Чи зобов’язаний енергопостачальник надати замовнику електроустановки технічну можливість приєднатися до власних мереж у точці експлуатаційної відповідальності?

Порядок приєднання нових електроустановок споживача до електричної мережі визначається положеннями Правил приєднання електроустановок до електричних мереж, затверджених постановою Національної комісії регулювання електроенергетики (НКРЕ) від 14.12.2005 р. № 1137 (далі – Правила).

Як зазначено абзацом 1 п. 1.4 Правил, електропередавальна організація не має права відмовити в приєднанні до її мереж електроустановки замовника за умови дотримання ним цих Правил.

Відповідно до п. 1.3 Правил, приєднання електроустановки замовника здійснюється власником електричних мереж на підставі договору про приєднання, який укладається за взаємною згодою між власником електричних мереж та замовником. Технічні умови приєднання до електричної мережі електроустановки замовника, що будується або реконструюється чи модернізується, є невід’ємним додатком до договору про приєднання і містять вихідні дані для проектування.

Приєднання електроустановки – надання власником мереж послуги замовнику із створення технічної можливості здійснення передачі в точку приєднання до електроустановки замовника відповідної потужності електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням її якості та надійності.

Точка приєднання електроустановки – запроектована або фактично існуюча межа балансової належності електроустановки (п. 1.2 Правил).

Відповідно до абзацу 3 п. 2.9 Правил точка обліку електричної енергії має збігатися із запроєктованою межею балансової належності в точці приєднання електроустановки замовника [за винятком електроустановок на тимчасових об'єктах, віддалених географічно (бурових, земснарядях тощо), точка обліку для яких установлюється безпосередньо на об'єкті].

Власник мереж має забезпечити відповідно до умов договору про приєднання технічну можливість підключення електроустановок замовника в точці приєднання.

Замовник має забезпечити за власний рахунок виконання технічних умов та оплатити власнику електричних мереж; вартість приєднання до електричних мереж: (абзаци 1 та 2 п. 3.1 Правил).

Згідно з положеннями п. 1.2 Правил користування електричною енергією, затверджених постановою НКРЕ від 31.07.1996 р. № 28 (у редакції постанови НКРЕ від 17.10.2005 р. № 910) (далі – ПКЕЕ), межа експлуатаційної відповідальності – точка розділу електричної мережі за ознакою договірних зобов'язань з експлуатації тих чи інших її ділянок або елементів, встановлюється за згодою сторін. За відсутності такої згоди межа експлуатаційної відповідальності збігається з межею балансової належності.

Межа експлуатаційної відповідальності між споживачем – фізичною особою, об'єднанням співвласників (власником) багатоквартирних будинків та/або власником електричних мереж за технічний стан і обслуговування суміжних електроустановок установлюється для індивідуальних будинків:

- у разі відгалуження від лінії електропередачі неізолюваним проводом – у точці кріплення проводів лінії електропередачі до перших ізоляторів на будівлі або на трубостояку (при повітряному вводі);

- у разі кабельного вводу або використання ізолюваного проводу при відгалуженні від лінії електропередачі – на наконечниках кабелю живлення або ізолюваного проводу на ввідному пристрої будівлі, якщо ввідно-розподільний пристрій розташований усередині будівлі, або на вихідних клеммах розрахункового засобу обліку, якщо ввідно-розподільний пристрій та засіб обліку розміщені ззовні будівлі.

За стан контактних з'єднань на межі експлуатаційної відповідальності та на вхідних і вихідних клеммах опломбованих розрахункових засобів обліку відповідає електропередавальна організація (п. 2.4 ПКЕЕ).

Таким чином, енергопостачальник зобов'язаний надати замовнику технічну можливість приєднатись до власних мереж: у точці експлуатаційної відповідальності, що, у разі недосягнення згоди між замовником та енергопостачальником, має збігатись із межею балансової належності, а замовник у свою чергу має сплатити енергопостачальнику плату за надання послуг з приєднання до електричних мереж, яка визначається відповідно до положень Методики обрахування плати за приєднання електроустановок до електричних мереж, затвердженої постановою НКРЕ від 19.07.2007 р. № 983.

Комісія також звертає увагу на необхідність дотримання вимог п. 3.2 Правил, згідно з якими замовник після оплати вартості видачі технічних умов приєднання отримує для підписання проект договору про приєднання до електричних мереж, який розробляється власником мереж на основі Примірною договору про приєднання, схваленого постановою НКРЕ від 14.12.2005 р. № 1136.

Термін надання проекту договору про приєднання має не перевищувати 15 робочих днів із дня подання власнику мереж заяви про приєднання. Договір про приєднання має містити умови, які стосуються виключно приєднання відповідної електроустановки замовника до електричної мережі.

**Національна комісія
регулювання електроенергетики України**

* * *

Як регулюється питання відшкодування обґрунтованих витрат, пов'язаних з утриманням технологічних електричних мереж основного споживача?

Згідно з п. 1.5 Правил приєднання електроустановок до електричних мереж, затверджених постановою Національної комісії регулювання електроенергетики (НКРЕ) від 14.12.2005 р. № 1137 (далі – Правила), у разі постачання споживачу електричної енергії в точці продажу на межі балансової належності цього споживача та власника електричних мереж, який не є постачальником електричної енергії, між споживачем та цим власником електричних мереж на основі типового договору (додаток 1 до Правил) укладається договір про технічне забезпечення електропостачання споживача, а між електропередавальною організацією та цим власником електричних мереж укладається договір про спільне використання технологічних електричних мереж споживача на основі типового договору (додаток 2 до Правил).

Відповідно до абзацу третього п. 1.7 Правил сторони, які спільно з основним споживачем використовують технологічні електричні мережі основного споживача для передачі електричної енергії субспоживачу, визначаються відповідно до точки продажу електричної енергії субспоживачу, зазначеної в договорі про постачання електричної енергії між постачальником електричної енергії та субспоживачем.

Відшкодування обґрунтованих витрат з утримання технологічних електричних мереж споживача (основного споживача) оплачується відповідно до договору про спільне використання технологічних електричних мереж і враховує фактичні обґрунтовані витрати основного споживача на утримання цих електричних мереж (п. 6.30 Правил).

Згідно з п. 6.31 Правил, у разі постачання електричної енергії субспоживачу в точці продажу, яка збігається з точкою продажу електричної енергії основному споживачу, субспоживачі оплачують основному споживачу відповідно до договору про спільне використання технологічних електричних мереж вартість обґрунтованих фактичних витрат на утримання технологічних електричних мереж.

У разі постачання електричної енергії субспоживачу в точці продажу, яка збігається з межею балансової належності електроустановок основного споживача та субспоживача, зазначені витрати основному споживачу субспоживачем не відшкодовуються. Фактичні обґрунтовані витрати на утримання технологічних електричних мереж основного споживача оплачуються електропередавальною організацією, яка забезпечує передачу електричної енергії в межах закріпленої території здійснення ліцензованої діяльності. Враховуючи викладене, відшкодовувати обґрунтовані витрати, пов'язані з утриманням технологічних електричних мереж основного споживача, має та сторона, яка ці мережі використовує відповідно до точки продажу електричної енергії, встановленої згідно з договором про постачання електричної енергії.

Виходячи з визначень п. 1.2 Правил, населений пункт – юридична особа – споживач (власник електроустановок населеного пункту або уповноважена власником (співвласниками) експлуатаційна організація, у господарському віданні якої є електроустановки населеного пункту), об'єднує населення на визначеній території та утримує ці електроустановки з метою забезпечення електричною енергією споживачів населеного пункту.

**Національна комісія
регулювання електроенергетики України**

Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Які кроки здійснюються державою для повноцінного й гармонійного розвитку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?

Усталена в Україні система державної опіки над дітьми-сиротами та дітьми, які залишились без батьківського піклування, існує понад 80 років. Система структурована таким чином, що з часу свого народження до набуття повноліття такі діти мають можливість бути доглянутими державними закладами, завданням яких є утримання, виховання, навчання та надання професійних навичок.

Інтернатна система утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за рахунок своєї розгалуженості, чіткої регламентованості діяльності, фінансової підтримки з боку держави та зручності у влаштуванні дітей на тривалий час при всіх її недоліках продовжує займати вагоме місце в системі державної опіки.

Водночас кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які потребують державної турботи та сімейного виховання, з кожним роком збільшується.

Нині в Україні налічується понад 100 тис. таких дітей, з яких майже 29 тис. утримується, виховується та навчається в інтернатних закладах, що перебувають у сфері управління МОН, МОЗ, Мінпраці та, відповідно, позбавлені сімейного затишку, материнської та батьківської ласки, та головне – соціальної адаптації з раннього дитинства.

В Україні функціонує 273 інтернатних заклади різних типів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування дошкільного і шкільного віку системи МОН (16,6 тис. дітей), МОЗ (4,9 тис.), Мінпраці (7,3 тис.). Ці заклади мають статус так званих “сирітських”. До їх числа належать 55 загальноосвітніх шкіл-інтернатів, 114 дитячих будинків, 48 будинків дитини та 56 дитячих будинків-інтернатів.

У переважній більшості інтернатних закладів спостерігаються надмірна опіка дітей, яка призводить до незнання ними своїх обов’язків, на відміну від прав, відсторонення від посиленої і необхідної побутової праці. Іноді надмірна комфортність перебування дитини в державних установах зумовлює в подальшому споживацьке ставлення до життя та знижує ступінь підготовки вихованців до діяльності в конкурентному середовищі. Типовими є недоліки щодо ведення обліку вихованців в інтернатних закладах, комплектування інтернатних закладів дітьми, які не мають відповідного статусу для перебування на повному державному утриманні.

Переважна більшість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, утримується, виховується та навчається в державних дитячих закладах, у яких через велику кількість вихованців діти не отримують сімейного затишку, материнської та батьківської ласки, справжнього добробуту і, головне, соціальної адаптації з раннього дитинства.

Щорічно в інтернатних закладах завершують навчання близько 1,5 тис. дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Однак прослідковується стійка тенденція до того, що більшість вихованців інтернатних закладів є соціально та психологічно дезадаптованими, мають відхилення в поведінці, підвищену агресивність, а створена система виховної роботи не спроможна сформувати у дітей життєво необхідні навички для самостійного життя. Майже 20 % випускників не можуть влаштуватися на роботу або продовжити навчання та здобути певну професію, для 41 % відсутня

перспектива вирішення житлових проблем, майже 20 % колишніх вихованців притягуються до кримінальної відповідальності.

Настав час докорінних змін у системі соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і найперше, необхідність реформування існуючої системи виховання у державних інтернатних закладах, якій належить провідне місце в системі утримання та виховання дітей таких категорій, однак не в змозі забезпечити їм належний психічний і фізичний розвиток, навчання та виховання, не забезпечує практичну підготовку до життя в нових соціально-економічних умовах.

Відповідно до Указу Президента України “Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей” від 11.07.2005 р. № 1086, одним з напрямів поліпшення соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, створення належних умов для соціально-психологічної адаптації, реалізацію їх права на сімейне виховання, на здоровий розвиток, визначено реформування системи закладів усіх форм власності для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Основні напрями визначено Концепцією Державної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.05.2006 р. № 263.

Подальшим кроком реформування в Україні системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є розробка Державної програми реформування закладів для зазначеної категорії дітей, проект якої практично схвалено більшістю зацікавлених органів центральної виконавчої влади.

Провідне місце на цьому шляху має належати заходам із запобігання втрати дитиною сімейного оточення, активізація усиновлення дітей громадянами України, встановлення та підвищення ефективності опіки та піклування, створення та функціонування мережі сімейних форм виховання, зокрема, дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей, забезпечення державної фінансової підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом запровадження єдиного механізму соціальної підтримки в усіх регіонах України, докорінна перебудова в роботі державних інтернатних закладах, створення закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, умови проживання в яких наближені до сімейних та родинних.

Разом з тим головним визнанням держави є те, що для повноцінного і гармонійного розвитку необхідно насамперед забезпечити право кожної дитини зростати в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові та розуміння і підготовкою до самостійного життя в суспільстві.

Орієнтовний термін здійснення реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – 2007–2017 рр.

Основні завдання Програми:

- посилення превентивної роботи та підтримки сімей з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах, особливо молодих сімей;
- реалізація права дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на виховання в сім'ї, у територіальній громаді за місцем походження;
- запровадження рівних умов фінансового забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, незалежно від форми утримання та виховання;
- підвищення відповідальності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за ефективність соціального захисту дітей;
- поширення сімейних форм улаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- удосконалення системи надання соціальних послуг та соціальних виплат і допомога сім'ям з дітьми;
- реформування умов утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- забезпечення соціального супроводу дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, після завершення ними навчання, або ж виходу з різних форм влаштування;
- забезпечення підготовки та перепідготовки фахівців для роботи у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з усиновлювачами, опікунами/піклувальниками, батьками-вихователями, прийомними батьками;
- забезпечення функціонування оптимальної мережі закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування з умовами виховання, наближеними до сімейних та родинних.

Виконання Програми надасть можливість:

- забезпечити дотримання державних гарантій та конституційних прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- зменшити кількість дітей, вилучених із сімейного середовища;
- посилити відповідальність місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо соціально-правового захисту дітей;
- обмежити кількість дітей, які направляються до закладів інтернатного типу, окрім потреби дітей у спеціальному догляді;
- збільшити кількість дітей, реєстрованих у біологічну родину;
- збільшити кількість усиновлених дітей громадянами України;
- підняти престиж та авторитет сімей усиновителів у суспільстві;
- збільшити кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих до сімейних форм виховання за місцем їх походження;
- реформувати систему шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, створивши при цьому умови проживання та виховання, які наближені до сімейних та родинних;

– забезпечити умови реалізації права дитини на збереження або поновлення контакту з біологічною родиною, родинним оточенням, незалежно від форми влаштування дитини, за умови, коли це не шкодить дитині.

Реалізація Програми відбувається протягом 2007–2017 рр. за трьома етапами:

I етап (2007–2010 рр.) передбачає створення передумов реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а саме:

– удосконалення системи надання соціальних послуг і допомоги сім'ям з дітьми;

– оцінка сучасного стану дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

– система заходів щодо запобігання влаштуванню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до інтернатних закладів, розвиток альтернативних форм влаштування;

– створення в інтернатних закладах умов для соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та забезпечення їхнього подальшого влаштування.

II етап (2010–2011 рр.) передбачає врахувати реалізацію заходів першого етапу, уніфікувати нормативно-правове забезпечення процесу реформування та перепідготовки кадрів:

– внести зміни та доповнення до законодавства України в частині конкретизації повноважень та посилення відповідальності органів місцевого самоврядування міських, селищних, сільських рад за становище сімей з дітьми в територіальній громаді;

– забезпечити підготовку та підвищення кваліфікації відповідних кадрів для інтернатних закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, соціальних служб, прийомних сімей, батьків-вихователів тощо.

III етап (2011–2017 рр.) передбачає реформування існуючої системи утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а саме:

– упровадження пілотних проектів, які були апробовані на перших етапах щодо діяльності дитячих закладів за місцем походження дитини (район, місто), умови виховання в яких наближені до сімейних та родинних;

– залучення інвестицій фінансових компаній, громадських організацій, благодійних фондів щодо вирішення проблеми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

– забезпечити співпрацю з громадськими та благодійними організаціями стосовно соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, створення закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, із залученням національних та іноземних інвесторів;

– запровадження вітчизняного, міжнародного досвіду соціальної реабілітації та соціального патронату дітей, які потребують державної підтримки тощо.

Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту

* Відповіді на запитання підготовлені за матеріалами
Департаменту комунікацій влади та громадськості Кабінету Міністрів України

Наука – суспільству

Міжнародне співробітництво в галузі науки і освіти

В Анкарі состоялась зустріч Президента України В. Ющенко и Председателя Великого національного зборання Турецької Республіки К. Топтана.

Во время зустрічі сторони обговорили питання прискорення процесу ратифікації турецьким парламентом угоди о співробітництві в сфері науки и технологій и угоди о співробітництві в області енергетики.

27 жовтня проходив дводневний візит Президента України В. Ющенко в Турцію. Програма візита також включає переговори глави Українського державства с Президентом и прем'єр-міністром Турції, на яких передбачається обговорити актуальні питання двостороннього співробітництва, регіональної и міжнародної безпеки, взаємодії в міжурядових організаціях (*ИА REGNUM* (<http://www.regnum.ru/news/1075075.html>). – 2008. – 27.10).

* * *

Міністерством освіти і науки України спільно з Німецьким товариством технічного співробітництва (GTZ) проведено міжнародний круглий стіл на тему: “Розбудова інноваційної інфраструктури в Україні”. У ньому взяли участь вітчизняні та міжнародні експерти з питань інноваційної діяльності, трансферу технологій.

Під час проведення круглого столу обговорювалися питання подальшої розбудови інноваційної інфраструктури в Україні, існуючі проблеми та оптимальні й ефективні шляхи їх вирішення. Вітчизняними та міжнародними експертами було виокремлено декілька питань, які потребують нагального вирішення при розбудові інноваційної інфраструктури в Україні, зокрема, забезпечення комплексності формування та розвитку інноваційної інфраструктури як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. За

підсумками круглого столу учасниками прийняті рекомендації. Виходячи з необхідності створення в Україні сприятливих умов у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій і подальшого їх розвитку, учасники круглого столу, зокрема, пропонують забезпечити виконання положень законодавчих актів та урядових рішень з підтримки інноваційної діяльності, зокрема положень Закону України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, Постанови Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 р. № 447 “Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення інноваційної інфраструктури в Україні» на 2009–2013 рр.”, передбачивши в Державному бюджеті на 2009 р. визначені в постанові видатки на її реалізацію, врегулювати питання щодо вексельних розрахунків зі сплати ПДВ виконавцями проектів технопарків при митному оформленні устаткування, прискорити прийняття Законів України “Про внесення змін до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», “Про наукові парки” *(Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua>). – 2008. – 13.10).*

* * *

2 жовтня 2008 р. у Міністерстві освіти і науки України відбулося четверте спільне засідання Українсько-словенського комітету з науково-технічного співробітництва.

Під час засідання комітету сторони відзначили позитивну динаміку спільного науково-технологічного співробітництва, отримання важливих наукових та технологічних результатів і констатували, що українсько-словенське науково-технологічне співробітництво розвивається досить результативно і має важливе значення для поглиблення співпраці між країнами.

За результатами проведення засідання було підписано протокол, затверджено результати четвертого конкурсу спільних українсько-словенських проектів на 2009–2010 рр. у рамках Робочої програми з науково-технологічного співробітництва між урядами України та Республіки Словенія.

До спільного фінансування прийнято 15 науково-технічних проектів *(Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua>). – 2008. – 17.10).*

* * *

3–8 жовтня на базі НТУУ “КПІ” відбулася XXI Міжнародна конференція й 26-е засідання Генеральної асамблеї Комітету з даних для науки та технологій (CODATA).

Конференція проводиться кожні два роки і є головним заходом CODATA, у ній беруть участь науковці високого рівня в галузі даних з усього світу. Попередня конференція, що проводилася 2006 р. у Пекіні, зібрала 650 учасників.

CODATA – Комітет з даних для науки та технологій – міждисциплінарний науковий комітет Міжнародної ради з науки (ICSU), який засновано в 1966 р. Штаб-квартира CODATA розташована в Парижі (Франція). Міжнародна рада з науки – це найстаріша неурядова організація, утворена в 1932 р. унаслідок об'єднання Академічної асоціації та Міжнародної дослідницької ради. До неї входять 107 національних об'єднань науковців та 29 міжнародних наукових організацій.

Діяльність CODATA спрямована на підвищення якості та надійності даних у всіх важливих галузях науки і техніки, поліпшення керування ними та їх доступності. CODATA – це ресурс, який забезпечує доступ учених та інженерів до міжнародних баз даних з метою підвищення їх інформованості, надання можливостей для прямої співпраці та здобуття нових знань. CODATA займається всіма видами даних, отриманих у результаті експериментальних вимірювань, спостережень і обчислень у кожній галузі науки і техніки. Особлива увага приділяється проблемам керування даними, які є загальними для різних галузей науки, а також даним, що використовуються поза сферою їх здобуття.

НАН України є членом Міжнародної ради з науки та CODATA. Національним представником України в CODATA є академік НАН України ректор НТУУ “КПІ” М. Згуровський, членом CODATA є академік НАН України директор Інституту кібернетики І.Сергієнко.

Україна стала першою постсоціалістичною країною в Європі, де проводиться міжнародний науковий форум такого рівня. Ця подія є свідченням визнання України світовою науковою спільнотою і сприяє інтегруванню України до всесвітнього міжнародного освітньо-наукового інформаційного простору.

Співорганізаторами конференції виступили НТУУ “КПІ” та Національний комітет CODATA за підтримки Президента України, КМ України, ВР України, НАН України. Тематика конференції: дані для сталого розвитку, інфонауки й обчислювальна інформатика, аналіз даних для отримання нових знань/менеджмент знань, інтероперабельність та інтеграція даних, дані про Землю та довкілля, дані для біологічних наук, медицина та здоров'я, дані для фізичних наук (*Вільний молодіжний портал (<http://fri.net.ua>). – 2008. – 17.10*).

* * *

9–10 жовтня в Ласпі, Автономна Республіка Крим, відбулася Міжнародна конференція “Стратегія інноваційного розвитку економіки та соціальної сфери України”.

Проблема майбутнього України нерозривно та органічно поєднана зі стратегією інноваційного розвитку економіки та соціальної сфери. Інноваційний розвиток економіки та соціальної сфери вимагає високого рівня освіти, зростання інтелектуального і духовного потенціалу суспільства, підготовки

нової генерації людей, здатних створити найновітнішу техніку й технології, активно втручатися і здійснювати реформування та піднесення економіки, розвиток духовності й культури населення.

Розробка високих технологій, виробництво на їх основі високотехнологічної продукції (товарів і послуг), вихід з нею на світові ринки, розширення міжнародної інтеграції в цій сфері стали для більшості розвинутих країн Західної Європи, США, Японії, Південно-Східної Азії найважливішою стратегічною моделлю економічного зростання та соціальної стабільності.

Прогрес у технологіях переробки інформації, системах телекомунікацій і фінансових технологіях впливає на формування єдиного світового ринку товарів, капіталу й праці.

Становище України в конкуренції XXI ст. визначатиме стан системи освіти й охорони здоров'я населення, розвиток науки, ключових виробничо-технологічних систем новітнього технологічного устрою, можливості інформаційного середовища, здатність господарського механізму генерувати високу інноваційну активність та культуру особистості сучасного фахівця.

Головною стратегічною метою державної інноваційної політики України є підвищення технологічного рівня і конкурентоспроможності виробництва, забезпечення виходу інноваційної продукції на внутрішній і зовнішній ринки, заміщення імпортової продукції на внутрішньому ринку і перехід на цій основі промислового виробництва в стадію стійкого економічного зростання.

Найважливішим аспектом державної інноваційної політики є координуюча і законотворча діяльність щодо правової охорони новітніх технологій.

Саме для розгляду цих та інших питань Донецька обласна державна адміністрація, Міжнародна кадрова академія, Донецький інститут Міжрегіональної академії управління персоналом за участі аналітичного журналу "Схід" організували та провели Міжнародну науково-практичну конференцію вчених, студентів і практиків "Стратегія інноваційного розвитку економіки та соціальної сфери України".

Її метою була розробка єдиного скоординованого підходу щодо вирішення стратегічних завдань інноваційного розвитку економіки та соціальної сфери України.

В її роботі брали участь понад 90 вчених, студентів, керівників і практиків бізнес-структур і органів влади з 12 адміністративно-економічних регіонів України та зарубіжжя (Донецьк, Суми, Дніпропетровськ, Київ, Львів, Запоріжжя, Одеса, Севастополь, Харків, Польща, Лівія та ін.).

Робота конференції відбивала широкий спектр поглядів, ідей та проблем, що стримують ефективний інноваційний розвиток економіки та соціальної сфери України.

Розглядаючи різноманітні проблеми стратегії інноваційного розвитку пріоритетних галузей економіки й соціальної сфери України, учасники конференції вважають важливим широке використання якісно нових технічних

рішень, новітніх способів і засобів виробництва, так званих “високих технологій”, інноваційних методів просування товарів на ринок, сучасних підходів до транспортування тощо. Тому акцент треба зосередити на використанні принципово нових прогресивних технологій, випуску високотехнологічної продукції, прогресивних організаційних і управлінських рішень в інноваційній діяльності. Це стосується як мікро-, так і макроекономічних процесів розвитку – створення технопарків і технополісів, проведення політики ресурсозбереження, інтелектуалізації всієї виробничої діяльності.

Результати окремих наукових робіт, їх обговорення, рекомендації учасників конференції предметно висвітлюють актуальність удосконалення соціально-орієнтованої моделі економіки України, адаптацію та синтез зарубіжних моделей інноваційного розвитку економіки та соціальної сфери стосовно пріоритетів державної інноваційної політики.

Конференція констатує, що відкриття ринку України для зарубіжних товарів призвело до падіння попиту на національну наукомістку продукцію, витіснення її з внутрішнього ринку. У ряді галузей економіки відставання набуває незворотного характеру, а необхідні витрати на освоєння і підтримку сучасного інноваційного рівня економіки настільки великі, що вигідніше імпортувати готову продукцію з-за кордону.

У зв'язку з цим вважається за необхідне подальша поглиблена проробка та наукове забезпечення пріоритетних проблем інноваційного розвитку економіки та соціальної сфери України.

Учасники конференції впевнені, що системне поєднання державних інноваційних та регіональних цільових інноваційних програм, програм технологічного розвитку, а також окремих інноваційних проектів створить необхідні умови для насичення ринку конкурентоспроможною продукцією, зробленою в Україні в найбільш стабільних секторах внутрішнього й зовнішнього ринків на основі використання потенціалу високотехнологічних виробництв окремих галузей економіки господарського комплексу (http://www.intellect.org.ua/index.php?lang= u&theme_id=0&material_id=51863). – 2008. – 16.10).

* * *

Десятая Международная научно-практическая конференция летчиков, летчиков-испытателей, космонавтов, ученых и инженеров аэрокосмической отрасли стран-участниц СНГ прошла в Новом Свете.

На конференцию прибыли представители Украины, России, Узбекистана. Рассматривались вопросы, связанные с длительным пребыванием человека в космосе, развитием космической медицины, новых технологий в самолето- и вертолетостроении и другие. В частности, отмечалось, что если раньше соотношение металлов и неметаллов в конструкциях летательных аппаратов

было три к одному, то в перспективе неметаллы станут преобладающими. Как и на прошлых конференциях, обсуждались присущие всем странам бывшего Советского Союза проблемы кадров летного состава; квалификации специалистов авиационной промышленности и науки, работающей на авиацию и космонавтику; износа техники. Квалификационно-кадровая проблема остается актуальной, как и безопасность полетов. Вновь отмечалось, что преобладающим во всех катастрофах и авариях летательной техники является человеческий фактор. Поэтому особенным условиям труда должны соответствовать особенные условия отдыха и реабилитации летчиков и космонавтов *(Иванова О. “Первым делом – самолеты...” // Крымские известия (<http://www-ki.rada.crimea.u.>) – 2008. – 14.10).*

Інноваційні розробки та технології

В медицине, в компьютерных технологиях, в космонавтике применяются лазерные установки.

В. Коваленко, доктор технических наук, профессор, лауреат государственных премий, заведующий кафедрой лазерных технологий:

“В украинской лазерной школе есть около 150 патентов и изобретений. Раньше они были в разряде закрытых разработок или для служебного пользования. Сейчас они почти все рассекречены. Например, лазерная расческа. Лазерные лучики из каждого зубчика расчески вместе делают массаж головы, улучшают кровообращение.

Лазерная технология дала новую жизнь микропроцессорам. Они стали сверхминиатюрными. Современные лазерные технологии уже позволяют создавать микропроцессоры, основу любого компьютера, с объемом памяти 69 Гбайт.

Дальше будут созданы нанороботы. Нано – это одна тысячная микрометра. Диаметр человеческого волоса – 150 микрометров. Но такие приборы можно создать, только применяя лазерные технологии. Нанороботы будут нужны в медицинских целях. Вы запускаете в кровеносные сосуды человека такие приборчики, которые сами определяют очаг заболевания в организме и сами вылечат его. Сейчас это звучит как фантастика, но работа в этом направлении уже ведется.

Сейчас украинские ученые разработали и делают стенты – это такие маленькие, микроскопические пружинки, изготавливаемые с помощью лазерного луча. Применяются они в медицине. Такая пружинка вживляется в кровеносный сосуд человека. На нее можно поместить определенное лекарство. Они могут убрать, рассосать тромб, жировую бляшку в сосуде, и ток крови в нем восстанавливается. Тем самым можно предотвратить инсульт. В России сейчас не хватает 100 тыс. стентов. В Украине достаточно людей с такими

вживленими стеклами. Им не пришлось делать сложные и дорогие операции по замене больных сосудов. Технология сварки материалов с помощью лазерного луча была разработана в Украине, а также технология раскроя материалов и технология резки кристаллов алмаза – якутских алмазов. Ведь алмаз самый твердый минерал в природе. На разработанном оборудовании алмазы обрабатывались на двух украинских заводах: киевском и винницком” *(Коваленко С. О глобализации, лазерных технологиях и о гражданской позиции ученого / Беседовал В. Брызгунов // Правда Украины – 2008. – 16–22.10. – С. 18).*

Охорона здоров'я

У Києві відбулася Міжнародна науково-практична конференція “Гіпоксія та пухлинна прогресія: онкологічна наука України у контексті європейських та світових стратегій боротьби з раковими захворюваннями”. Варто зазначити, що проблема гіпоксії пухлин визнана однією з найважливіших у п’ятирічній (2008–2012) програмі наукових досліджень Національного інституту раку (США) та увійшла до розділу “Здоров’я” Сьомої рамкової програми Європейського Союзу.

В Україні цією проблемою займаються вчені Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України. Сьогодні увагу онкологів усього світу зосереджено на проблемі індивідуального підходу в застосуванні протипухлинної терапії. Методика базується на визначенні характерних лише для цієї пухлини маркерів, що відповідають за її агресивність та ріст.

Крім того, останніми роками спостерігається різке зростання інтересу дослідників до проблеми гіпоксії пухлинної тканини, тобто стану низького вмісту в ній кисню. Адже гіпоксія новоутворення є однією з найяскравіших відмінностей злоякісної пухлини від доброякісної або нормальної тканини. Встановлено, що саме гіпоксія стимулює агресивність пухлини та провокує виникнення метастазів. Тому на сьогодні проблема вивчення цього явища є ключовим напрямом світової і української онкології.

Прогресу в лікуванні онкологічних захворювань можна досягти сьогодні тільки за допомогою новітніх наукових розробок. Такі методи, як хірургія, променева терапія і хіміотерапія, що їх застосовують нині, практично вичерпали себе. За словами заступника директора з наукової роботи Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України Г. Потєбні, якщо відсутні знання відмінностей у регулюванні пухлинної і нормальної клітини, прогресу в лікуванні онкохворих не буде.

Нині протоколи лікування пухлин однакового розміру та походження не відрізняються, проте такий підхід треба змінювати. Пухлини тих самих

гістології і розміру, проте з різним рівнем гіпоксії, потребують різного підходу, і сьогодні дуже важливо донести це відкриття до лікарів. Скажімо, чим більший рівень гіпоксії в пухлині, тим вона агресивніша, від рівня гіпоксії в первинній пухлині залежить і ймовірність локальних рецидивів після операції. Крім того, важливо знати, гіпоксична пухлина чи ні, тому що лікування тоді в обох випадках має бути різним. Для гіпоксичної пухлини не можна застосовувати променеви терапію, а треба добирати інші методи хіміотерапії, незалежні від кисню.

Українські науковці разом з європейськими колегами на сьогодні працюють над розробкою гіпоксичної класифікації пухлин. Це дасть змогу підготувати нові методи діагностики і лікування онкозахворювань. Уже нині в Київській міській клінічній онкологічній лікарні розпочато такі дослідження, а застосування індивідуального методу терапії для онкохворих уже дає позитивні результати.

Ще одним напрямом роботи українських учених стала розробка кількох протипухлинних вакцин з ембріональної тканини тварин. Дослідження нині проходять експериментальну перевірку. Уже є результати, які засвідчили, що це може стати досить ефективною зброєю проти онкозахворювань. Незабаром можна розпочинати клінічну перевірку таких вакцин.

Загалом, Інститут уже протягом 20 років займається розробкою протипухлинних вакцин. На сьогодні вже створено протипухлинну автовакцину, тобто таку, що виготовляється з пухлини хворого. Міністерство охорони здоров'я дало дозвіл на широке клінічне використання препарату.

Вітчизняна вакцина за своєю ефективністю не поступається кращим світовим зразкам, а технологічно вона значно простіша і дешевша у виготовленні. Проте виробляють її лише в обмеженій кількості, адже до цього часу немає держзамовлення від МОЗ на виготовлення таких вакцин для хворих. Хоча ефективність її дії вже перевірено і доведено. Вона ефективно допомагає хворим на рак легенів, шлунка, молочної залози, товстого кишечника, мозку і нирок (*Пошуки нових методів боротьби із злякисними пухлинами // Вечірній Київ (www.vechirnij.kiev.ua). – 2008. – 9.10).*

Археологічна діяльність

Тривають археологічні розкопки на місці, де раніше стояла церква Святого Миколая біля костелу Успіння Богородиці Діви Марії в Острозі. Храм планують відбудувати в рамках Всеукраїнської програми реконструкції культурних пам'яток загальнодержавного значення. Ще одне археологічне дослідження здійснюють поряд з новим корпусом Національного університету "Острозька академія", який споруджують.

Директор Рівненської філії державного підприємства “Охоронна археологічна служба України” Інституту археології НАН України Б. Прищепа зазначив, що поряд з майбутнім новим корпусом академії була ціла вулиця. Згадки про неї є в письмових джерелах, а ще вона нанесена на план міста XVIII ст.

На цій ділянці відкрили рештки слов'янського поселення VIII–IX ст. Розкопали житло – напівземлянку з кам'яною піччю, що відноситься до цього часу. Біля житла розміщені зернові ями, це спеціальні господарські ями, де зберігали зерно. Неподалік житла виявили багато предметів, які свідчать про те, що тут існувало поселення і в X–XI ст.

Археологічні дослідження ділянки, де розміщувалася церква Святого Миколая, підтвердили, що тут проживали слов'яни (*Коваль Т. Археологи продовжують досліджувати історію Острога // Рівненська газета (www.gazeta.rv.ua). – 2008. – 9.10).*

* * *

В ходе Международной научной конференции, которая проходила со 2 по 7 октября в Национальном заповеднике “Херсонес Таврический”, обсуждался ряд проблем по перспективам развития и сохранения исторических находок на месте раскопок. Однако самую горячую дискуссию вызвал вопрос об организации археологических парков.

Выступление археолога Дж. Картера, который поделился опытом организации таких заповедных зон в США, вызвало недоумение у представителей управления архитектуры, которые в свою очередь уверяют, что в законодательстве Украины не прописан вопрос об организации таких зон. Директор Национального заповедника Л. Марченко в свою очередь пообещал проработать этот вопрос и внести свои предложения в Министерство культуры Украины.

Приятной новостью стало открытие специализированного сайта, посвященного историческому развитию Херсонеса Таврического (<http://www.archaeo-photo.chersonesos.org>). На этом ресурсе не только оцифрованные старинные фото, но и рассказ о самой коллекции, о программе по ее сохранению, а также исторический очерк о первых шагах в деле фотофиксации херсонесских раскопок и краткая справка о технологии изготовления негативов на стекле (*Грачева Е. У археологов вопросов много, ответов мало // Слава Севастополя (http://slava.sebastopol.ua). – 2008. – 9.10).*

Президент Украины В. Ющенко подписал закон об утверждении Общегосударственной научно-технической космической программы на 2008–2012 гг.

Целью Программы является обеспечение развития и эффективного использования космического потенциала Украины для решения неотложных проблем в сфере безопасности государства, внедрение высоких технологий, а также повышение уровня науки и образования.

Программа предусматривает, что меры по обеспечению развития космической деятельности будут осуществляться путем реализации целевых проектов, обеспечения непрерывного поступления и эффективного использования информации с космических устройств путем создания постоянно действующей группировки космических аппаратов для наблюдения Земли. Кроме того, предусматривается модернизация существующих и разработка перспективных ракет-носителей, их систем, а также космических аппаратов, расширение участия субъектов космической деятельности Украины в коммерческих космических проектах и т. п.

Основными задачами и мерами является проведение научных космических исследований; осуществление дистанционного зондирования Земли; развитие спутниковых систем телекоммуникации и навигации; осуществление космической деятельности в интересах национальной безопасности и обороны; создание космических комплексов; разработка перспективной космической техники и технологий и т. п.

Финансирование Программы будет осуществляться за счет средств государственного бюджета Украины в сумме 1460 млн грн и других источников в сумме 1035 млн грн. Общий объем финансирования составляет 2495 млн грн. Предусматривается привлечение средств иностранных компаний в сумме около 3000 млн грн на осуществление коммерческих мероприятий “Морской старт”, “Наземный старт” и др. (*Завтра* (<http://www.zavtra.com.ua>). – 2008. – 23.10).

* * *

Кабинет Министров отнес некоторые научные объекты к национальному достоянию. Соответствующее распоряжение правительства № 1345-р подписала Премьер-министр Украины Ю. Тимошенко.

Как сообщает пресс-служба правительства, отныне национальное достояние составляют научно-исследовательский комплекс аппаратур для изучения искусственных небесных тел ближнего космоса астрономической обсерватории Львовского национального университета им. И. Франко (находится в ведении Министерства образования и науки), фонд рукописных,

старопечатных и редкостных книг научной библиотеки того же вуза (МОН), гербарий Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина (МОН).

Также национальным достоянием признаны научные коллекции из истории древних культур и цивилизаций Одесского археологического музея (Национальная академия наук), экспериментальный комплекс для гидродинамических исследований Института гидромеханики (НАН), коллекция генетических ресурсов шелковичного шелкопряда Национального научного центра “Институт экспериментальной и клинической ветеринарной медицины” (г. Харьков) (Украинская академия аграрных наук), полный и неприкосновенный фонд всех видов выпущенных изданий Государственного архива печати государственного научного учреждения “Книжная палата Украины имени Ивана Федорова” (г. Киев) (Госкомтелерадио) (*Центр развития украинского научного сообщества (<http://nauka.profi.net.ua>). – 2008. – 27.10).*

Проблеми інформатизації

Матеріали Міжнародної наукової конференції “Проблеми гармонізації новітніх та традиційних бібліотечно-інформаційних ресурсів”

А. Потіха, наук. співроб.

Вдосконалення методів обробки інформації та використання ЗМІ з метою більш ефективного задоволення інформаційних потреб дистантних користувачів

У постіндустріальному суспільстві влада інформації стає вирішальною в керуванні суспільством, оскільки переважна більшість громадян сприймає навколишній світ через і за допомогою ЗМІ. Таким чином, ЗМІ сьогодні перетворилися на один з найважливіших суспільних інститутів.

Хоча демократія неможлива без ЗМІ, їх свобода не повинна означати відірваності від суспільства і громади, інтереси і думки яких вони повинні висловлювати. В іншому випадку вони (ЗМІ) перетворюються на засіб політичного впливу їх власників і керівників, а всі інші громадяни позбавляються реальних можливостей публічного самовираження свободи слова.

Засоби масової інформації тлумачаться словниками як розгалужена мережа установ, які займаються збиранням, обробкою та поширенням інформації. У цю мережу входять теле-, радіопрограми, газети, журнали, інформаційні агентства, кінодокументалістика. Сьогодні в політичних процесах багатьох країн світу починає активно використовуватися також і Інтернет, особливість якого полягає

в тому, що він дає змогу встановити зворотний зв'язок політиків зі своїми виборцями. Саме політика, як сфера суспільної діяльності, найбільше потребує засобів масової інформації для встановлення і підтримки постійних зв'язків між її суб'єктами, оскільки вона неможлива без опосередкованих форм спілкування і спеціальних засобів зв'язку між різними носіями влади, а також між державою та громадянами. Тому ЗМІ дедалі більше виступають не лише необхідною ланкою передачі інформації у системі механізмів політики, але й нерідко її творцем.

Водночас для більшості громадян ЗМІ є найважливішим джерелом інформації про діяльність органів державної влади, події та процеси, що відбуваються в державі та у світі. Виходячи з цього, будь-яка інформація, незалежно від того, якої сфери вона стосується, спрямована не тільки на інформування аудиторії, але й на формування ціннісних орієнтацій особи і суспільства. Отже, ЗМІ виступають одночасно і продуктом громадської думки, і силою, що її формує. Саме в цьому полягає специфіка діяльності мас-медіа (1).

Серед засобів масової комунікації вагоме місце відводиться партійним виданням. Вони є посередником між журналістом, дописувачем і аудиторією. У процесі функціонування засоби масової інформації здійснюють двобічний зв'язок між комунікатором (тим, хто надає інформацію) і реципієнтом (тим, хто її сприймає), іншими словами, відбувається своєрідне спілкування, але не особистісне, як у повсякденній практиці, а з допомогою масових форм зв'язку. Між комунікатором і реципієнтом існує технічний канал зв'язку.

Журналістика, як засіб масової інформації, разом з тим є виразником інтересів суспільства, його різних соціальних груп, категорій, окремих особистостей. Зрозуміло, що діяльність засобів масової інформації, зокрема партійних видань, має важливі суспільно-політичні наслідки, оскільки характер масової інформації, адресований аудиторії, визначає значною мірою її ставлення до дійсності і напрям соціальних акцій.

Засоби масової інформації здійснюють серйозний вплив на суспільство, його стан і розвиток. Вони можуть сприяти прогресу або гальмувати його.

Звичайно, будь-яка свобода має свої береги. Своєрідним берегом свободи слова виступають об'єктивність, істинність, достовірність, доказовість інформації, які ґрунтуються на чесності, порядності, відповідальності перед законом. І ще гласність, свобода слова гарантують право на спростування брехливої інформації. Кожна демократична країна має певну систему законів, конституційних положень, які регулюють відносини між засобами масової інформації і суспільством, між журналістом і державою, між видавцем і аудиторією.

Партійні видання часто називають колективними пропагандистами і агітаторами. Інформація в їх тлумаченні набуває нерідко відчутно тенденційного забарвлення. Тому користувач такої продукції має ставитися до

неї обережно. Але без партійних видань неможливе цілісне уявлення про ідеологію, програмні засади та стратегію і тактику партій.

Вплив ЗМІ на масову свідомість учені визначають як “влада медіа” – “соціальні відносини між групами та інститутами, включаючи контроль більш могутньої групи або інституту над діями та розумом членів менш могутньої групи”. У такому дискурсно орієнтованому визначенні спеціальний акцент робиться на можливостях медіа переконувати: “Тільки деяка частина слухацької і глядацької аудиторії зберігає мінімум автономії та незалежності в користуванні інформацією, яку вона одержує через ЗМІ”(2).

Поняття “позитивне – негативне”, “брудне – чисте”, “руйнівне – конструктивне” об’єктивно присутні в складі будь-якого політичного тексту, але коли їх протистояння стає більш інтенсивним та жорстким, а в суспільстві бракує інформаційних технологій, відбувається закономірне зміщення від методів переконання в бік впливу на емоції електорату. “Використання емоційно забарвлених слів у пресі сприяє виникненню емоцій у читачів” (3).

Саме це при спеціальній подальшій розробці сприяє науковій організації агітаційно-пропагандистської роботи в плані впливу на аудиторію, коли активізація емоційного прошарку лексики тексту пробуджує в масах певні емоції. Таке явище в наукових колах називають “навіюванням або мовною сугестією”(4).

Партійна публіцистика в гострі, відповідальні моменти життя країни супроводжується неодмінною семантичною актуалізацією оцінності, а якість політичної оцінки залежить від позиції газети, точніше її партії-засновниці. Різні ідеологічні настанови газет диктують використання одних і тих самих слів у кардинально різних значеннях – то з позитивною, то з негативною оцінкою. Але пояснити це можна тільки тим, що там, де є інтерес, не може бути байдужості.

“Основна мета політдискурсу – вплив на суспільну думку і переконання, що влада повинна чи не повинна належати певному інституту. Аргументаційні стратегії дискурсу українських політиків відображають прагнення їх партій впливати на моральні та універсальні принципи. Критику своїх політичних супротивників вони обґрунтовують фактами порушення ними цих моральних цінностей”, – наголошує К. Серажим (5).

У демократичній, правовій державі кожен громадянин має гарантоване законом право знати про все, що там відбувається. Як слушно підкреслюється в численних дослідженнях, як це випливає із повсякденної практики, без свободи слова немає демократії, без демократії немає свободи слова. У свою чергу, свобода слова і демократія неможливі в наш час без вільної, незалежної преси.

Засоби масової інформації у демократичному суспільстві виконують функцію діалектично протилежного стосовно “влади” полюсу, а не тільки інструменту пропаганди. Це, як засвідчує досвід, далеко не просте завдання. Досить згадати гострі ремствування на пресу з боку представників влади та й

просто громадян. Причому влада міняється – на зміну призначеним зверху приходять обрані демократичним шляхом, а суть звинувачень залишається майже незмінною.

Політичні партії України разом з державними інститутами виступають головними складовими елементами політичної системи суспільства. Головна мета діяльності політичних партій сформульована в Конституції України: “Сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян”.

Особливе місце в цьому процесі відводиться партійним ЗМІ. “Уся історія вивчення масової комунікації ілюструє постановку дослідницького питання про ЗМІ як інструмент впливу на маси, бо то природна функція ЗМІ: забезпечити суб’єктно-об’єктні стосунки між мовцем та масовою аудиторією з метою впливу на об’єкт у контексті масової поведінки”, – наголошує на природності сугестивної функції ЗМІ професор В. Різун (6).

Між тим суть демократії не тільки в тому, що представники влади обираються демократичним шляхом, а й у тому, що вони підзвітні виборцям. Публічне обговорення дій, учинків, політики тих, у чиїх руках влада, – запорука того, що власть імуші не будуть цією владою зловживати. Жоден з диктаторів не допускає навіть думки, що його вчинки можуть бути піддані публічній критиці. Відчуття безкарності за свої вчинки – одне з найбільш згубних для суспільного організму. Воно призводить до застою, загнивання. Істотною ознакою тоталітаризму є відсутність опозиції, у тому числі вільної преси, яка за своєю природою, за призначенням протистоїть волюнтаризму, зухвальству властей.

Демократичне суспільство наділяє працівників засобів масової інформації великими правами, але останні несуть і велику відповідальність перед суспільством. Недопустиме зловживання свободою слова.

Інформаційна ефективність діяльності ЗМІ може бути вивчена й оцінена тільки в зіставленні з метою, яку ставить суспільство перед цими засобами. Здійснення цього завдання нерозривно пов’язане з більш точним обліком потреб людей, їх зростаючих соціальних, духовних і політичних запитів. Увага соціологів до цього аспекту ефективності останнім часом помітно зросла. Задоволення інформаційних потреб аудиторії необхідно включати до завдань комунікатора як мета-засіб для досягнення інших, управлінських завдань масового впливу.

Дослідження інформаційних потреб виходить з їх типології: загально-психологічні, комунікативні, наукові, інформативні. Виявлення ступеня їх задоволення – першочергове завдання. Інформаційні потреби варто розглядати як потреби в повідомленнях визначеного змісту й форми, що потрібні людям для орієнтації в навколишній дійсності, уточнення сформованої в них картини світу, для вибору лінії поведінки і розв’язання проблемних ситуацій, для досягнення внутрішньої рівноваги й гармонійності із соціальним середовищем. Без задоволення цих потреб неможлива цілеспрямована розумна діяльність

людини. Тому ступінь розвитку інформаційних потреб і їхнього задоволення тісно пов'язані із соціальною активністю людини. Як показують дані соціологічних досліджень, найбільш інтенсивно розвинуті й усвідомлені інформаційні потреби в групах аудиторії з вищим ступенем соціальної активності: членів виборних органів, громадських організацій, позаштатних авторів ЗМІ тощо. Це ще раз підтверджує важливість включення до критеріїв ефективності ЗМІ їх ролі в задоволенні інформаційних потреб населення.

Як і будь-які інші потреби, інформаційні спонукають активність людей. Якщо вони не задовольняються повідомленнями, що передають ЗМІ, то аудиторія або шукає потрібну інформацію з інших каналів, або придушує потреби в такого роду інформації, а отже, і свою активність у цій сфері. Тому важливо знати, яким чином задоволення (чи незадоволення) визначених інформаційних потреб може вплинути на характер і ефективність повсякденної діяльності людей, на їхню активність у різних сферах громадського життя. Адже вплив інформаційної діяльності ЗМІ за допомогою радіо, преси і телебачення на суспільну свідомість вимірюються не числом (чи навіть якістю) “дбайливо обрамлених” картинок, а здатністю цих засобів спонукати особистість, соціальну групу включитися в діяльність суспільства на різних рівнях – від безпосереднього, найближчого оточення, до суспільних рухів світового масштабу.

Найважливіший стратегічний ресурс сучасного світового розвитку – інформація. Як свідчить багатий досвід, виграє той, хто має найширший, найповніший, необмежений доступ до джерел інформації. Управління без інформації – безглуздя, бо всім і завжди потрібна найповніша, своєчасна та цілеспрямована інформація для прийняття термінових рішень з конкретної, а не будь-якої проблеми. Коли ж ці та інші вимоги не виконуються, рішення приймаються не найефективніші, з більшим ступенем ризику, що часто призводить до великих збитків.

Сучасний рівень складності завдань, що вирішуються за допомогою інформаційних систем, постійно зростає. Саме тому цілком логічно чекати подальшої оптимізації вже існуючих інформаційних систем соціально-політичного характеру, спрямованих на функціональне забезпечення вирішення різнобічних питань: від автоматизованого збирання й інтерпретації інформації до управління, проектування, моделювання й прогнозування різноманітних суспільних процесів.

Вивчення інформаційних потреб органів законодавчої та виконавчої влади свідчить, що в процесі прийняття рішень поряд з використанням фактографічних матеріалів, важливим стає залучення інформації про відображення взаємовідношень поміж різними фактами, подіями, особами тощо в засобах масової інформації.

Саме преса дає найбільш повний масив інформації про події в країні. За оперативністю подачі матеріалів та масштабності впливу на населення газетним

виданням немає рівних серед документальних засобів комунікації. Щоправда, останнім часом кількість партійних друкованих видань скорочується. Використовуючи сучасні технології, партійні вожді намагаються за допомогою Інтернету впливати на суспільно-політичні процеси.

Бурхливий розвиток всесвітньої мережі Інтернет, свідками якого ми всі є, не міг оминати й Україну. Стрімкий розвиток цієї мережі в Українській державі та неухильне зростання кількості її користувачів дає можливість констатувати, що Інтернет поступово стає дедалі важливішим чинником гуманітарної безпеки українського суспільства.

Інтернет виводить на новий рівень можливості дистанційних форм користування інформацією. Ці форми набувають дедалі більшого поширення і в Україні. Вважається, що одержання інформації через Інтернет з поступовою трансформацією суспільства в інформаційне буде становити серйозну альтернативу традиційним методам користування інформацією.

Окремо слід відзначити фактор появи такого явища як інтернет-ЗМІ. Активне використання традиційними ЗМІ інтернет-технологій для поширення своїх інформаційних матеріалів, а також бурхливий розвиток самостійних інтернет-видань уможливають безпрецедентний плюралізм думок та свободу слова. Для України з її неусталеними традиціями у сфері реального забезпечення свободи слова та наявним тиском з боку держави на традиційні засоби масової інформації Інтернет є серйозною альтернативою офіційним джерелам інформації. Саме це спонукало партійних лідерів поширювати інформацію про діяльність партій через Інтернет. Завдання електронних засобів масової комунікації, як і друкованих видань, – вплив на масову свідомість (2).

Узагальнюючи вищесказане, можна констатувати, що позитивні інформаційні впливи Інтернету на гуманітарну безпеку українського суспільства полягають, по-перше, у широких можливостях доступу до найрізноманітнішої інформації в різних формах представлення і, по-друге, у відносно рівних можливостях щодо поширення своєї інформації якнайширшій аудиторії.

Сьогодні в умовах посилення суспільної ролі інформації та зростання її обсягів актуалізується питання пошуку необхідної інформації та забезпечення оперативного доступу до неї.

Вирішення цього завдання значною мірою залежить від ефективності діяльності бібліотечних закладів, зокрема – від удосконалення дистантних форм використання інформаційних ресурсів бібліотек.

Саме ці форми найбільше відповідають таким вимогам діяльності бібліотечних закладів як дистанційність, відкритість, гнучкість та індивідуалізація, які супроводжують інформаційні потреби людей.

Серед найбільш затребуваних дистантних форм доступу до бібліотечного інформаційного ресурсу – електронні бібліотеки, міжбібліотечний абонемент, електронні каталоги, електронні повнотекстові копії, електронні версії

аналітичних матеріалів, орієнтованих на задоволення інформаційно-аналітичних запитів органів державної влади всіх рівнів, громадських організацій, економічних структур, наукових працівників, електронні версії тематичних та видових збірань публікацій тощо.

Дистантні форми доступу до інформації базуються на активному використанні інформаційних і комунікаційних технологій, пропонуючи комунікацію в найрізноманітніших формах переважно з використанням електронної пошти та Інтернету. Вони дають змогу максимально оперативно забезпечити зв'язок між користувачем та потрібною йому інформацією.

Говорячи про ефективне використання дистантних форм забезпечення доступу до інформації, слід звернути увагу на потенціал, яким володіють інформаційно-аналітичні структури бібліотек. Активне задіявання таких служб дає змогу не просто надати доступ до інформації, а, що набагато важливіше, надати доступ одразу до потрібної, структурованої і, навіть, узагальненої інформації.

У таких умовах зростає роль інформаційно-аналітичних служб, які еволюціонують у напрямі подальшої спеціалізації з найважливіших для базової структури потреб, дедалі більше перетворюючись на своєрідні дослідницькі центри, здатні фахово вивчати й опрацьовувати інформацію, яку поширює преса, та передавати дистантним користувачам у короткий термін.

У складі Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського діє Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ), одним із завдань якої є підготовка якісного інформаційно-аналітичного продукту: різнопланового, багатогранного і своєчасне надання його користувачу. Для цього працює група фахівців, які вивчають усі матеріали основних друкованих видань. СІАЗ має можливість регулярно опрацьовувати понад 155 найменувань друкованих видань. Зокрема, центральна, регіональна і партійна преса. Щоправда, кількість газет скорочується через недостатнє фінансування, але працівники СІАЗ доповнюють інформацію за рахунок електронних інтернет-видань, кількість яких постійно зростає і працювати з якими легше й оперативніше.

Разом з тим інтернет-видання не можуть повною мірою замінити друковані видання, на шпальтах яких вміщені більш ґрунтовні аналітичні матеріали.

Фахівці СІАЗ вивчають усю інформацію, кожен аналітичний матеріал, групують за напрямками, опрацьовують і формують електронну базу, яка може бути задіяна при підготовці аналітичних матеріалів і запропонована дистантним користувачам, як і готовий аналітичний матеріал. Опрацьовану інформацію заносять до бази даних, яка формується за напрямками (рубрики): законодавча діяльність, виконавча, політика, економіка, наука, безпека тощо. Опрацьований матеріал зберігається в базі даних СІАЗ.

Наступний етап підготовки інформаційного продукту – це аналіз матеріалу. Фахівці аналізують підготовлені матеріали, вивчають стан речей і готують

аналітичні матеріали. Зокрема, СІАЗ готує й поширює свої друковані матеріали, в яких, з посиланням на різні видання, висвітлюється суспільно-політична, економічна соціально-культурна ситуація в Україні та її зв'язки із зарубіжжям, аналізується стан науки й безпеки та перспективи розвитку. Також вивчається та аналізується стан справ у регіонах. Користувачі при бажанні та за узгодженням зі службою можуть використовувати всю, підготовлену нею інформацію.

Література

1. Гриценко О. М. Шлях до демократії – через політичну культуру (проблеми формування її в процесах трансформації українського суспільства) // Трибуна. – 2003. – № 3–4. – С. 38.
2. Зернецька О. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини: моногр. – К., 1999.
3. Гридин В. Психолінгвистические функции эмоционально-экспрессивной лексики. – М., 1976.
4. Романов А., Черепанова И. Суггестивный дискурс в библиотерапии. – М., 1999.
5. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: моногр. – К., 2002.
6. Різун В. Маси. – К., 2003.

До уваги держслужбовця

Т. Добко, заввідділу ДБО
Н. Моїсеєнко, наук. співроб.

Національні інтереси

Список літератури з фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1992–2008 рр.)

Національні інтереси: політика, економіка, культура (закінчення)

1. Мельник І. А. Міжнаціональні відносини: радянський експеримент та історичні реалії / І. А. Мельник. – К.: Либідь, 2006. – 468 с.

Окреслено коло національно-державних інтересів України як незалежної держави, її підходи до міжнаціональних взаємин на своїй території, визначено основні напрями забезпечення їх безконфліктності в умовах розбудови української державності.

ВА 678392

2. Михальченко М. Українська національна ідея: підказ для політичних лідерів / М. Михальченко // Політ. менеджмент. – 2007. – № Спец. вип. – С. 24–35.

Ж 24488

3. Мунтіян В. І. Економічна безпека України / В. І. Мунтіян. – К.: КВІЦ, 1999. – 463 с.

Представлено системне дослідження проблеми економічної безпеки держави, оцінено рівні існуючих загроз економічній безпеці України та розглянуто їх взаємозв'язок, визначено пріоритетність національних інтересів держави. Наведено класифікацію національних економічних інтересів України та загроз її економічній безпеці, узагальнено індикатори для оцінки допустимого рівня загроз економічній безпеці.

ВА 595252

4. Національно-державне будівництво: Концептуальні підходи, сучасна наукова література / Ю. І. Римаренко, І. Ф. Курас, Ю. С. Шемшученко та ін.; Ред.: Ю. І. Римаренко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К.: Довіра, 1999. – 559 с.

Звертається увага на етнонаціональні чинники державотворення, концептуальні засади національного та державного поступу, національно-державницької ідеї та інтересу.

АО 259983

5. Нація серед націй: смисли і значення / Б. В. Попов, М. Степико, В. Фадеев та ін.; Ред.: В. О. Ананьїн; Б. В. Попов; НАН України. Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. – К., 1999. – 108 с.

Висвітлено структуру, функції та форми виявлення української національної ідеї, а також геокультуру нації та національні геополітичні інтереси.

ВА 594208

6. Новицкий В. Национальные интересы Украины в контексте цивилизационных детерминант и экономической глобализации / В. Новицкий // Экономика Украины. – 2003. – № 7. – С. 12–18.

Ж 28369

7. Олефір А. О. Реалізація національних економічних інтересів у регуляторній системі СОТ: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / А. О. Олефір; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2005. – 19 с.

РА 335611

8. Олефір А. О. Реалізація національних економічних інтересів у регуляторній системі СОТ: дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / А. О. Олефір; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2005. – 214 арк.

ДС 87160

9. Палій Г. О. Національна ідентичність у реалізації національних інтересів / Г. О. Палій // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. – 2004. – Вип. 26. – С. 675–680.

Ж 69395

10. Палій Г. О. Становлення єдиної національної ідентичності в контексті реалізації національних інтересів України: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.05 / Г. О. Палій; НАН України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2005. – 16 с.

РА 336189

11. Палій Г. О. Становлення єдиної національної ідентичності в контексті реалізації національних інтересів України: дис... канд. політ. наук: 23.00.05 / Г. О. Палій; Нац. ун-т “Києво-Могилянська академія”. – К., 2005. – 191 арк.

ДС 86002

12. Пендюра М. М. Національні інтереси – фундаментальний елемент національної безпеки України в умовах євроінтеграції / М. М. Пендюра // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. – 2004. – Вип. 26. – С. 48–52.

Ж 69395

13. Перспективи економічного розвитку України: проблеми, пошук, впровадження / Уклад.: С. І. Дорогунцов; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 1998. – 178 с.

Досліджується структура національних економічних інтересів і стратегія їх реалізації в період трансформації економічної системи.

ВА 588386

14. Піскорський О. В. Українська демократично-хліборобська партія: ідеологія, досвід, уроки: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.01 / О. В. Піскорський; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2001. – 16 с.

Запропоновано чітку, спрямовану в майбутнє національно-державну доктрину, яка визначає національні інтереси та пріоритети Української держави на сучасному етапі її розбудови. Висвітлено соціально-політичну обстановку даного періоду в Україні, наголошено, що економічна ситуація призвела до прискорення самоідентифікації суспільних класів, які декларували та відстоювали свої політичні інтереси.

РА 315901

15. Піскорський О. В. Українська демократично-хліборобська партія: ідеологія, досвід, уроки: дис... канд. політ. наук: 23.00.01 / О. В. Піскорський; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2001. – 199 арк.

ДС 70799

16. Побочий І. А. Система національно-державних інтересів та боротьба за їх реалізацію / І. А. Побочий // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. – 2007. – Вип. 36. – С. 576–583.

Ж 69395

17. Поздняков Э. А. Нация. Национализм. Национальные интересы / Э. А. Поздняков. – М. : Изд. группа “Прогресс”-”Культура”, 1994. – 125 с.

ВА 564350

18. Порох А. М. Механізм реалізації національних економічних інтересів України в енергетичній сфері / А. М. Порох // Стратегія економічного розвитку України: наук. зб. – К., 2002. – Вип. 5(12). – С. 109–122.

Ж 70645

19. Порох А. М. Українсько-російське економічне співробітництво в контексті реалізації національних інтересів: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / А. М. Порох; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2005. – 20 с.

РА 336994

20. Порох А. М. Українсько-російське економічне співробітництво в контексті реалізації національних інтересів: дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / А. М. Порох; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2005. – 201 арк. : рис., табл.

ДС 97384

21. Прокоп'єва А. А. Стратегія формування економічної безпеки держави в контексті національних інтересів і загроз / А. А. Прокоп'єва // Стратегія економічного розвитку України: наук. зб. – К., 2002. – Вип. 3(10). – С. 115–124.

Ж 70645

22. Республіканська науково-практична конференція “Національно-державні економічні інтереси: історія, методологія і теорія дослідження, механізм реалізації”, 10–11 жовтня 1996 р.: Доп., тези, повідомл. / Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Екон. ф-т. Каф. екон. теорії та упр. нар. госп-вом; Редкол.: В. П. Нестеренко. – К., 1997. – 145 с.

СО 23953

23. Розробка системи моніторингу національних інтересів в економічній сфері / А. О. Морозов, В. Л. Косолапов, В.Є. Колосов та ін. // НТІ. – 2001. – № 1/2. – С. 16–20.

Ж 16928

24. Розумюк В. Концепція “національного інтересу” в політиці і політології / В. Розумюк // Дослідж. світ. політики: зб. наук. пр. – 2003. – Вип. 24. – С. 91–99.

Ж 69723

25. Россия и ее соседи. Соотнесение национальных интересов внутри СНГ: Реф. сб. / РАН. Ин-т науч. информации по обществ. наукам; (Отв. ред.) А. Н. Литвинова. – М. : ИНИОН РАН, 1999. – 203 с. – (Проблемы общественного развития стран Восточной Европы).

ВА 596245

26. Сивак О. В. Формування та здійснення зовнішньої політики України (1990–1999 рр.): автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / О. В. Сивак; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т міжнар. відносин. – К., 2000. – 20 с.

Сформульовано й надано оцінку критеріям та принципам визначення національних інтересів держави, а також встановлено і досліджено їх взаємозв'язок із пріоритетами зовнішньополітичного партнерства України.

РА 311548

27. Сивак О. В. Формування та здійснення зовнішньої політики України (1990–1999 рр.): дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / О. В. Сивак; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т міжнар. відносин. – К., 2000. – 208 арк.

ДС 68216

28. Сікора І. В. Національні інтереси України та лобістські технології бізнесу / І. В. Сікора; Центр прогнозування соц.- екон. та політ. процесів. – К., 2000. – 126 с.

ВА 596154

29. Смолянук В. Військове співробітництво України і Росії між полюсами реальності та ірреальності (геополітичний аналіз) / В. Смолянук // Людина і політика. – 2000. – № 2. – С. 45–56.

Про відмінності в геополітичних орієнтирах України та РФ, розбіжність національних інтересів обох держав, українсько-російські міждержавні відносини.

Ж 16653

30. Соснін О. В. Державна політика в галузі управління інформаційним ресурсом України: автореф. дис... д-ра політ. наук: 23.00.02 / О. В. Соснін; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2005. – 36 с.

Розкрито основні завдання щодо забезпечення інформаційного суверенітету Української держави. Здійснено класифікацію національних інтересів у інформаційній сфері за їх суб'єктами.

РА 337514

31. Соснін О. В. Державна політика в галузі управління інформаційним ресурсом України: дис... д-ра політ. наук: 23.00.02 / О. В. Соснін; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2005. – 428 арк.

ДС 89552

32. Соснін О. В. Національні інтереси у сфері інформатизації держави і розвитку ринку інформаційних послуг / О. В. Соснін // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. – 2005. – Вип. 30. – С. 569–577.

Ж 69395

33. Струк О. М. Зовнішньоторговельна політика України в умовах європейського вибору: механізми реалізації національних економічних інтересів: автореф. дис... канд. екон. наук: 21.04.01 / О. М. Струк; Нац. ін-т стратег. дослідж. – К., 2007. – 19 с.

РА 349170

34. Сушко Л. М. Транснаціональні корпорації: навч. посіб. / Л. М. Сушко; Харк. нац. екон. ун-т. – Х., 2007. – 139 с.

Розглянуто діяльність транснаціональних корпорацій в контексті національних інтересів України.

ВА 694442

35. Ткаченко В. А. Співдружність незалежних держав як геополітичний феномен. Політологічний аналіз: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / В. А. Ткаченко; НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. – К., 1998. – 17 с.

Досліджено і проаналізовано правові документи та основну діяльність Співдружності Незалежних Держав, її структур та Міжпарламентської асамблеї з точки зору національних інтересів України.

РА 301269

36. Ткаченко В. А. Співдружність незалежних держав як геополітичний феномен. Політологічний аналіз: дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / В. А. Ткаченко; НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. – К., 1998. – 165 арк.

ДС 65633

37. Україна: прогноз розвитку продуктивних сил: В 2 т. Т. 1 / Ред.: С. І. Дорогунцов; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 1998. – 164 с.

Розглядається структура національних економічних інтересів і стратегій у період трансформації економічної системи.

В 342346

38. Фліссак А. Зовнішньоекономічна діяльність України в контексті інтеграційних процесів / А. Фліссак // Журн. європ. економіки. – 2006. – № 2. – С. 174–187.

Сформульовано пропозиції щодо відстоювання національних інтересів України на міжнародному ринку.

Ж 24378

39. Хок Мд. Момінул. Регулювання економічного розвитку України з урахуванням зовнішніх факторів: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Мд. Момінул Хок; Н.-д. екон. ін-т М-ва економіки України. – К., 2005. – 18 с.: рис., табл.

Розроблено концепцію розвитку зовнішньоекономічної діяльності України, яка передбачає адаптацію її зовнішньоекономічної діяльності до вимог світового простору, формування сталої, потужної економічної системи, захист національних інтересів.

РА 338209

40. Чорнодід І. С. Забезпечення економічної безпеки держави в транзитивній економіці: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / І. С. Чорнодід; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 18 с.

Обґрунтовано, що за сучасних умов економічна безпека є основною складовою економічної системи, яка визначає здатність підтримувати послідовну реалізацію національних інтересів, стійку дієздатність.

РА 346306

41. Чернодід І. С. Забезпечення економічної безпеки держави в транзитивній економіці: дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / І. С. Чернодід; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 190 арк. : рис., табл.

ДС 99220

42. Шагай Я. Генеза концепції національного суверенітету та проблема дефініції / Я. Шагай // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Міжнар. відносини. – 2006. – Вип. 16. – С. 87–92.

Проаналізовано розвиток концепції національного суверенітету із середини XVII ст. до наших днів. Також надано основні дефініції поняття суверенітет, вивчено проблему реалізації національного інтересу в інтеграційному об'єднанні.

Ж 28852/міжнар. відн.

43. Швець О. В. Формування політичного іміджу України в міжнародному інформаційному просторі: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.03 / О. В. Швець; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 18 с.

Виявлено пріоритети національної політики шляхом компаративного аналізу стратегій забезпечення національних інтересів за умов становлення інформаційного суспільства. Сформульовано рекомендації щодо розробки політичної стратегії забезпечення національних інтересів України.

РА 345505

44. Швець О. В. Формування політичного іміджу України в міжнародному інформаційному просторі: дис... канд. політ. наук: 23.00.03 / О. В. Швець; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 237 арк.

ДС 95119

45. Шевченко В. О. Концепція національних інтересів України / В. О. Шевченко, М. М. Іващенко; Ред. О. П. Стремоухов. – К.: Слов'ян. світ, 1996. – 64 с.

ВА 578904

46. Шмаленко Ю. І. Геополітичні пріоритети України в сучасному світі: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / Ю. І. Шмаленко; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2002. – 19 с.

Проведено комплексний аналіз змісту, закономірностей, тенденцій, особливостей національних інтересів і геополітичних пріоритетів України стосовно світових сил та регіональних особливостей власної геополітичної стратегії. Акцентовано увагу на з'ясуванні базових національних інтересів,

геополітичних пріоритетів і стратегічних завдань зовнішньополітичного курсу
Української держави.

РА 317918

47. Шмаленко Ю. І. Геополітичні пріоритети України в сучасному світі:
дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / Ю. І. Шмаленко; Одес. нац. юрид. акад. – О.,
2002. – 187 арк.

ДС 72717